

**Ilangelo
di San Matteo**

**Angeli
Il Santo Matteo**

**IL SANTO MATTEO
IL SANTO MATTEO
IL SANTO MATTEO**

VANGELO DI SAN MATTEO

VANGJELI I SHËN MATESEË

EPARCHIA DI LUNGRO - EPARKIA E UNGRES
2000

Testo in italiano tratto da "La Bibbia" - Testo integrale C.E.I. con note e illustrazioni a cura dei Gesuiti de "La Civiltà Cattolica", tradotto in lingua Arbëreshe dal papàs Emanuele Giordano, con la collaborazione del prof. Agostino Giordano.

Con approvazione ecclesiastica.

Proprietà artistico-letteraria, 2000

In 1^a di copertina: Cristo in trono - In 4^a di copertina: San Matteo
Iconostasi di "San Giorgio Megalomartire" in San Giorgio Albanese.
Icône di Stefano Armakolas

Përkthimi në gjuhën arbëreshe qe marrë nga teksti i tërë i "C.E.I." me shënime dhe shpjegime të Etërvet Jesuitë të "Civiltà Cattolica", i prierrë në gjuhën arbëreshë nga zoti Emanuil Jordani, e prof. Gustin Jordani.

Me pranimin e zotërisë kishtarë.

Pronë artistike letrare, 2000

Në të 1^{en} faqe e kapakut: Krishti në thron.

Në të 4^{en} faqe e kapakut: Shën Matea.

Ikonostasi i Shën Gjergjit Dëshmorit të Madh në Mbutat.
Ikona e Stefan Armakolas.

IL VANGELO CI RINNOVA

Il Santo Vangelo è come il cuore di tutta la Sacra Scrittura (CdCC n° 125). Esso viene solennemente portato in processione nella Liturgia Eucaristica e proclamato dall'ambone, ad indicare che mediante le sue parole la voce di Cristo giunge a noi oggi viva ed efficace.

Noi crediamo che il Santo Vangelo è la luce divina di grazia e di conoscenza e su di Esso fondiamo la nostra vita cristiana avendolo come norma sempre valida, perché unica via che ci permette la reale comunione con Dio e come nutrimento costante per la nostra vita cristiana.

Compito primario della Chiesa è la predicazione del Vangelo ed essa è efficace perché sorretta dalla potenza dello Spirito Santo e testimoniata dalla vita dei Santi.

Essendo il Vangelo Spirito e vita (Gv. 6,63), la realizzazione dell'uomo, secondo l'insegnamento del Signore è solamente possibile con l'ascolto e la pratica di esso (Mt. 7,24-26).

Ogni cristiano verifichi personalmente la propria fedeltà al Vangelo di Gesù Cristo impegnandosi a superare le proprie mancanze e ad accrescere sempre di più la propria ubbidienza al Vangelo e testimoni nella società i valori cristiani, operando perché essa venga illuminata sempre più dalla luce del Vangelo.

La predicazione comunichi la speranza cristiana e la

gioia evangelica, liberando il nostro popolo dai residui di forme radicate di pessimismo, fatalismo, scetticismo e superstizione; perciò presenti in modo vivo e incisivo Gesù Cristo morto e risorto, nostro unico vero Salvatore e nostro unico Signore, il solo che ci libera, ci realizza e ci salva.

La Parrocchia e le famiglie si impegnino a dare ai ragazzi e ai giovani una educazione cristiana, insistendo in modo particolare sul perdono cristiano e sulla mitezza, perché questi valori sono spesso disattesi; e facendo leva soprattutto sulla grande dignità di figli di Dio che hanno i battezzati e sui doveri ad essa inerenti, perché la nostra gioventù è aperta e molto sensibile verso questi valori.

Ogni parrocchia esamini se stessa alla luce del Vangelo, per aumentare la propria fedeltà verso di esso e per sapere rispondere con efficacia alle esigenze dell'uomo di oggi.

Le strutture della Chiesa appaiano sempre più centri di servizi dei fedeli. La solidarietà verso i poveri, gli emarginati e i deboli ed una effettiva vicinanza verso di loro sia scelta irreversibile e primaria, perché meglio di altre rende visibile e credibile il Vangelo di Cristo.

VANGJELI NA PËRTËRIRËN

Vangjeli i Shëjtë është si zëmre e të gjithë Shkrimevet të Shëjtë, (CdCC n° 125). Ai është qellur me madhësi në procesjonë të Liturgjia Eukaristike e predhikuar nga ambòni, të buthtonjë se, me fjalët e tija, zëri i Zotit Krisht arrën ndër ne i gjallë e i fortë.

Na kemi besë se Vangjeli i Shëjtë është dritë e perëndishme me nderë e me njòhie dhe mbi Atë themeljmë jetën tonë të krishterë, sepse Ai është udha e vetme që na ndihën të kemi bashkimin e vërtetë me Perëndinë e të kemi tagji të pandërprerë për jetën tonë të krishterë.

Dëtyra e parë e Qishës është predhikimi i Vangjelit e ai është i vlefshëm, se është i përkrahur nga fuqia e Shpirtit Shëjtë dhe e dëshmuar nga jeta e Shëjtravet.

Sepse Vangjeli është shpirt e jetë (Jo. 6,63), vërtetimi i njeriut, sipas mësimit të Zotit Krisht, mund jetë vetëm me të gjegjurit dhe me të bënurit e tij. (Mt. 7, 24-26).

Çdo i krishterë le të vërtetonjë besnikërinë e tij ndaj Vangjelit të Zotit Krisht e të shkonjë sipër mbi ftesat e tija, të shtonjë gjithmonë më shumë të gjegjurit e Vangjelit e të bënë martëri ndë mës të shoqërisë për vlerat e krishtërimin dhe të bënë të dritësohet ajo gjithmonë më shumë nga drita e Vangjelit.

Predhikimi le të japë shpresën e krishterë e harenë e Vangjelit dhe le të lironjë popullin tonë nga mbeturinat e

formave të rrënjosura të pesimizmit, të fatalizmit, të mosbesimit e të supersticjonës; prandaj le të parashtenjë gjallërisht e thellësisht Zotin Krisht, që vdiq e u ngjall, që është Shpëtimtari ynë i vetmi i vërtetë dhe i njëjti Ynzot, i vetmi që na liròn, na vërteton dhe na shpëton.

Famullia dhe familjet le të detyrohen t'i japin të bilvet një edukim të krishterë e të mos të loden t'i foljin veçanërisht mbi ndjesën e krishterë e mbi butësinë, sepse shumë herë këtyre vlerave nëng i jipet rëndësi; dhe tue i dhënë, mësegjith, rëndësi nderës së madhe të të bilvet të Perëndisë, që janë pagëzuar e detyravet të lidhura ngushtë me atë, sepse trimëria jonë ka shumë dashuri e ndjenjë ndaj këtyre vlerave.

Çdo famulli le të njohë vetëhenë në dritën e Vangjelit, se të rritenjë besnikërinë ndaj Atij e të dirë tti përgjegjet me fuqi kërkesavet të njeriut të ditëvet tone.

Strukturat e Qishës le të duken gjithmonë më shumë si qendra shërbimi të besimtarëve. Solidariteti ndaj të nëmurve, të mënjanuarvet, të pafuqishmëve dhe një afërmë e vërtetë ndaj atyre do të jetë një zgjedhje që nëng priret prapë dhe qëndron e para, sepse ajo e bën më shumë se të tjerat të dukshëm dhe të besueshëm Vangjelin e Zotit Krisht.

LA NASCITA DEL MESSIA, GESU DI NAZARET

La genealogia di Gesù Cristo (Lc 3,23-38)

1¹Genealogia di Gesù Cristo, figlio di Davide, figlio di Abramo. ²Abramo generò Isacco, Isacco generò Giacobbe, Giacobbe generò Giuda e i suoi fratelli, ³Giuda generò Fares e Zara da Tamar, Fares generò Esròm, Esròm generò Aram, ⁴Aram generò Aminadàb, Aminadàb generò Naassònj Naassòn generò Salmòn, ⁵Salmòn generò Booz da Racab, Booz generò Obed da Rut, Obed generò Iesse, ⁶Iesse generò il re Davide. Davide generò Salomone da quella che era stata la moglie di Urìa, ⁷Salomone generò Roboamo, Roboamo generò Abìa, Abìa generò Asàf, ⁸Asàf generò Giòsafat, Giòsafat generò Ioram, Ioram generò Ozia ⁹Ozia generò Ioatam, Ioatam generò Acaz, Acaz generò Ezechia, ¹⁰Ezechia generò Manasse, Manasse generò Amos, Amos generò Giosìa, ¹¹Giosìa generò Ieconìa e i suoi fratelli, al tempo della deportazione in Babilonia. ¹²Dopo la deportazione in Babilonia, Ieconia generò Salatiel, Salatiel generò Zorobabèle, ¹³Zorobabèle generò Abiùd, Abiùd generò Eliacim, Eliacim generò Azor, ¹⁴Azor generò Sadoc, Sadoc generò Achim, Achim generò Elind, ¹⁵Elind generò Eleàzar, Eleàzar generò Mattan, Mattan generò Giacobbe, ¹⁶Giacobbe generò Giuseppe, lo sposo di Maria, dalla quale è nato Gesù chiamato Cristo.

¹⁷La somma di tutte le generazioni, da Abramo a Davide, è così di quattordici; da Davide fino alla deportazione in Babilonia è ancora di quattordici, dalla deportazione in Babilonia a Cristo è, infine, di quattordici.

1,1 - 2,23. Chi è Gesù? Da dove viene? Il prologo del Vangelo di Matteo ci pone subito di fronte a questo interrogativo. L'autore non ha semplicemente raccolto qualche ricordo sparso per completare il suo album della vita di Gesù, ma fin dal primo momento trasmette la testimonianza della fede della Chiesa. 1, 1-17. Per gli antichi, l'albero genealogico non è solo una lista di informazioni sullo stato civile ma esprime l'appartenenza ad una comunità, l'importanza di una discendenza (Gen 5,1-11, Es 6, li-24 1 Cr 1-9; Esd 2, 59-63). La genealogia di Gesù è particolarmente ben redatta, un po' artificiale forse ma molto solenne. Per presentare Gesù, viene ricapitolata tutta la storia della nazione. Egli è figlio di Abramo, nel quale « tutte le nazioni saranno benedette »; figlio di Davide, cui è affidato l'avvenire del popolo (2 Sam 7,13-14): è cioè colui che attuerà il

TË LERIT E MESISË, JISUIT NGA NAZARETI

Gjenealogjia e Jisu Krishtit

1¹Libër i gjenealogjisë së Jisu Krishtit, të birit të Davidhit, të birit të Avraàm. ²Avraàmi leu Isakun, Isaku leu Jakovin, Jakovi leu Judhën e të vëllezërit e tij; ³Judha leu Faresin e Zarën nga Thamàra; Farësi leu Esronin, Esroni leu Aramin; ⁴Arami leu Aminadhàmin; Aminadhami leu Naassònin, Naasoni leu Salmònin; ⁵Salmoni leu Voòzin nga Rahàva; Voòzi leu Jobedin nga Rutha; Jobedhi leu Jesèun; ⁶Jesèu leu Davidhin rregj. Davidhi rregj leu Salomonin nga e shoqja e Uriut; ⁷Salomòni leu Roboàmin, Roboàmi leu Avjàin; Avjai leu Asàin, ⁸Asai leu Josafàtin, Josafati leu Joràmin; Jorami leu Ozinë. ⁹Ozia leu Joathànin, Joathàni leu Ahàzin, Ahàzi leu Ezeqinë; ¹⁰Ezeqia leu Manasiun, Manasiu leu Amònin, Amoni leu Josinë, ¹¹Josia leu Jehoninë edhe vëllezërit e tij, në mërgimin e Babilonës. ¹²Pas mërgimit në Babilonë, Jehonia leu Salathjèlin, Salathjeli leu Zorobabelin, ¹³Zorobabeli leu Avjùdhin, Avjudhi leu Eliaqimin, Eliaqimi leu Azòrin; ¹⁴Azori leu Sadukun, Saduku leu Aqimin; Aqimi leu Eliùdhin, ¹⁵Eliudhi leu Eleazarin, Eleazari leu Mathànin; Mathani leu Jakovin; ¹⁶Jakovi leu Sepën, të shoqin e Maries, nga e cila u le Jisui, i thërritur Krisht.

¹⁷Gjithë gjeneratat, prandaj, që nga Avraàmi njera te Davidhi, janë katërmbëdhjetë; dhe që nga Davidhi njera te mërgimi në Babilonë janë katërmbëdhjetë gjenerata; dhe që nga mërgimi i Babilonës njera te Krishti janë katërmbëdhjetë gjenerata.

disegno di Dio su Israele e l'intera umanità, l'inviato, il consacrato di Dio (Messia, Cristo). Queste prime frasi si presentano dunque come un «libro della Genesi», un racconto del nuovo inizio dell'umanità e del mondo (Gn 2, 4 5,1). Anche Luca fa risalire la sua genealogia fino allo stesso Adamo (Lc 3, 23-38). In questa lista Giuseppe ha un compito ben preciso: per mezzo suo Gesù si inserisce di diritto nella storia. Ma a questo punto il Vangelo evita, inaspettatamente, il verbo « generare », Giuseppe è semplicemente lo sposo di Maria. Tutto il mistero delle origini di Gesù Cristo è già in questa formula.

1. Cristo è la traduzione greca dell'ebraico *Messia*, che significa «unto», cioè consacrato: si ungevano infatti i sacerdoti (Lv 4,3.5; 16,15) e i re (1 Sam 10,1 [Saul]; 16,11 [Davide], ecc.), tanto che il sovrano regnante è chiamato talora con questo titolo (vedi

Ecco, la vergine partorirà (Is 7,14) (Lc 2, 1-17)

¹⁸Ecco come avvenne la nascita di Gesù Cristo: sua madre Maria, essendo promessa sposa di Giuseppe, prima che andassero a vivere insieme, si trovò incinta per opera dello Spirito Santo.

¹⁹Giuseppe, suo sposo, che era giusto e non voleva ripudiarla, decise di licenziarla in segreto.

²⁰Mentre però stava pensando a queste cose, ecco che gli apparve in sogno un angelo del Signore e gli disse: «Giuseppe, figlio di Davide, non temere di prendere con te Maria, tua sposa, perché quello che è generato in lei viene dallo Spirito Santo. ²¹Essa partorirà un figlio e tu lo chiamerai Gesù: egli infatti salverà il suo popolo dai suoi peccati».

²²Tutto questo avvenne perché si adempisse ciò che era stato detto dal Signore per mezzo del profeta:

²³*Ecco, la vergine concepirà e partorirà un figlio che sarà chiamato Emmanuele, che significa Dio con noi.*

²⁴Destatosi dal sonno, Giuseppe fece come gli aveva ordinato l'angelo del Signore e prese con sé la sua sposa, ²⁵la quale, senza che egli la conoscesse, partorì un figlio, che egli chiamò Gesù.

I magi rendono omaggio al Messia

² Gesù nacque a Betlemme di Giudea, al tempo del re Erode.

Alcuni magi giunsero da oriente a Gerusalemme e domandavano: ²«Dov'è il re dei giudei che è nato? Abbiamo visto sorgere la sua stella, e siamo venuti

Sal 2, 2, 88, 39 ecc.). L'appellativo di *Gesù Cristo*, ancora alternato o associato a Gesù Nazareno, si trova già nella prima predicazione degli apostoli (cfr. At 3, 6). 6. La differenza nei nomi rispetto a Rt 4,18-20 è dovuta al fatto che Matteo usa la trascrizione greca dei Settanta.

18-25. Nei primi giorni della creazione, lo Spirito rese feconde le acque (Gn 1, 2, Sal 32, 6-7), lo Spirito rese la vita al popolo distrutto ed esiliato (Ez 37,1-14, Is 44, 2-4). Adesso lo Spirito crea nel seno della Vergine, l'uomo nuovo, l'Israele nuovo. Misteriosi interventi di Dio che capovolgono il corso delle cose e le abitudini degli uomini! Giuseppe, legato irrevocabilmente a Maria perché fidanzamento in quel tempo era definitivo, è testimone dell'incomprensibile; ha troppa fiducia nella sua sposa per abbandonarla alla condanna imposta dalla legge se avesse covato reputarla adultera. Ma chi gli darà una risposta in questa situazione impossibile? Una rivelazione del cielo gli fa intravedere la

Njo, virgjëresha do të lenjë

¹⁸E të lerit e Jisuit qe kështu. E martuar e jëma e tij, Maria, me Sepën, më parë se ata të rrijin bashkë, Maria u gjënd me barrë ndë gji me anën e Shpirtit të Shëjtë. ¹⁹Sepa, pra, i shoqi i saj, çë ish i drejtë, e s'doj t'e buthtonij të turpëruar, deshi t'e lërenij fshehura. ²⁰Po tue menduar ai këto shërbise, njo, një ëngjëll i Zotit ju buthtua atij mbë ëndërr, tue i thënë: "Sepë, bir i Davidhit, mos u trëmb të marrësh me tij Marien, tët shoqe, sepse çë u bë te gjiri i saj është nga Shpirti i Shëjtë. ²¹Do të lenjë një bir e ti do t'e thërresh Jisu; sepse ai do të shpëtonjë popullin e tij nga mëkatët e tij.

²²Gjithë ky shërbes, pra, ndodhi se të ish e bënë e thëna nga Ynë Zot me anë të profetit, çë thotë: ²³"Njo, Virgjëresha ka të dalë me barrë, dhe ka të lenjë një Bir e kanë t'e thërresin Emanuil. Çë vjen me thënë:"Me ne Perëndia".

²⁴Si u zgjua nga gjumi, Sepa bëri si i urdhëroi atij ëngjëlli i Zotit, e mori me të të shoqen e tij. ²⁵Dhe nëng e njohu atë njera sa leu të Birin e saj të parëlerin, dhe e thërriti Jisu.

Magrat adhurojnë Mesinë

2 Posi u le Jisui në Vithleëm të Judhesë, te ditët e rregjit Erodh, njo ca magra nga lehet dielli erdhën në Jerusalm, tue thënë: ²"Ku është Rregji i Judhivet çë u le? Sepse na kemi parë yllin e tij nga lehet dielli e erdhëm t'e

sua missione: in sogno come l'annuncio dell'angelo e del messo di Dio ai patriarchi. Giuseppe si sottomette e in lui Gesù si inserisce pubblicamente nella dinastia di Davide. Che cosa diventerà questo figlio il cui nome « Gesù » è già un programma: « Dio salva »? La profezia d'Isaia rimasta misteriosa nello spirito dei credenti, oggi si compie. E il messaggio principale di questo testo, originariamente destinato ai giudei: Dio è in mezzo a noi per darci la salvezza, per vivere in maniera piena l'alleanza: « Emmanuele » significa « Dio è con noi » (Lc 1,31, Gv 1,14). E il messaggio definitivo.

21. Gesù è la trascrizione letterale del greco *Iesoûs* che a sua volta è la trascrizione dell'ebraico *Jehoshua* (nelle traduzioni reso con « Giosuè »), divenuto più tardi *Jeshua*. Esso significa « Dio salva ».

22-23. Is 7,14.

25. *Conoscere* è il termine usato per indicare i rapporti coniugali (cfr. Gn 4,1). La versione rende il senso del testo originale che alla lettera suona: *non la conobbe fino a che partorì il figlio*. Nello stile ebraico **l'espressione fino a che** ha spesso questo senso.

2,1-12. Non **sapremo mai** con esattezza identificare quel gruppo di uomini di scienza e

per adorarlo».

³All'udire queste parole, il re Erode restò turbato e con lui tutta Gerusalemme.

⁴Riuniti tutti i sommi sacerdoti e gli scribi del popolo, si informava da loro sul luogo in cui doveva nascere il Messia. ⁵Gli risposero: «A Betlemme di Giudea, perché così è scritto per mezzo del profeta:

⁶*E tu, Betlemme, terra di Giuda, non sei davvero il più piccolo capoluogo di Giuda: da te uscirà infatti un capo che pascerà il mio popolo, Israele».*

⁷Allora Erode, chiamati segretamente i magi, si fece dire con esattezza da loro il tempo in cui era apparsa la stella ⁸e li inviò a Betlemme esortandoli: «Andate e informatevi accuratamente del bambino e, quando lo avrete trovato, fatemelo sapere, perché anch'io venga ad adorarlo». ⁹Udite le parole del re, essi partirono. Ed ecco la stella, che avevano visto nel suo sorgere, li precedeva, finché giunse e si fermò sopra il luogo dove si trovava il bambino. ¹⁰Al vedere la stella, essi provarono una grandissima gioia.

¹¹Entrati nella casa, videro il bambino con Maria sua madre, e prostratisi lo adorarono. Poi aprirono i loro scrigni e gli offrirono in dono oro, incenso e mirra.

¹²Avvertiti poi in sogno di non tornare da Erode, per un'altra strada fecero ritorno al loro paese.

Fuga in Egitto

¹³Essi erano appena partiti, quando un angelo del Signore apparve in sogno a Giuseppe e gli disse: «Alzati, prendi con te il bambino e sua madre, e fuggi in Egitto, e resta là finché non ti avvertirò, perché Erode sta cercando il bambino per ucciderlo».

¹⁴Giuseppe, destatosi, prese con se il bambino e sua madre nella notte e fuggì in Egitto, ¹⁵dove rimase fino alla morte di Erode, perché si adempisse ciò che era stato detto dal Signore per mezzo del profeta:

Dall'Egitto ho chiamato il mio figlio.

Il massacro dei bambini a Betlemme

¹⁶Erode, accortosi che i magi si erano presi gioco di lui, si infuriò e mandò

di preghiera, forse anche astrologi, che, con un vocabolo persiano, sono detti magi. Gli orientali credevano all'apparizione di un astro nuovo in occasione della nascita di grandi personaggi (Nm 24,17). In ogni caso è giunta l'ora in cui i pagani partecipano alla

adhurojmë. ³Po rregji Erodh u tërbua, e i tërë Jerusalimi me të. ⁴E, mbledhur gjithë krerët e priftravet edhe shkronjësit e gjindjes, i pyeji ku kish të lehej Krishti. ⁵Dhe ata i thanë: “Ndë Vithleëm të Judhesë, se kështu është shkruar me anë të profetit: ⁶“*E ti Vithleëm, dhë i Judhës, nëng je më i vogli ndër krerët e Judhës, sepse nga ti ka të dalë një krye, që ka të kullotënj popullin tim Israelin*”.

⁷Ahiera Erodhi, si thërriti fshëhura magrat me kujdes, xu nga ata motin kur ju kish buthtuar atyre ylli, ⁸e tue i dërguar në Vithleëm, i tha: “Ecni e pyeni mirë mirë për djalin, e, si t'e gjetshi, bëni t'e di, se edhe u do të vinj t'e adhuroni”.

⁹E ata, si gjegjën rregjin, u nisën e vanë. E njo, ylli që kishin parë nga të lerit e diellit i vej përpara atyre, njera që, ture vatë, qëndroi përsipër ku ish Djali.

¹⁰E, si panë yllin, u gëzuan me një hare shumë të madhe. ¹¹E, hyjtur te shpia, gjetën djalin bashkë me Marien, të jëmën e tij, dhe, ulur përmist, e adhuruan. E, hapur thesarët e tyre, i ndëjtin, si dhurëtira: ar, livan e mirrë.

¹²E, të porsitur që qenë mbë ëndërr të mos të prirëshin më tek Erodhi, për njetër udhë u mblodhën te dheu i tyre.

Ikja në Egjipt

¹³Si u nisën magrat, njo, një ëngjëll i Zotit i butthohe mbë ëndërr Sepës e i thotë: “Ngreu, mirr Djalin e të Jemën e tij dhe ik në Egjipt, e rri atjë njera sa të t'e thom unë, se Erodhi kërkon të vrasë Djalin. ¹⁴Ai, si u ngre, mori Djalin e të Jemën e tij, natën, e vate në Egjipt. ¹⁵E ndënji atjë njera te vdekja e Erodhit, se të bëhej ashtu e thëna nga Ynzot, me anën e profetit që thoj: “*Nga Egjipti thërrita Birin tim*”.

Vrasja e djelmvet në Vithleem

¹⁶Ahiera Erodhi, si pa se kish qënë gënjyer nga Magrat, u zëmërua shumë e dërgoi e vrau gjithë djelmet që ndodhëshin në Vithleem e ndër gjithë anët e

gioia *dell'incontro con Dio*. Questo Vangelo conferma anche l'attesa di Israele e cita i profeti (Mi 5,1; 2 Sam 5,1-3): il nuovo avvenire del popolo di Dio nasce dalla dinastia di Davide e nel suo stesso paese, Betlemme (1 Sam 16), ma la sua missione supera le frontiere religiose e nazionali. Comincia l'epoca messianica (cfr. Is 9,1. 5; 60,1-5; 49,23; Sal 71,10-11; Lc 2,30-34).

ad uccidere tutti i bambini di Betlemme e del suo territorio dai due anni in giù, corrispondenti al tempo su cui era stato informato dai magi.

¹⁷Allora si adempì quello che era stato detto per mezzo del profeta Geremia:

¹⁸*Un grido è stato udito in Rama, un pianto e un lamento grande: Rachele piange i suoi figli e non vuole essere consolata perché non sono più.*

Gesù torna nella terra di Israele

¹⁹Morto Erode, un angelo del Signore apparve in sogno a Giuseppe in Egitto ²⁰e gli disse: «Alzati, prendi con te il bambino e sua madre e va' nel paese di Israele; perché sono morti coloro che insidiavano la vita del bambino».

²¹Egli, alzatosi, prese con se il bambino e sua madre, ed entrò nel paese di Israele.

²²Avendo però saputo che era re della Giudea Archelao al posto di suo padre Erode, ebbe paura di andarvi.

Avvertito poi in sogno, si ritirò nelle regioni della Galilea ²³e, appena giunto, andò ad abitare in una città chiamata Nazaret, perché si adempisse ciò che era stato detto dai profeti: «Sarà chiamato Nazareno».

Parte prima GESÙ INAUGURA L'ATTIVITÀ DI SALVATORE

Giovanni predica e battezza (*Mc 1,1-8; Lc 3,1-18; Gv 1, 6-7 19-28*)

3¹In quei giorni comparve Giovanni il Battista a predicare nel deserto della Giudea, ²dicendo: «Convertitevi perché il regno dei cieli è vicino!». ³Egli è colui che fu annunziato dal profeta Isaia quando disse:

Voce di uno che grida nel deserto: "Preparate la via del Signore, raddrizzate i suoi sentieri!".

⁴Giovanni portava un vestito di peli a cammello e una cintura di pelle attorno ai fianchi; il suo cibo erano locuste e miele selvatico.

⁵Allora accorrevano a lui da Gerusalemme, da tutta la Giudea e dalla zona

1. Betlemme è circa 10 km a sud di Gerusalemme.

4. I sommi sacerdoti, al plurale, indica il sommo sacerdote in carica e i suoi predecessori o i membri delle rispettive famiglie.

tij, dy vjetsh e më të vigjël, si moti çë kish xënë nga magrat. ¹⁷Ahiera u bë e thëna nga Jeremiu profet, çë thoj: ¹⁸*U ndie një zë në Ramë, të qarë, thirrme e madhe e të kësijtur : Rakellja qanë të biltë e saj e s' do ngushëlluar, sepse ata s'janë më*".

Jisui priret te dheu i Israelit

¹⁹Si pëstaj vdiq Erodi, një ëngjëll i Zotit i buttohet mbë ëndërr Sepës, ²⁰e i thotë: "Ngreu, mirr Djaln e të Jëmën e tij e priru te dheu i Israilit, sepse vdiqën ata çë kërkjin gjellën e Djalit". ²¹Ai, si u ngre, mori Djaln e të Jëmën e tij e u prori tek dheu i Israilit; ²²po si gjegji se Arhellau rregjëronij mbi Judhenë, në vend të Erodhit, të jatit të tij, u trëmb të prirej atje, dhe i porsitur mbë ëndërr, vate ndër anat e Galilesë, ²³e ndënji te një katund i thënur Nazaret, ashtu çë të bëhej e thëna me anën e Profetëvet: "Ka të jetë i thërritur Nazarë".

Pjesë e parë

JISUI INAUGURON AKTIVITETIN SI SHPËTIMTAR

Janji predikon e pagëzon

3¹Ndër ato ditë erdhi Janji pagëzor tue predhikuar në shkretëtirën e Judhesë, ²e thoj:"Ndërroni tru se u qas rregjëria e qielvet! ³Sepse kjo është e thëna nga profeti Isai kur tha: "*Zë i atij çë thërret ndë shkretëtirë: përgatitni udhën e Zotit, ndreqni rrugët e tija*".

5-6. Mi 5,1.

15. Os 11,1.

17-18. Ger 31,15.

19-23. La morte di Erode risale all'anno 4 a.C. Non si sa bene a quale profezia voglia fare allusione il v. 23; probabilmente Matteo vuole dire che, proprio secondo il piano di Dio, Gesù doveva vivere la sua infanzia e la sua giovinezza a Nazaret e lì cominciare il suo ministero.

23. Nazaret sorge sugli ultimi contrafforti delle colline galilee, circa 140 km a nord di Gerusalemme.

3, 3 Is 40,3.

adiacente al Giordano; ⁶e, confessando i loro peccati, si facevano battezzare da lui nel fiume Giordano.

⁷Vedendo però molti farisei e sadducei venire al suo battesimo, disse loro: «Razza di vipere! Chi vi ha suggerito di sottrarvi all'ira imminente? ⁸Fate dunque frutti degni di conversione, ⁹e non crediate di potere dire fra voi: "Abbiamo Abramo per padre". Vi dico che Dio può fare sorgere figli di Abramo da queste pietre. ¹⁰Già la scure è posta alla radice degli alberi: ogni albero che non produce frutti buoni viene tagliato e gettato nel fuoco. ¹¹Io vi battezzo con acqua per la conversione, ma colui che viene dopo di me è più potente di me e io non sono degno neanche di portargli i sandali; egli vi batteggerà in Spirito Santo e fuoco. ¹²Egli ha in mano il ventilabro, pulirà la sua aia e raccoglierà il suo grano nel granaio, ma brucerà la pula con un fuoco inestinguibile».

Gesù si fa battezzare (*Mc 1,9-11; Lc 3,21-22; Gv 1,29-36*)

¹³In quel tempo, Gesù dalla Galilea andò al Giordano da Giovanni per farsi battezzare da lui. ¹⁴Giovanni però voleva impedirglielo, dicendo: «Io ho bisogno di essere battezzato da te, e tu vieni da me?». ¹⁵Ma Gesù gli disse: «Lascia fare per ora, poiché conviene che così adempiamo ogni giustizia». Allora Giovanni acconsentì.

¹⁶Appena battezzato, Gesù uscì dall'acqua: ed ecco, si aprirono i cieli, ed egli vide lo Spirito di Dio scendere come una colomba e venire su di lui.

¹⁷Ed ecco una voce dal cielo che disse: «Questi è il Figlio mio prediletto, nel quale mi sono compiaciuto».

Gesù è tentato dal diavolo (*Mc 1,12-13; Lc 4,1-13*)

4 1Allora Gesù fu condotto dallo Spirito nel deserto per essere tentato dal diavolo. 2E dopo avere digiunato quaranta giorni e quaranta notti, ebbe fame.

³Il tentatore allora gli si accostò e gli disse: «Se sei Figlio di Dio, di' che questi sassi diventino pane». ⁴Ma egli rispose: «Sta scritto:

Non di solo pane vivrà l'uomo, ma di ogni parola che esce dalla bocca di

13-17. La «teofania» dell'Antico Testamento voleva rivelare qualcosa dell'ineffabile trascendenza di Dio (Es 3); quella che dà inizio al Nuovo Testamento rivela qualcosa della vita intima di Dio: egli è tre persone. La colomba evoca forse lo Spirito creatore (Gn 1, 2), ma può simboleggiare anche la benevolenza di Dio ritrovata dopo il diluvio

⁴Janji, pra, kish të veshurën e tij prej leshi kamilli e një brez lëkurje tek mesi i tij; të ngrënit e tij pra ishin vrùkul e mjål të egër. ⁵Ahiera vijin tek ai nga Jerusalimi, nga e tërë Judhea e nga gjithë katundet përreth të Jordanit dhe, ture skomollisur mbëkatët e tyre, ⁶ pagëzohëshin nga ai tek lumi Jordan.

⁷Po kur pa se shumë Farisenj e Saduqënj vijin të pagëzohëshin, i thotë atyre: "Rracë neprëmtesh, kush ju mësoi të ikni nga zëmërimi çë ka të vinjë?"

⁸Bëni prandaj vepra të denja pendimi, ⁹dhe mos të ju shkonjë nga mendja të thoni mbë vetëhë "Kemi Avramin për àtë", sepse ju thom se Perëndia mund të bënë të lehen nga këta gurë bil Avramit. ¹⁰E njo se topra gjëndet te rrënja e arvurvet: çdo arvur çë s' jep frut të mirë pritet e shtihet mbë zjarr.

¹¹Unë pra ju pagëzonj në ujë për pendim, Ai çë vjen pas meje është më i fortë se unë, dhe unë s'jam i denjë ti xath (qell ???) këpucët. Ai ju pagëzon me Shpirt të Shëjtë e me zjarr. ¹²Lopata është tek dora e tij, e do të pastërtonjë lëmin e tij, e do të mbledhë grurët te katoqi dhe kashtën do t'ë djegë te zjarri i pashueshëm.

Pagëzimi i Jisuit

¹³Ahiera vjen Jisui nga Galilea në lumin Jordan tek Janji, se të ish pagëzuar nga ai. ¹⁴Po Janji e llargonij, ture i thënë: "U kish të isha pagëzuar nga Ti e Ti vjen tek unë?"

¹⁵Po Jisui i tha: "Lemë për nanì, sepse kështu na nget të bëjmë gjithë të drejtën". Ahiera e la. ¹⁶E, pagëzuar çë qe Jisui, doli shpejt nga ujët; e njo se u hapën qielt e pa Shpirtin e Perëndisë çë zbritej, si pëllumb, e çë vinij mbi atë. ¹⁷E njo: një zë nga qielt, çë thoj: "Ky është Biri im i dashuri, në të cilin u pëlqeva".

Jisui i cilisur nga djalli

4 ¹Ahiera shpirti qelli Jisuin në shkretëtirë se të ish ngarë ka djalli, ²dhe, pasi agjëroi dyzet ditë e dyzet net, pati ú. ³Ahiera ju qas djalli e i tha: "Ndëse je Bir i Perëndisë, thuaj se këta gurë të bëhen bukë". ⁴Po ai ju përgjegj: "Qe shkruar: "Jo vet me bukë rron njeriu po me çdo fjalë çë del nga gryka e

(Gn 8, 8-12), oppure lo stesso popolo di Dio (Os 7,11; 11,11; Is 60, 8) la cui formazione è opera dello Spirito.

15. Ogni giustizia: cioè ogni osservanza, tutto ciò che rientra nel piano di Dio. Gesù si assoggetta in tutto alla volontà del Padre (Fi 2, 8).

4, 1-11. Anche questo testo - essenziale - è pieno di reminiscenze e di citazioni dell'An-

Dio».

⁵Allora il diavolo lo condusse con sé nella città santa, lo depose sul pinnacolo del tempio ⁶e gli disse: «Se sei Figlio di Dio, gettati giù, poiché sta scritto:

Ai suoi angeli darà ordini a tuo riguardo, ed essi ti sorreggeranno con le loro mani, perché non abbia a urtare contro un sasso il tuo piede».

⁷Gesù gli rispose: «Sta scritto anche: *Non tentare il Signore Dio tuo*».

⁸Di nuovo il diavolo lo condusse con sé sopra un monte altissimo e gli mostrò tutti i regni del mondo con la loro gloria e gli disse: ⁹«Tutte queste cose io ti darò se, prostrandoti, mi adorerai»

¹⁰Ma Gesù gli rispose: «Vattene, Satana! Sta scritto: *Adora il Signore Dio tuo e a lui solo rendi culto*».

¹¹Allora il diavolo lo lasciò ed ecco degli angeli gli si accostarono e lo servivano.

Gesù inizia la sua attività in Galilea (Mc 1,14-20; Lc 4,14-15; 5,1-11)

¹²Avendo intanto saputo che Giovanni era stato arrestato, Gesù si ritirò nella Galilea ¹³e, lasciata Nazaret, venne ad abitare a Cafarnaon presso il mare nel territorio di Zabulon e di Neftali, ¹⁴perché si adempisse ciò che era stato detto per mezzo del profeta Isaia:

¹⁵*Il paese di Zabulon e il paese di Neftali, sulla via del mare, al di là del Giordano Galilea delle genti*¹⁶*Il popolo immerso nelle tenebre ha visto una grande luce; su quelli che dimoravano in terra e ombra di morte una luce si è levata.*

¹⁷Da allora Gesù cominciò a predicare e a dire: «**Convertitevi**, perché il regno dei cieli è vicino».

tico Testamento. Si vogliono evidenziare l'esperienza e il combattimento del Messia, nuovo capo del popolo di Dio.

Come Mosè era rimasto quaranta giorni sul Sinai, egli soggiorna quaranta giorni nel deserto (Es 34, 28), tempo simbolico della preparazione ad azioni provvidenziali.

4. Dt 8, 3.

5.11 pinnacolo del tempio: l'angolo sud-est delle mura del tempio di Gerusalemme, a strapiombo su un burrone.

6. Sal 90.

7. Dt 6, 16.

10. Dt 6,13.

Perëndisë». ⁵Ahiera djalli e qell me të te qyteti i shëjtë dhe e vë mbi malën e tempullit ⁶dhe i thotë atij: «Ndëse je Bir i Perëndisë, hqidhu poshtë, sepse qe shkruar *“Do t'i urdhëronjë ëngjëlvet të tij për tij dhe do të të marrin mbë dorë, se të mos të pjekësh te guri këmbën tënde”*. ⁷I tha atij Jisui: «Qe shkruar edhe *“S'ke të cilisësh Zotin Perëndinë tënd”*. ⁸Njatër herë djalli e qell te një mal shumë i lartë dhe i buthton atij gjithë rregjër të e jetës dhe lavdinë e tyre, dhe i tha atij: ⁹“Gjithë këto unë do të t'i jap tij, ndëse ti vëhe përgjunja e më adhuron”. ¹⁰Ahiera i thotë atij Jisui: “Ik, o satàn! Qe shkruar: *“Ke të adhurosh Zotin Perëndinë tënd dhe atë vetëm ke të shërbesh”*».

¹¹Ahiera djalli e la, dhe njo ëngjëlit ju qasën dhe e shërbejin.

Jisui zë e predikon në Galilë

¹²Kur pra Jisui gjegji se Janji kish qënë rrëmbyer dhe vënë ndë filaqi, u pruar në Galilë, ¹³e, lirier Nazaretin, erdhi e ndënji ndë Kapernaum, afër detit, ndër anët e Zabulonit dhe të Neftalimit, ¹⁴se të bëhej e thëna e Isaisë profet, që thotë: ¹⁵*Dhë i Zabulonit e dhë i Neftalimit, udhë e detit përtej Jordanit, Galilë e paganëvet,* ¹⁶*populli që rrij ulët ndë errësirat pa një dritë të madhe, dhe atyre që rrijin ulët te dheu e tek hjea e vdekjes, i doli një dritë”*. ¹⁷Çë ahiera Jisui zu të predhikonij e të thoj: “Ndëroni tru se u qas rregjëria e qiëlvet”.

¹⁸Ndë atë mot, ture ecur pra Jisui gjat detit të Galilesë, pa dy vëllezër: Simonin, të thërritur Pjetër, dhe Ndrenë, të vëllanë e tij, që shtëllojin rjetën te deti, se ish in peshkatarë. ¹⁹Dhe i thotë atyre: “Ejani pas meje e do të ju bënj peshkatarë njerzish”. ²⁰Edhe ata shpejt, lënë rjetat, i vanë pas atij. ²¹Dhe si

12-25. Con l'azione e la parola, Gesù inaugura il regno dei cieli - cioè il regno di Dio, ma, come i giudei del suo tempo, Matteo evita & nominare Dio e dice semplicemente «i cieli». Questo Regno è una forza che continuerà per sempre ad invadere il mondo. Gesù inizia la sua attività in Galilea, provincia del nord che alcuni, riferendosi a Isaia 8, 23 e 9, 1, considerano la terra messianica. E una regione dove si affiancano popolazioni e religioni diverse; i fedeli di Jahvè - abbastanza tagliati fuori da Gerusalemme con il suo tempio - si radunano nelle sinagoghe. Popolazioni diverse, anche nella Decapoli pagana - confederazione di dieci città greche indipendenti, al di là del Giordano - riconoscono il Messia.

13. *Cafarnao:* sulla riva del lago - all'ebraica mare - di Galilea (v. 18), detto anche di Tiberiade o di Genèsaret, nel territorio che era stato delle tribù di Zabulon e di Neftali. 14-16. Is 8,23; 9,1.

¹⁸Mentre camminava lungo il mare di Galilea vide due fratelli, Simone, chiamato Pietro, e Andrea suo fratello, che gettavano la rete in mare, poiché erano pescatori. ¹⁹E disse loro: Seguitemi, vi farò pescatori di uomini». ²⁰Ed essi subito, lasciate le reti, lo seguirono. ²¹Andando oltre, vide altri due fratelli, Giacomo di Zebedèo e Giovanni suo fratello, che nella barca insieme con Zebedèo, loro padre, riassetavano le reti; e li chiamò. ²²Ed essi subito, lasciata la barca e il padre, lo seguirono.

²³Gesù percorreva tutta la Galilea, insegnando nelle loro sinagoghe e predicando la buona novella del Regno e curando ogni sorta di malattie e di infermità nel popolo. ²⁴La sua fama si sparse per tutta la Siria e così condusse a lui tutti i malati, tormentati da varie malattie e dolori, indemoniati, epilettici e paralitici; ed egli li guariva. ²⁵E grandi folle cominciarono a seguirlo dalla Galilea, dalla Decàpoli, da Gerusalemme, dalla Giudea e da oltre il Giordano.

IL DISCORSO DELLA MONTAGNA: LA MAGNA CARTA DELLA VITA CRISTIANA

Le beatitudini (*Lc 6, 20-23*)

5 ¹Vedendo le folle, Gesù salì sulla montagna e, messosi a sedere, gli si avvicinarono i suoi discepoli.

²Prendendo allora la parola, li ammaestrava dicendo:

³«Beati i poveri in spirito, perché di essi è il regno dei cieli.

⁴Beati gli afflitti, perché saranno consolati.

⁵Beati i miti, perché erediteranno la terra.

⁶Beati quelli che hanno fame e sete della giustizia, perché saranno saziati.

⁷Beati i misericordiosi, perché troveranno misericordia.

⁸Beati i puri di cuore, perché vedranno Dio.

⁹Beati gli operatori di pace, perché saranno chiamati figli di Dio.

5,1- 7, 29. Il Vangelo di Matteo riunisce in un primo grande discorso gli insegnamenti di Gesù presentando così un catechismo di iniziazione cristiana, opposto all'ideale religioso giudaico. C'era la legge, cioè l'insieme delle esigenze morali, sociali, religiose, culturali, personali e collettive che valeva per tutto il popolo di Dio: Mosè l'aveva ricevuta sul Sinai. D'ora in poi c'è la nuova legge che Gesù dà «sulla montagna» (5,1) come su un nuovo Sinai. Non toglie nulla alla legge di Mosè, ma va alla radice dei comporta-

shkoi më atej, pa dy vëllezër të tjerë: Japkun, të birin e Zevedheut, e Janjin, të vëllanë e tij, që te barka, bashkë me Zevedheun, të jatin e tyre, ndërtojin rrjetat. Dhe i thërriti. ²²Dhe ata njëhere, lënë barkën dhe të jatin e tyre, i vanë pas atij.

²³E vej Jisui ndëpër gjithë Galilenë, ture mësuar ndër sinagogat e tyre, ture predhikuar vangjelin e rregjërësë dhe ture shëruar çdo sëmundje e çdo të keqe te gjindja.

²⁴Dhe ëmri i tij u shprish ndëpër gjithë Sirinë, e i qellën përpara atij gjithë ata që rrijin keq dhe të zënë nga ndryshe sëmundje e dhëmbje, të djallosur, me sëmundjen e hënës, paralitike, e i shëroi. ²⁵Dhe vejin pas Atij shumë gjindë nga Galilea e nga Dekapoli, nga Jerusalmi, nga Judhea dhe përtej Jordanit.

FJALIMI I MALIT “RREGULLA” E JETËS SË KRISHTERË

Lumturitë

5 ¹Si pa gjindjet, u hip tek mali, e si ai u ul, ju qasën dhishipulit e tij e,

²hapur grykën, i mësonij ture thënë:

³“Të lumtur të nëmurit në shpirt se e tyrja është rregjëria e qielvet;

⁴të lumtur ata që qajnë, se do të jenë të ngushëlluar;

⁵të lumtur të butët, se ata do të trashëgojnë jetën;

⁶të lumtur ata që kanë ú edhe etë për drejtësi, se do të jenë të ndëndur;

⁷të lumtur lipisjarët se do të jenë të lipisur;

⁸të lumtur ata që janë të pastër te zëmra, se do të shohin Perëndinë;

⁹të lumtur ata që vënë paqe, se do të thërriten bil të Perëndisë;

menti umani. 5,1-12. Se leggiamo bene le frasi che seguono, ci accorgiamo che la felicità annunciata da Gesù è agli antipodi di ciò che abitualmente pensiamo, diciamo e facciamo.

17-48. Il Vangelo di Matteo tiene a sottolineare che Gesù non ha alcun disprezzo per «la Legge e i Profeti» (quello che noi chiamiamo l'Antico Testamento) al contrario, li prende molto sul serio. In tutta la sua vita però si è sentito libero di proclamare il vero

¹⁰Beati i perseguitati per causa della giustizia, perché di essi è il regno dei cieli. ¹¹Beati voi quando vi insulteranno, vi perseguiteranno e, mentendo, diranno ogni sorta di male contro di voi per causa mia. ¹²Rallegratevi ed esultate, perché grande è la vostra ricompensa nei cieli. Così infatti hanno perseguitato i profeti prima di voi».

Il sale della terra, la luce del mondo (Mc 9,50; Lc 14,34-35)

¹³«Voi siete il sale della terra; ma se il sale perdesse sapore, con che cosa lo si potrà rendere salato? A null'altro serve che ad essere gettato via e calpestato dagli uomini.

¹⁴Voi siete la luce del mondo; non può restare nascosta una città collocata sopra un monte, ¹⁵né si accende una lucerna per metterla sotto il moggio, ma sopra il lucerniere perché faccia luce a tutti quelli che sono nella casa.

¹⁶Così risplenda la vostra luce davanti agli uomini, perché vedano le vostre opere buone e rendano gloria al vostro Padre che è nei cieli».

LA NUOVA LEGGE

Non sono venuto ad abolire la legge (Lc 16, 17)

¹⁷«Non pensiate che io sia venuto ad abolire la Legge o i Profeti; non sono venuto per abolire, ma per dare compimento. ¹⁸In verità vi dico: finché non siano passati il cielo e la terra, non passerà dalla Legge neppure un iota o un segno, senza che tutto sia compiuto. ¹⁹Chi dunque trasgredirà uno solo di questi precetti, anche minimi, e insegnerà agli uomini a fare altrettanto, sarà considerato minimo nel regno dei cieli. Chi invece li osserverà e li insegnerà agli uomini, sarà considerato grande nel regno dei cieli.

²⁰Poiché io vi dico: se la vostra giustizia non supererà quella degli scribi e dei farisei, non entrerete nel regno dei cieli».

senso della legge mettendosi al di sopra dello stesso Mosè. Per lui, il decalogo non fa una piega, e non c'è nulla da discutere. In contrasto con le regole comunemente accettate, Gesù non discute i dettagli secondari: quanto all'essenziale, esso non pone difficoltà; perciò egli non mette in discussione la legge; a; contrario, va più lontano e più a fondo, fino nel cuore dell'uomo.

¹⁰të lumtur janë ata që janë reshtur për drejtësinë, se e tyrja është Rregjëria e qielvet.

¹¹Të lumtur jini kur të ju shajnë e të ju përzënë e të ju thonë kundër gjithë të ligat, tue thënë të rreme për mua. ¹²Harepseni e gëzoni, se rroga juaj është e madhe ndër qiel. Sepse kështu përzunë profetët më parë se ju.

Kripa e dheut, drita e jetës

¹³Ju jini kripa e dheut: ndëse kripa u shatërroftë, me kë do të kripiset? Ajo s'vlen për më gjë, veç se të jetë shtënë jashtë dhe të jetë shkelur nga njerëzit.

¹⁴Ju jini drita e jetës: s'mund të fshehet një qytet i vënur mbi një mal, ¹⁵as dhezin hilnarin dhe e vënë nën menxën po mbi kandëllierin, se t'i bënë dritë gjithve atyre që janë te shpia. ¹⁶Kështu shkëlqeftë drita juaj përpara njerëzvet, se të shohin veprat tuaja të mira dhe të lavdërojnë Atin tuaj që është ndër qiel.

LIGJA E RE

Nëng erdha se të shkatërronj ligjën

¹⁷Mos mendoni se unë erdha se të shkatërronj ligjën ose profetët: s'erdha se të shkatërronj po se të plotësonj. ¹⁸Sepse me të vërtetë ju thom juve: njera sa të shkonjë qielli e dheu, një jotë ose një korrovë s'do të bjerë nga ligja, njera të bëhen të gjitha. ¹⁹Ai pra që zgjidhtë një ndër këto ligjë më të vogla e t'i mësoftë kështu njerëzit, ai do të jetë thërritur më i vogël te rregjëria e qielvet; po ai që i bëftë edhe i mësoftë do të jetë thërritur i madh tek rregjëria e qielvet.

²⁰Sepse ju thom juve se ndëse nëng mburoftë drejtësia juaj më se ajo e Skribëvet dhe e Farisenjvet, s'do të hyni te rregjëria e qielvet.

18. Lo *jod* (in greco iota) è la più piccola lettera dell'alfabeto ebraico; i; *segno* indica i tratti o i prolungamenti che distinguono lettere simili.

In conflitto con il proprio fratello

²¹«Avete inteso che fu detto agli antichi: “*Non uccidere*; chi avrà ucciso sarà sottoposto a giudizio”. ²²Ma io vi dico: chiunque si adira con il proprio fratello, sarà sottoposto a “indizio. Chi poi dice al fratello: “*Stupido*”, sarà sottoposto al sinedrio; e chi gli dice: “*Pazzo*”, sarà sottoposto al fuoco della Geenna.

²³Se dunque presenti la tua offerta sull’altare e lì ti ricordi che tuo fratello ha qualche cosa contro di te, ²⁴lascia lì il tuo dono davanti all’altare e va’ prima a riconciliarti con il tuo fratello e poi torna ad offrire il tuo dono.

²⁵Mettiti presto d’accordo con il tuo avversario mentre sei per via con lui, perché l’avversario non ti consegni al giudice e il “indice alla guardia e tu venga gettato in prigione. ²⁶In verità ti dico: non uscirai di là finché tu non abbia pagato fino all’ultimo spicciolo!».

L’adulterio e il divorzio

(Mt 18, 8-9; 19, 9; Mc 9, 43-47; 10,11-12; Lc 16, 18)

²⁷«Avete inteso che fu detto: “*Non commettere adulterio*” ²⁸Ma io vi dico:

²⁹Se il tuo occhio destro ti è occasione di scandalo, cavalo e gettalo via da te: conviene che perisca uno dei tuoi membri, piuttosto che tutto il tuo corpo venga gettato nella Geenna. ³⁰E se la tua mano destra ti è occasione di scandalo, tagliala e gettala via da te: conviene che perisca uno dei tuoi membri piuttosto che tutto il tuo corpo vada a finire nella Geenna.

³¹Fu pure detto: “*Chi ripudia la propria moglie, le dia l’atto di ripudio*”.

³²Ma io vi dico: chiunque ripudia sua moglie, eccetto il caso di concubinato, la espone all’adulterio, e chiunque sposa una ripudiata, commette adulterio».

21. Esodo 20,13.

22. La Geenna - dall’ebraico Ge Hinnon - era una valletta a sud-ovest di Gerusalemme; immagine popolare dell’inferno, a causa dei rifiuti che vi bruciavano continuamente. 27-32. A quell’epoca, la legislazione sul divorzio era tollerante per i mariti, intransigente per le mogli; Gesù rifiuta questa disuguaglianza e mette gli uomini di fronte alle loro responsabilità pronunciandosi in modo radicale contro il divorzio. In questo testo di Matteo c’è l’inciso «eccetto il caso di concubinato» che è assente nei passi paralleli di Luca e di Marco, ma lo si ritrova ancora in Mt 19, 9. La parola «concubinato» traduce qui quella greca «impudicizia» che, essendo generica, ha dato luogo a molte discussioni.

Lufta me vëllaun

²¹Kini gjegjur se i qe thënë të lashtëvet: “*Mos vrit!*”. Kush pra vraftë, do të shkonjë mbë gjykim. ²²Po unë ju thom se nganjë çë zëmërohet me të vëllanë do të shkonjë mbë gjykim. Ai pra çë i thotë të vëllaut “*rrakà*”, do të shkonjë nën Sinëdrin. Ai pra çë i thoftë “*i llavur*”, do të verë në zjarrin e pisës. ²³Ndëse ti prandaj sjellësh dhuratën tënde mbi altarin e atjë u kujtofshe se vëllau yt ka gjagjë me tij, ²⁴le atjë dhuratën tënde përpara altarit dhe ec më parë e u paqësò me vëllaun tënd, e pëstaj priru e jip dhuratën tënde. ²⁵Paqësòhu me kundërshtarin tënd sa më njize, për sa të jesh në udhëtim me të, se të mos të të qellë tek avokati, dhe ky të të verë ndër duart e sherbëtorit, e të jesh shtënë në filaqi. ²⁶Me të vërtetë të thom se s’del atej njera sa mos të paguash të sprasmin dhinar.

Shkelja e kurorës dhe zgjidhja e martesës

²⁷“Kini gjegjur se qe thënë: “*Mos bën mëkat me gruan e të tjerëve*”,

²⁸pò unë ju thom se kushdo ruan një grua se t’e dëshironjë, ahiera bëri mbëkat te zëmra e tij. ²⁹Ndëse pra syu yt i djathtë të skandalizon, shkule e shtjere larg nga ti, sepse është më mirë për tij të bired një pjesë e kurmit tënd, se gjithë kurmi yt të jetë shtënë në pisët. ³⁰E ndëse dora e djathtë të skandalizon, prite e shtjere larg nga ti, sepse është më mirë për tij, të bired një pjesë e kurmit tënd se gjithë kurmi yt të jetë shtënë në pisët.

³¹Qe thënë edhe: “*Ai çë lëreftë të shoqen e tij, le t’i japë shkrimin e të lëryerit!*”. ³²Po unë ju thom se kush lëreftë të shoqen e tij, veç se për shkëljen e kurorëzimit, e shtie të bënë mëkat; dhe ai çë martohet me të lëryerën bën mëkat.

ni. È opinione largamente accettata che qui sia termine tecnico utilizzato dalla comunità giudeocristiana per indicare un grado di parentela costituente impedimento di matrimonio secondo la legge (Lv 18,6-18; At 15,29).

27. Es 20,14.

chiunque guarda una donna per desiderarla, ha già commesso adulterio con lei nel suo cuore.

31. Dt 24,1.

Non giurare

³³«Avete anche inteso che fu detto agli antichi: “*Non spergiurare, ma adempi con il Signore i tuoi giuramenti*”. ³⁴Ma io vi dico: non giurate affatto: né per il cielo, perché è il trono di Dio, ³⁵né per la terra, perché è lo sgabello per i suoi piedi; né per Gerusalemme, perché è la città del gran re. ³⁶Non giurare neppure per la tua testa, perché non hai il potere di rendere bianco o nero un solo capello.

³⁷Sia invece il vostro parlare: “Sì, sì no, no”; il di più viene dal maligno».

Il prossimo ingiusto (Lc 6,29)

³⁸«Avete inteso che fu detto: “*Occhio per occhio, dente per dente*”. ³⁹Ma io vi dico di non opporvi al malvagio; anzi se uno ti percuote la guancia destra, tu porgigli anche l'altra; ⁴⁰e a chi ti vuole chiamare in “indizio per toglierti la tunica, tu lascia anche il mantello. ⁴¹E se uno ti costringerà a fare un miglio, tu fanne con lui due. ⁴²Da' a chi ti domanda, e a chi desidera da te un prestito non volgere le spalle».

Amate i vostri nemici (Lc 6,27-35)

⁴³«Avete inteso che fu detto: “*Amerai il tuo prossimo e odierai il tuo nemico*”. ⁴⁴Ma io vi dico: amate i vostri nemici e pregate per i vostri persecutori, ⁴⁵perché siate figli del Padre vostro celeste che fa sorgere il suo sole sopra i malvagi e sopra i buoni, e fa piovere sopra i giusti e sopra gli ingiusti. ⁴⁶In fatti, se amate quelli che vi amano, quale merito ne avete? Non fanno così anche i pubblicani? ⁴⁷E se date il saluto soltanto ai vostri fratelli, che cosa fate di straordinario? Non fanno così anche i pagani?».

Come il Padre vostro (Lc 6, 36)

⁴⁸«Siate dunque perfetti come è perfetto il Padre vostro celeste».

33. Es 20,7; Nm 30,3; Dt 23,22.

38. Es 21,24.

43. Lv 19,18.

Mos mirr bé

³³Kini gjegjur edhe se qe thënë të lashtëvet:”*Mos mirr bé të rreme; jipi Perëndisë betë e tua*”. ³⁴Po unë ju thom të mos të mirrni fare bé: jo mbi qiellin, se është throni i Perëndisë; ³⁵jo mbi dheun, se është kumbimi i këmbëve të tija; jo mbi Jerusalimin, se është qyteti i Rregjit të madh. ³⁶Mos mirr bé mbi kryet tënd, sepse ti s'mund të bësh një qime të bardhë ose të zezë. ³⁷Qoftë fjala juaj “ëh, ëh; jo, jo”: më të shumtit se këto fjalë vjen nga i ligu.

I afërmi i padrejtë

³⁸Kini gjegjur se qe thënë:”*Sy për sy, dhëmb për dhëmb*”. ³⁹Po unë ju thom juve: Mos rrini mbë të zënë me njerinë e lik; përkundra, kujdo të jep një shpëlakë mbi faqen tënde të djathtë, priri atij edhe jatrën, ⁴⁰dhe atij çë do të të qellë mbë ligjë dhe të të marrë këmishën tënde, jipi edhe mandjelin. ⁴¹Dhe kush të shtrëngoftë të ecësh me të një milë hapa, ec me të edhe dy milë. ⁴²Atij çë të lyp, jipi; dhe atij çë do hua ka ti, mos i thuaj se jo.

Duani mirë armiqtë tuaj

⁴³Kini gjegjur se qe thënë:”*Duaj mirë të afërmin tënd dhe duaj lik armikun tënd*”. ⁴⁴Po unë ju thom: duani mirë armiqtë tuaj, [bekoni ata çë ju mallkojnë; bëni mirë atyre çë ju ndjekin], dhe parkalesni për ata çë ju bëjnë lik e ju përzënë, ⁴⁵se të jini bil të Atit tuaj çë është ndër qiel. Sepse Ai bën të lehet dielli i tij mbi të liqtë e mbi të mirët, dhe të bjerë shi mbi të drejtët e mbi të padrejtët. ⁴⁶Sepse ndëse ju dafshi mirë ata çë ju duan mirë, çë rrogë mund të kini? S'bëjnë kështu edhe publikanët? ⁴⁷E ndëse ju tëfalni vetëm vëllezërit tuaj, ç' bëni ju më shumë? S'bëjnë kështu edhe paganët?

Si Ati juaj

⁴⁸Prandaj qofshi ju tërë të mirë, si i tërë i mirë është Ati juaj çë është ndër qiel.

46. I *pubblicani* riscuotavano le imposte per conto dell'autorità occupante; per questa ragione, e anche perché indulgevano alla frode, erano considerati pubblici peccatori.

Fare l'elemosina in segreto

6¹ «Guardatevi dal praticare le vostre buone opere davanti agli uomini per essere da loro ammirati, altrimenti

non avrete ricompensa presso il Padre vostro che è nei cieli.

²Quando dunque fai l'elemosina, non suonare la tromba davanti a te, come fanno gli ipocriti nelle sinagoghe e nelle strade per essere lodati dagli uomini. In verità vi dico: hanno già ricevuto la loro ricompensa. ³Quando invece tu fai l'elemosina, non sappia la tua sinistra ciò che fa la tua destra, ⁴perché la tua elemosina resti segreta, e il Padre tuo, che vede nel segreto, ti ricompenserà».

Pregare in segreto

⁵«Quando pregate, non siate simili agli ipocriti che amano pregare stando ritti nelle sinagoghe e negli angoli delle piazze, per essere visti dagli uomini. In verità vi dico: hanno già ricevuto la loro ricompensa. ⁶Tu invece, quando preghi, entra nella tua camera e, chiusa la porta, prega il Padre tuo nel segreto, e il Padre tuo, che vede nel segreto, ti ricompenserà».

Il «Padre nostro» (Lc 11, 1-4)

⁷«Pregando, poi, non sprecate parole come i pagani, i quali credono di venire ascoltati a forza di parole. ⁸Non siate dunque come loro, perché il Padre vostro sa di quali cose avete bisogno ancora prima che glielo chiediate.

⁹voi dunque pregate così:

«Padre nostro che sei nei cieli
sia santificato il tuo nome;

¹⁰venga il tuo regno;

sia fatta la tua volontà,

come in cielo così in terra.

¹¹Dacci oggi il nostro pane quotidiano,

6,13. Nel Nuovo Testamento la tentazione è la prova con la quale Satana cerca di perdere il credente. Non può quindi essere attribuita a Dio. Dio però può dare la forza e i mezzi per superarla: questo è il senso della richiesta. L'espressione semitica <<non ci indurre»

Bëni picihudhrën fshehura

6¹«Ruheni të mos të bëni të mirën tuaj përpara njerëzvet se të jini të parë nga ata, se nëmos s'kini rrogë nga Ati juaj që është ndër qiel. ²Kur prandaj bëfsh picihudhër, mos i bjerë trumbës përpara teje, si bëjnë ipokritët te sinagogat dhe ndër udhët, se të jenë lavdëruar nga njerëzit. Me të vërtetë ju thom juve: ata patën rrogën e tyre. ³Po ti kur bën picihudhër, mos t'e dirë dora jote e shtrëmbur atë që bën e djathta jote, ⁴ashtu që picihudhra jote të jetë e fshehur; dhe Ati yt që sheh në fshehtësi, t'e jep haptazi.

Parkalesni fshehura

⁵Dhe kur parkalesni, mos i gjitni ipokritëvet, kuj i pëlqen të parkalesin ndër sinagogat dhe ndër anët e sheshevet, se të jenë parë nga njerëzit; me të vërtetë ju thom juve: ata e patën rrogën e tyre. ⁶Ti pra, kur të lutësh, hyr te dhoma jote, mbëllij derën e lutju Atit tënd që sheh në fshehtësi; dhe Ati yt që sheh në fshehtësi, t'e jep haptazi.

Ati ynë

⁷Kur pra parkalesni, mos bëfshi shumë fjalë, si paganët, sepse atyre i duket se me të folurit shumë do të jenë gjegjur. ⁸Prandaj mos i gjitni atyre, sepse Ati juaj e di që ju lypset më parë se t'ja lypni.

⁹Ju prandaj parkalesni kështu:

«Ati ynë që je ndër qiel,

u shëjtëroftë ëmri yt;

¹⁰ardhtë rregjëria jote,

u bëftë vullimi yt

si në qiell ashtu mbi dhe.

¹¹Bukën tonë të përditshme jipna neve sot

¹²dhe ndjena neve detyrat tona

si edhe na ja ndejmë

va perciò intesa: «non permettere che entriamo o cadiamo nella tentazione» (cfr. 26,41; 1 Tm 6,9).

¹²e rimetti a noi i nostri debiti
come noi li rimettiamo ai nostri debitori,
¹³e non ci indurre in tentazione,
ma liberaci dal male”.

¹⁴Se voi infatti perdonerete agli uomini le loro colpe, il Padre vostro celeste perdonerà anche a voi. ¹⁵Ma se voi non perdonerete agli uomini, neppure il Padre vostro perdonerà le vostre colpe».

Digiunare in segreto

¹⁶«E quando digiunate, non assumete aria malinconica come gli ipocriti, che si sfigurano la faccia per far vedere agli uomini che digiunano. In verità vi dico: hanno già ricevuto la loro ricompensa.

¹⁷Tu invece, quando digiuni, profumati la testa e lavati il volto, ¹⁸perché la gente non veda che tu digiuni, ma solo tuo Padre che è nel segreto; e il Padre tuo, che vede nel segreto, ti ricompenserà».

Il vero tesoro (Lc 12,33-34; 11,34-36)

¹⁹«Non accumulatevi tesori sulla terra, dove tignola e ruggine consumano e dove ladri scassinano e rubano. ²⁰Accumulatevi invece tesori nel cielo, dove né tignola né ruggine consumano; e dove ladri non scassinano e non rubano. ²¹Perché là dov'è il tuo tesoro, sarà anche il tuo cuore. ²²La lucerna del corpo è l'occhio; se dunque il tuo occhio è chiaro, tutto il tuo corpo sarà nella luce; ²³ma se il tuo occhio è malato, tutto il tuo corpo sarà tenebroso. Se dunque la luce che è in te è tenebra, quanto grande sarà la tenebra!

²⁴Nessuno può servire a due padroni: o odierà l'uno e amerà l'altro, o preferirà l'uno e disprezzerà l'altro. Non potete servire a Dio e a mammona».

Cercate prima di tutto il regno di Dio (Lc 12,22-31)

²⁵«Perciò vi dico: per la vostra vita non affannatevi di quello che mangerete o berrete, e neanche per il vostro corpo, di quello che indosserete; la vita forse non vale più del cibo e il corpo più del vestito?

²⁶Guardate gli uccelli del cielo: non seminano, né mietono, né ammassano nei granai, eppure il Padre vostro celeste li nutre. Non contate voi forse più di loro? ²⁷E chi di voi, per quanto si dia da fare, può aggiungere un'ora sola alla sua vita?

detoëvet tanë;

¹³dhe mos na shtjerë në ngasje
po lirona nga i ligu”.

¹⁴Se ndëse ju i ndjefshi njerëzvet ftesmat e tyre, edhe Ati juaj që është ndër qiel do të ju i ndjenjë juve. ¹⁵Po ndëse ju s'i ndjefshi njerëzvet ftesmat e tyre, edhe Ati juaj s'ju i ndjen ftesmat tuaja.

Agjëroni fshehura

¹⁶Kur pra të agjëroni, mos bëheni të meruar si ipokritët, që sfigurojnë faqen e tyre, ashtu që t'i duken njerëzvet se po agjërojnë. Me të vërtetë ju thom juve se ata e patën rrogën e tyre. ¹⁷Po ti, kur agjëron, lyej kryet tënd e laj faqen tënde, ¹⁸se mos t'i dukesh njerëzvet se agjëron, po Atit tënd, që është ndë të fshehurit. Dhe Ati yt, që sheh ndë të fshehurit, do të të japë rrogën.

Thesari i vërtetë

¹⁹Mos grumbulloni për ju thesare mbi dhe, ku kopica e ndryshku i gris dhe kusarët shkallmojnë e vjedhin. ²⁰Po grumbulloni për ju thesare ndë qiell, ku as kopica, as ndryshku i gris, dhe ku kusarët nëng shkallmojnë e s'vjedhin. ²¹Sepse ku është thesari yt atë është edhe zëmra jote.

²²Hilnari i kurmit është syu. Ndë qoftë pra se syu yt është i thjeshtë, gjithë kurmi yt do të jetë i shkëlqyer; ²³ndëse pra syu yt qoftë i lig, gjithë kurmi yt do të jetë i errët. Prandaj, ndëse drita që është tek ti është errësirë, sa e madhe është errësira!

²⁴Mosnjeri mund t'i shërbenjë dy të zotrave, sepse ose do të detë lik njërin e mirë jetrin, ose njerit do t'i verë pas dhe jetrit do t'i prjerë krahët. S'mund t'i shërbeni Perëndisë edhe Mammonait.

Kërkoni më parë rregjërinë e Perëndisë

²⁵Prandaj po ju thom juve: mos kujdëseni për gjellën tuaj, që të hani dhe që të pini; as, për kurmin tuaj, që të veshni. Nëng është gjella më se të ngrënit, dhe kurmi më se të veshurit? ²⁶Vëreni zoqtë e qiellit, ata nëng mbjellin as nëng korrin, as nëng mbledhin ndër grunarët; dhe Ati juaj qiellor i tagjis: ju

24. In aramaico, *mammona* era la personificazione della ricchezza.

²⁸E perché vi affannate per il vestito? Osservate come crescono i gigli del campo: non lavorano e non filano. ²⁹Eppure io vi dico che neanche Salomone, con tutta la sua gloria, vestiva come uno di loro. ³⁰Ora se Dio veste così l'erba del campo, che oggi c'è e domani verrà gettata nel forno, non farà assai più per voi, gente di poca fede? ³¹Non affannatevi dunque dicendo: "Che cosa mangeremo? Che cosa berremo? Che cosa indosseremo?". ³²Di tutte queste cose si preoccupano i pagani; il Padre vostro celeste infatti sa che ne avete bisogno.

³³Cercate prima il regno di Dio e la sua giustizia, e tutte queste cose vi saranno date in aggiunta. ³⁴Non affannatevi dunque per il domani, perché il domani avrà già le sue inquietudini. A ciascun giorno basta la sua pena».

Non giudicate (Lc 6, 37-42)

7 ¹«Non giudicate, per non essere I giudicati, ²perché con il giudizio con cui "indicate sarete giudicati, e con la misura con la quale misurate sarete misurati. ³Perché osservi la pagliuzza nell'occhio del tuo fratello, mentre non ti accorgi della trave che hai nel tuo occhio? ⁴o come potrai dire al tuo fratello: "Permetti che tolga la pagliuzza dal tuo occhio", mentre nell'occhio tuo c'è la trave? ⁵Ipocrita, togli prima la trave dal tuo occhio e poi ci vedrai bene per togliere la pagliuzza dall'occhio del tuo fratello».

Non scherzare con ciò che è sacro

⁶«Non date le cose sante ai cani e non gettate le vostre perle davanti ai porci, perché non le calpestino con le loro zampe e poi si voltino per sbranarvi».

Chiedete e vi sarà dato (Lc 11,9-13)

⁷«Chiedete e vi sarà dato; cercate e troverete; bussate e vi sarà aperto; ⁸perché chiunque chiede riceve, e chi cerca trova e a chi bussa sarà aperto. ⁹Chi tra di voi al figlio che gli chiede un pane darà una pietra? ¹⁰O se gli chiede un pesce, darà una serpe? ¹¹Se voi dunque che siete cattivi sapete dare cose buone ai vostri figli, quanto più il Padre vostro che è nei cieli darà cose buone a quelli che gliele domandano!».

7, 22. In questo v. Gesù ricorda « il giorno », cioè il "indizio, e presenta se stesso come il giudice ultimo degli uomini (cfr. 25, 32-46).

s'vleni më se ata? ²⁷Dhe cili ndër ju, edhe ndëse vë kujdes, mund t'i shtonjë një bërrul kurmit të tij? ²⁸Dhe pse kujdeseni për të veshurit? Ruani lulet e sheshit, si rriten: nëng shërbejnë, nëng tjerin; ²⁹dhe u ju thom juve se as Salomoni, te gjithë lavdia e tij, u vesh si një ndër këta. ³⁰Po nani ndëse barët e dheut, çë sot është dhe menatë shtihet te furri, Perëndia e veshën kështu, sa më shumë juve, njerëz me pakë besë? ³¹Mos kujdeseni prandaj ture thënë: ç'kem' të hamë? ose, ç'kem' të pimë? ose, ç' kem' të veshim? ³²Sepse gjithë këto i kërkojnë paganët. Ati juaj qjellor di se gjithë këto ju duhen juve. Kërkoni prandaj më parë rregjërinë e Perëndisë edhe drejtësinë e tij, dhe gjithë këto shërbise do të ju shtohen juve. ³⁴Mos llaveni prandaj për menatën, se e menatja do të kujdeset për të. I sos çdo ditje e keqja e saj.

Mos judhikoni

7 ¹«Mos judhikoni të mos të jini judhikuar; ²se si judhikoni do të jini judhikuar, e me atë metër çë matni do të jini masur. ³Pse ti ruan kështëzën ç'është të syu i vëllaut tënd, e nëng sheh travën çë ke te syu yt? ⁴Ose si i thua t'yt vëllaut: "Lemë të të nxier kashtëzën ka syu yt", kur trava është te syu yt? ⁵I shtrëmbur, më parë nxir travën ka syu yt e ahiera do të shohësh mirë për të nxiersh kashtëzën nga syu i vëllaut tënd.

Mos bridhni me të shëjtat

⁶Mos jipni shërbiset e shëjta qenvet dhe mos shtini margaritat tuaja përpara dirqvet, se të mos t'i shkelin nën këmbët e tyre dhe, prjerë prapë, të ju shqyejnë juve.

Lypni e do të ju jipet

⁷Lypni e do të ju jipet, kërkoni e do të gjëni, trokullisni e do të ju hapet juve. ⁸Sepse kushdo lyp, merr; kush kërkon, gjën; dhe kuj trokullis, i hapet. ⁹E kush është ai njeri ndër ju çë, ndëse i biri i lyp të bukë, i jep një gur? ¹⁰Ose, ndëse i lyp të një peshk, i jep një gjalpër? ¹¹Ndëse ju prandaj, çë jini të liq, dini t'i jipni shërbise të mira bilvet tuaj, sa më shumë Ati juaj çë është ndër qiel do t'i japë shërbise të mira atyre çë ja lypin!

Una regola d'oro dell'amore (Lc 6,31)

¹²«Tutto quanto volete che gli uomini facciano a voi, anche voi fatelo a loro: questa infatti è la Legge e i Profeti».

Entrate per la porta stretta (Lc 13,24)

¹³«Entrate per la porta stretta, perché larga è la porta e spaziosa la via che con duce alla perdizione, e molti sono quelli che entrano per essa; ¹⁴quanto stretta invece è la porta e angusta la via che conduce alla vita, e quanto pochi sono quelli che la trovano!».

Falsi profeti e veri discepoli (Lc 6, 43-44; 13, 25-27)

¹⁵«Guardatevi dai falsi profeti che vengono a voi in veste di pecore, ma dentro sono lupi rapaci. ¹⁶Dai loro frutti li riconoscerete. Si raccoglie forse uva dalle spine, o fichi dai rovi? ¹⁷Così ogni albero buono produce frutti buoni e ogni albero cattivo produce frutti cattivi ¹⁸un albero buono non può produrre frutti cattivi, né un albero cattivo produrre frutti buoni. ¹⁹Ogni albero che non produce frutti buoni viene tagliato e gettato nel fuoco. ²⁰Dai loro frutti dunque il potrete riconoscere.

²¹Non chiunque mi dice: “Signore, Signore”, entrerà nel regno dei cieli, ma colui che fa la volontà del Padre mio che è nei cieli. ²²Molti mi diranno in quel giorno: “Signore, Signore, non abbiamo noi profetato nel tuo nome e cacciato demòni nel tuo nome e compiuto molti jk nomemolti miracoli nel tuo nome?” ²³Io nerò dichiarerò loro: “Non vi ho mai conosciuti; allontanatevi da me, voi operatori di iniquità”».

Costruire sulla roccia (Lc 6,47-49)

²⁴«Perciò chiunque ascolta queste mie parole e le mette in pratica, è simile a un uomo saggio che ha costruito la sua casa sulla roccia. ²⁵Cadde la pioggia, strariparono i fiumi, soffiarono i venti e si abatterono su quella casa, ed essa non cadde, perché era fondata sopra la roccia. ²⁶Chinnque ascolta queste mie parole e non le mette in pratica, è simile a un uomo stolto che ha costruito la sua casa sulla sabbia. ²⁷Cadde la pioggia, strariparono i fiumi, soffiarono i venti e si abatterono su quella casa, ed essa cadde, e la sua rovina fu grande».

Një rregull e arët e dashurisë

¹²Prandaj çdo dëshironi t'ju bëjnë juve njerëzit, ashtu bënia edhe ju atyre. Se kjo është Ligja edhe Profetët.

Hyni për derën e ngushtë

¹³Hyni për derën e ngushtë, sepse dera e haptë e udha e gjerë është ajo që qell në humbjen, dhe shumë janë ata që hyjnë për atë. ¹⁴Sa e ngushtë është dera dhe sa e shtrënguar udha që qell te jeta, dhe pak janë ata që e gjëjnë!

Profetë të rremë e dishipul të drejtë

¹⁵Ruheni nga profetët e rremë, që vijnë tek ju me të veshura delesh, e mbrënda janë ulq që rrëmbejnë; ¹⁶nga frutet e tyre do t'i njihni. Mos mbledhin rrushë nga ferrat ose fiq nga murrizat? ¹⁷Kështu çdo arvur i mirë bën frute të mirë, dhe çdo arvur i lig bën frute të ligj. ¹⁸Një arvur i mirë s'mund të sjellë frute të ligj, as një arvur i lik mund të japë frute të mirë. ¹⁹Çdo arvur, që nëng bën frute të mirë, pritet e shtihet mbë zjarr. Prandaj nga frutet e tyre do t'i njihni.

²¹Jo nganjë që më thotë “O Zot, o Zot!” hyn te rregjëria e qieltvet, por ai që bën vullimin e Atit tim që është ndër qieltë. ²²Shumë do të më thonë, ndë atë ditë: “O Zot, , o Zot, ndë ëmrit tënd na s'kemi profetizuar; dhe ndë ëmrit tënd s'kemi nxjerrë djeltë, e ndë ëmrit tënd s'kemi bërë shumë mërekul?”. ²³Ahiera do t'i thom atyre: “Mos ndonjëherë ju kam njohur; largoheni ka u, ju që bëtë të ligën”.

Stisni mbi gurin

²⁴Prandaj nganjë që merr vesh këto fjalët e mia dhe i bën, i gjet njeriut të urtë, që stisi shpinë e tij mbi gurin. ²⁵E ra shiu, erdhën lumet e fryjtin erërat, e u lëshuan mbi atë shpi, e nëng ra, se ish e stisur mbi gurin. ²⁶Dhe nganjë që merr vesh këto fjalët e mia e s'i bën, i gjet njeriut të llavur që stisi shpinë e tij mbi shurën. ²⁷E ra shiu, erdhën lumet, fryjtin ajret e ranë mbi atë shpi: e u dërmua, e dërmimi i saj qe i madh”.

La straordinaria autorità di Gesù (Mc 1,22; Lc 4,32)

²⁸Quando Gesù ebbe finito questi discorsi, le folle restarono stupite del suo insegnamento: ²⁹egli infatti insegnava loro come uno che ha autorità e non come i loro scribi.

Parte seconda I SEGNI DEL REGNO DI DIO

Gesù guarisce un lebbroso (Mc 1, 40-45; Lc 5, 12-16)

8¹Quando Gesù fu sceso dal monte, molta folla lo seguiva. ²Ed ecco venire un lebbroso e prostrarsi a lui dicendo: «Signore, se vuoi, tu puoi sanarmi». ³E Gesù stese la mano e lo toccò dicendo: «Lo voglio, sii sanato». E subito la sua lebbra scomparve. ⁴Poi Gesù gli disse: «Guardati dal dirlo a qualcuno, ma va' a mostrarti al sacerdote e presenta l'offerta prescritta da Mosè, e ciò serva come testimonianza per loro».

Gesù guarisce il servo di un centurione (Lc 7,1-10; Gv 4,46-54)

⁵Entrato in Cafarnaù, gli venne incontro un centurione che lo scongiurava: ⁶«Signore, il mio servo giace in casa paralizzato e soffre terribilmente». ⁷Gesù gli rispose: «Io verrò e lo curerò». ⁸Ma il centurione riprese: «Signore, io non sono degno che tu entri sotto il mio tetto, di' soltanto una parola e il mio servo sarà guarito. ⁹Perché anch'io, che sono un subalterno, ho soldati sotto di me e dico a uno: "Va'", ed egli va; e a un altro: "Vieni", ed egli viene; e al mio servo: "Fa' questo", ed egli lo fa». ¹⁰All'udire ciò, Gesù ne fu ammirato e disse a quelli che lo seguivano: «In verità vi dico: in Israele non ho trovato nessuno con una fede così grande. ¹¹Ora vi dico che molti verranno dall'oriente e dall'occidente e siederanno a mensa con Abramo, Isacco e Giacobbe nel regno dei cieli, ¹²mentre i figli del regno saranno cacciati fuori nelle tenebre, ove sarà pianto e stridore di denti». ¹³E Gesù disse al centurione: «Va', e sia fatto secondo la tua fede». In quell'istante il servo guarì.

8,1 - 9, 34. Il Vangelo di Matteo riunisce ora dieci racconti di miracoli. Nei Vangeli si contano poco più di una trentina di miracoli raccontati nei loro particolari. Ma nel Nuovo

Zotërimi i Jisuit

²⁸E ndodhi se, kur Jisui mbaroi këto fjalë, gjindjet qëndruan të çuditura për mësimin e tij. Sepse ai i mësonij si një çë ka zotërim e jo si skribët e tyre.

Pjesë e dytë SHËNJAT E RREGJËRISË SË PERËNDISË

Jisui shëron një të gërbulur

8¹E, si zbritej ka mali, u nisën pas atij shumë gjindë; ²e njo se një të gërbulur, si ju qas, e adhuronij e i tha: "O Zot, ndëse do, mund të më pastrosh". ³E Jisui ndëjti dorën, e ngau e i tha: "Dua, pastrohu!". E gjithnjëherje u pastrua gërbula e tij. ⁴E i thotë atij Jisui: "Ruaj të mos të ja thuash njeriu, po ec, buthtohu priftit dhe jipi dhuratën që urdhëroi Moisea, si martëri për ata".

Jisui shëron shërbëtorin e qenturjonit

⁵Si Jisui hyj në Kapernaum, ju qas një qenturjon tue ju truar e tue i thënë: ⁶"O Zot, shërbëtori im rri shtënjë prapët te shpia, paralitk, dhe pëson shumë". ⁷Dhe i thotë atij Jisui: "Vinj unë e e shëronj". ⁸I përgjegjet qenturjoni: "O Zot, u s'e meritonj të hysh ndë shpinë time, po thuaj vetëm një fjalë e shërbëtori im do të shërohet. ⁹Sepse edhe unë jam njeri nën urdhër, dhe çë kam nën meje ushtarë; dhe i thom këtij: "ec", e ai vete; edhe jetrit: "eja", e ai vjen; dhe shërbëtorit tim: "bën këtë", dhe ai e bën". ¹⁰Si gjegji këtë, Jisui u çudit e i tha atyre çë i vejnin pas: "Me të vërtetë ju thom juve: As ndë Israil kam gjetur kaq të madhe besë. ¹¹Edhe po ju thom juve: se shumë do të vijnë, nga lehet e nga perëndon dielli, edhe do të ulen mbë tries bashkë me Avramin, Izakun dhe Jakovin, te rregjëria e qieltvet; ¹²ndërsa të biltë e rregjërës do të jenë shtënjur tek errësira e jashtme, ku do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh". ¹³E i tha Jisui qenturjonit: "Ec, edhe, si pate besë, t'u bëftë tij". E tek ajo herë u shërua shërbëtori i tij.

vo Testamento vi sono ripetuti accenni ad un'attività taumaturgica svolta in continuazione (cfr. Mt 4,23; Lc 4,41; At 2,22).

Gesù guariscela suocera di Pietro (Mc 1,29-31; Lc 4,38-39)

¹⁴Entrato Gesù nella casa di Pietro, vide la suocera di lui che giaceva a letto con la febbre. ¹⁵Le toccò la mano e la febbre scomparve; poi essa si alzò e si mise a servirlo.

Gesù scaccia gli spiriti maligni (Mc 1,32-34; Lc 4,40-41)

¹⁶Venuta la sera, gli portarono molti indemoniati ed egli scacciò gli spiriti con la sua parola e guarì tutti i malati, ¹⁷perché si adempisse ciò che era stato detto per mezzo del profeta Isaia:

*Egli ha preso le nostre infermità
e si è addossato le nostre malattie.*

Seguire Gesù (Lc 9,57-60)

¹⁸Vedendo Gesù una gran folla intorno a se, ordinò di passare all'altra riva.

¹⁹Allora uno scriba si avvicinò e gli disse: «Maestro, io ti seguirò dovunque andrai».

²⁰Gli rispose Gesù: «Le volpi hanno le loro tane e gli uccelli del cielo i loro nidi, ma il Figlio dell'uomo non ha dove posare il capo».

²³E un altro dei discepoli gli disse: «Signore, permettimi di andare prima a seppellire mio padre». ²²Ma Gesù gli rispose: «Seguimi e lascia i morti seppellire i loro morti».

Gesù domina la tempesta (Mc 4,35-41; Lc 8,22-25)

²³Essendo poi salito su una barca, i suoi discepoli lo seguirono. ²⁴Ed ecco scatenarsi nel mare una tempesta così violenta che la barca era ricoperta dalle onde; ed egli dormiva.

²⁵Allora, accostatisi a lui, lo svegliarono dicendo: «Salvaci, Signore, siamo perduti!».

²⁶Ed egli disse loro: «Perché avete paura, uomini di poca fede?». Quindi levatosi, sgridò i venti e il mare e si fece una grande bonaccia.

²⁷I presenti furono presi da stupore e dicevano: «Chi è mai costui al quale i venti e il mare obbediscono?».

Jisui shëron të vjehrrën e Pjetrit

¹⁴E si erdhi Jisui te shpia e Pjetrit, pa të vjehërrën e tij të shtënë prapët, mbë shtrat, e djegur nga ethja. ¹⁵I ngau dorën e saj e ethja e la, e u ngre e i shërbenij.

Jisui nxier shpirtrat e ligj

¹⁶E si erruri mbëmja, i sollën përpara shumë të dhimonizuar; e ai nxuar shpirtrat me një fjalë; e gjithë të sëmuret i shëroi, ¹⁷se të bëhej e thëna e Isaisë profet, çë thotë:

"Ai i mori gjithë ligësitë tona
e ngrakoi sëmurdjet tona".

Të vaturit pas Jisuit

¹⁸Si pëstaj Jisui pa shumë gjindë rreth atij, urdhëroi të shkojin mbatanë.

¹⁹Ahiera ju qas një skribë e i tha: "Mjeshtë, u do të vinj pas teje, kudo ti të vesh". ²⁰E Jisui i thotë: "Dhelprat kanë strofkat e tyre e zogjtë e qiellit foletë e tyre, po i Biri i njeriut s'ka ku të të kumbis kryet". ²¹E njetër ndër dhishipulit e tij i tha: "Zot, lemë më parë të vete të varrëzonj atin tim". ²²E Jisui i tha: "Eja pas meje e le të vdekurit të varrëzojnë të vdekurit e tyre".

Jisui qetëson monostrofën

²³E si ngjitej te barka, i vanë pas dhishipulit e tij. ²⁴E njo se një monostrofë e madhe u ngre te deti, aq sa barka ish mbuluar nga suvalat. E ai fjëj.

²⁵E si ju qasën dhishipulit e tij, e zgjuan dhe i thanë: "Zot, shpëtona, jemi të bjerrë!".

²⁶Dhe ai i thotë: "Pse trëmbeni, njerëz me pak besë?". Ahiera u ngre, i nëmërei ajrevet të detit, dhe u bë një qetësi e madhe.

²⁷E njerëzit qëndruan të çuditur, e thojin: "Kush është ky, kuj edhe ajret e deti i marrin vesh?".

In un paese pagano, Gesù guarisce due indemoniati (Mc 5,1-20; Lc 8,26-39)

²⁸Giunto all'altra riva, nel paese dei Gadareni, due indemoniati, uscendo dai sepolcri, gli vennero incontro; erano tanto furiosi che nessuno poteva più passare per quella strada. ²⁹Cominciarono a gridare: «Che cosa abbiamo noi in comune con te, Figlio di Dio? Sei venuto qui prima del tempo a tormentarci?».

³⁰A qualche distanza da loro c'era una numerosa mandria di porci a pascolare; ³¹e i demòni presero a scongiurarlo dicendo: «Se ci scacci, mandaci in quella mandria». ³²Egli disse loro: «Andate!». Ed essi, usciti dai corpi degli uomini, entrarono in quelli dei porci: ed ecco, tutta la mandria si precipitò dal dirupo nel mare e perì nei flutti. ³³I mandriani allora fuggirono ed entrati in città raccontarono ogni cosa e il fatto degli indemoniati.

³⁴Tutta la città allora uscì incontro a Gesù e, vistolo, lo pregarono che si allontanasse dal loro territorio.

Gesù guarisce un paralitico (Mc 2,1-12; Lc 5,17-26)

9¹Salito su una barca, Gesù passò all'altra riva e giunse nella sua città. ²Ed ecco, gli portarono un paralitico steso su un letto. Gesù, vista la loro fede, disse al paralitico: «Coraggio, figliolo, ti sono rimessi i tuoi peccati». ³Allora alcuni scribi cominciarono a pensare: «Costui bestemmia!».

⁴Ma Gesù, conoscendo i loro pensieri, disse: «Perché mai pensate cose malvagie nel vostro cuore? ⁵Che cosa dunque è più facile, dire: "Ti sono rimessi i peccati", o dire: "Alzati e cammina?"». ⁶Ora, perché sappiate che il Figlio dell'uomo ha il potere in terra di rimettere i peccati: Alzati - disse allora al paralitico prendi il tuo letto e va' a casa tua».

⁷Ed egli si alzò e andò a casa sua. ⁸A quella vista, la folla fu presa da timore e rese gloria a Dio che aveva dato un tale potere agli uomini.

Gesù mangia con i peccatori (Mc 2,13-17; Lc 5,27-32)

⁹Andando via di là, Gesù vide un uomo, chiamato Matteo, seduto al banco

28-34. Questa storia doveva rallegrare particolarmente i giudei per i quali i maiali erano animali impuri secondo la legge (Lv 11, 7) e che vedevano in questo modo presi in giro

Te një katund pagan Jisui shëron dy të djallosur

²⁸E Jisuit çë hynij tek dherat e Gadarënëvet, i dolën përpara dy të dhimonizuar, çë diljin nga varret, të liq shumë, aq sa mosnjeri mund të shkonij për atë udhë. ²⁹E njo se thërritën ture thënë: "Ç'kemi na me tij, o Jisu, Biri i Perëndisë? Erdhe këtu parë motit të na llastimisësh?". ³⁰E ish pak llarg nga ata një mëndër e madhe me dirq, çë kullotnij. ³¹E djeltë e parkalesjin tue i thënë: "Ndëse na nxier, dërgona tek mëndra e dirqvet". ³²E i tha atyre: "Ecni". E dolën ata e vanë tek mëndra e dirqvet. E njo, gjithë mëndra e dirqvet u shtu nga një greminë te deti e u mbytën ndër ujërat. ³³Dhe ata çë i kullotjin ikën e vanë te katundi, e rrëfyejtin gjithësej, edhe ato të dhimonizuarvet. ³⁴E njo se gjithë katundi i doli përpara Jisuit e, parë atë, e parkalesën të iknij nga dherat e tyre.

Jisui shëron një të kërrusur

9¹E, pëstaj ç'u ngjit te barka, shkoi mbatanë e vate te katundi i tij. ²E i solën atij një të kërrusur, i shtënë mbë shtrat e, parë Jisui besën e tyre, i tha të kërrusurit: "Bëj zëmër, o bir, të ndjehen mbëkatët e tu". ³E njo se disa ndër skribët thanë mbë vetëhe: "Ky mallkon". ⁴E, njohur Jisui mendimet e tyre, tha: "Pse ju mendoni të liga ndër zëmrat tuaja? ⁵Ç'është më le të thuash: të ndjehen mëkatët e tu, ose të thuash: ngreu e ec? ⁶E se ju të dini, pra, se i Biri i njeriut ka zotëri mbi dhenë të ndjenjë mbëkatët", - ahiera i thotë të kërrusurit: "Ngreu, mirr shtratin tënd e ec te shpia jote". ⁷E ai, si u ngre, vate te shpia e tij. ⁸Parë këtë, gjindjet u trëmbën e lavdëruan Perëndinë, çë i dha këtë fuqi njerëzvet.

Jisui ha me mbëkatarët

⁹Si shkonij atej, Jisui pa, te zyra e taksavet, një njeri të thërritur Matë, dhe i

i pagani proprietari della mandria nefasta.

28. Gadereni: la città di Gàdara era 12 km a sud del lago.

9,1. Nella sua città, cioè Cafàrnao, dove Gesù aveva posto la sua sede.

13. Os 6. 6.

delle imposte, e gli disse: «Seguimi!» Ed egli si alzò e lo seguì.

¹⁰Mentre Gesù sedeva a mensa in casa, sopraggiunsero molti pubblicani e peccatori, e si misero a tavola con lui e con i discepoli. ¹¹Vedendo ciò, i farisei dicevano ai suoi discepoli: «Perché il vostro maestro mangia insieme ai pubblicani e ai peccatori?». ¹²Gesù li udì e disse: «Non sono i sani che hanno bisogno del medico, ma i malati. ¹³Andate dunque e imparate che cosa significhi: *Misericordia io voglio e non sacrificio*. Infatti non sono venuto a chiamare i giusti, ma i peccatori».

Un tempo di gioia e di grazia (Mc 2,18-22; Lc 5, 33-39)

¹⁴Allora gli si accostarono i discepoli di Giovanni e gli dissero: «Perché, mentre noi e i farisei digiuniarno, i tuoi discepoli non digiunano?». ¹⁵E Gesù disse loro: «Possono forse gli invitati a nozze essere in lutto mentre lo sposo è con loro? Verranno però i giorni quando lo sposo sarà loro tolto e allora digiuneranno.

¹⁶Nessuno mette un pezzo di stoffa grezza su un vestito vecchio, perché il rattoppo squarcia il vestito e si fa uno strappo peggiore. ¹⁷Né si mette vino nuovo in otri vecchi, altrimenti si rompono gli otri e il vino si versa e gli otri vanno perduti. Ma si mette vino nuovo in otri nuovi, e così l'uno e gli altri si conservano».

Gesù guarisce una donna e risuscita una fanciulla (Mc 5,21-43; Lc 8,40-56)

¹⁸Mentre diceva loro queste cose, giunse uno dei capi che gli si prostrò davanti e gli disse: «Mia figlia è morta proprio ora; ma vieni, imponi la tua mano sopra di lei ed essa vivrà». ¹⁹Alzatosi, Gesù lo seguiva con i suoi discepoli. ²⁰Ed ecco una donna, che soffriva di emorragia da dodici anni, gli si accostò alle spalle e toccò il lembo del suo mantello. ²¹Pensava infatti: «Se riuscirò anche solo a toccare il suo mantello, sarò guarita». ²²Gesù, voltatosi, la vide e disse: «Coraggio, figlia, la tua fede ti ha guarita». E in quell'istante la donna guarì.

²³Arrivato poi Gesù nella casa del capo e veduti i flautisti e la gente in agitazione, disse: ²⁴«Ritiratevi, perché la fanciulla non è morta, ma dorme». Quelli si misero a deriderlo. ²⁵Ma dopo che fu cacciata via la gente, egli entrò, le prese la mano e la fanciulla si alzò.

²⁶E se ne sparse la fama in tutta quella regione.

tha:” “Eja pas meje”. Dhe ai u ngre e i vate pas. ¹⁰Dhe kur u ul për të haj në shpi, njo se erdhën shumë publikanë e mbëkatarë dhe u ulën bashkë me Jisuin e me dhishipulit e tij. ¹¹Kur e panë, Farisenjtë i thanë dhishipulvet të tij:”Pse mjeshtri juaj ha e pi me publikanët dhe me mbëkatarët?”. ¹²Jisui i gjegji e tha:”S’i lypset jatroi të shëndoshëvet po të sëmurëvet. ¹³Ecni, prandaj, e xeni ç’vjen me thënë “*Dua lipisi e jo sakrific*”. Me të vërtetë u s’erdha për të thërres të drejtët po mbëkatarët”.

Mot hareje e nderje

¹⁴Ahiera ju qasën atij dhishipulit e Janjit, tue i thënë:”Pse na e Farisenjtë agjërojmë e dhishipulit e tu nëng agjërojnë?”. ¹⁵Dhe Jisui i tha atyre:”Mund të qajnë të biltë e shpisë së dhëndrrit, për sa dhëndrri është me ta? Do të vijjnë prana ditët kur dhëndrri ka të jetë nxjerrë nga ata, e ahiera do të agjërojnë. ¹⁶Mosnjeri vë një arn petku të ri mbi një të veshur të vjetër, sepse trashësia e tij shqyer të veshurën, e më e madhe bëhet vëra. ¹⁷Dhe s’vënë verën e re ndër rrëshiqet e vjetër, se të mos të shqiren rrëshiqet, e vera të derdhet e rrëshiqet të biren. Por vënë verë të re ndër rrëshiqe të rinj, e njera e jetra ruhen”.

Jisui shëron një grua dhe ngjall një vashëz

¹⁸Si ai thoj këto shërbise atyre, njo se vjen një ndër krerët, e adhuron dhe i thotë:”O Zot, bila ime vdiq nani; por eja ti, vër dorën tënde mbi atë e ajo do të rronjë”. ¹⁹E Jisui u ngre e i vate pas me dhishipulit e tij.

²⁰E njo se një grua, çë bir gjak nga dymbëdhjetë vjet, i erdhi prapa e i ngau podhenë e së veshurës së tij, ²¹sepse thoj mbë vetëhe:”Edhe ndëse i ngas vet të veshurën e tij, shërohem”. ²²Po Jisui u ruar, e pa, e i tha:”Bëj zëmër, ti bijë, besa jote të shëroi”. E u shërua gruaja, ndë atë herë. ²³Si erdhi Jisui te shpia e kreut, e pa ata çë i bijin fyelvet dhe gjindë çë bënij turbullim, i thotë atyre: ²⁴”Largoheni, se vajza nëng vdiq, po fjë”. Dhe ata e përqeshjin. ²⁵Kur pra njerëzit dolën jashtë, ai hyri, i muar dorën e saj, e vajza u ngre. Dhe ëmri i tij u njoh ndëpër gjithë ato anë.

Gesù guarisce due ciechi

²⁷Mentre Gesù si allontanava di là, due ciechi lo seguivano urlando: «Figlio di Davide, abbi pietà di noi!». ²⁸Entrato in casa, i ciechi gli si accostarono, e Gesù disse loro: «Credete voi che io possa fare questo?». Gli risposero: «Sì, o Signore!». ²⁹Allora toccò loro gli occhi e disse: «Sia fatto a voi secondo la vostra fede». ³⁰E si aprirono loro gli occhi. Quindi Gesù li ammonì dicendo: «Badate che nessuno lo sappia!». ³¹Ma essi, appena usciti, ne sparsero la fama in tutta quella regione.

Gesù guarisce un muto (Mt 12,22-24; Lc 11,14-15)

³²Usciti costoro, gli presentarono un muto indemoniato. ³³Scacciato il demone, quel muto cominciò a parlare, e la folla presa da stupore diceva: «Non si è mai vista una cosa simile in Israele!». ³⁴Ma i farisei dicevano: «Egli scaccia i demòni per opera del principe dei demòni».

La messe è molta (Mc 6,54; Lc 10,2)

³⁵Gesù percorreva tutte le città e i villaggi, insegnando nelle loro sinagoghe, predicando il vangelo del regno e curando ogni malattia e infermità. ³⁶Vedendo le folle ne sentì compassione, perché erano stanche e sfinite, come pecore senza pastore.

³⁷Allora disse ai suoi discepoli: «La messe è molta, ma gli operai sono pochi! ³⁸Pregate dunque il padrone della messe perché mandi operai nella sua messe!».

ISTRUZIONI AGLI APOSTOLI: LA CARTA DELL'APOSTOLATO

Gesù invia i dodici apostoli Mc 3,16-19; 6,7-11; Lc 6,14-16; 9,1-5)

10¹Chiamati a sé i dodici discepoli, diede loro il potere di scacciare gli spiriti immondi e di guarire ogni sorta di malattie e di infermità ²I nomi dei

34. La discussione con i farisei continuerà a 12, 25ss.

35-38. Come a 4,23-25, l'evangelista completa questa parte con un riassunto della attività di Gesù.

Jisui shëron dy të verbër

²⁷Si Jisui u nis atej, i vanë pas atij dy të verbër, çë thërrisjin e thojn: "Kijna lipisì, o Bir i Davidhit". ²⁸Si pëstaj hyri te shpia, ju qasën atij dy të verbërit e Jisui i thotë atyre: "Kini ju besë se u mund të bënj këtë?". I thonë atij: "Ëh, Zot". ²⁹Ahiera i ngau sytë e tyre, tue thënë: "Ju qoftë bërë sipas besës suaj". ³⁰E ju hapën sytë. E Jisui ju trua atyre me kanosì, ture i thënë: "Ruani të mos t'e xërë njeri". ³¹Po ata, dalë jashtë, shprishën zërin për atë ndëpër gjithë ata dhera.

Jisui shëron një të vuvsur

³²Dalë pëstaj ata, njo se i sollën përpara atij një burrë të vuvsur dhe të dhimonizuar. ³³Dhe, si reshti jashtë djallin, i vuvsuri foli. E u çuditën gjindjet tue thënë: "Mosnjëherë u pa gjë kështu ndë Izrail". ³⁴Po Farisenjtë thojn: "Ai nxier djeltë me ndihmën e kreut të djelvet".

Të korrat janë shumë

³⁵E Jisui vej tue ecur gjithë qytetet e katundet, ture mbësuar te sinagogat e tyre, tue predhikuar vangjelin e rregjërisë e ture shëruar çdo sëmundje e çdo ligështi.

³⁶Jisui, si pa gjindjet, qe mundur nga lipisia për ta, sepse ishin të lodhura e të shprishura si dele pa delar. ³⁷Ahiera i thotë dhishipulvet të tij: "Të korrat janë shumë po korrës janë pak. ³⁸Prandaj parkalesni Zotin e të korravet të dërgonjë korrës te të korrat e tija".

MËSIME APOSTULVET: RREGULLA E APOSTOLATIT

Jisui dërgon dymbëdhjetë apostulit

10¹Dhe, thërritur dymbëdhjetë dhishipulit e tij, i dha atyre fuqi mbi shpirtrat e huaj, ashtu çë t'i nxirjin, e të shërojin çdo sëmundje e çdo ligështi.

10,1-42. «**Discorso apostolico**» o «discorso missionario» è il nome dato a questo brano Di Matteo dove troviamo raccolti i testi che indicano - per il presente e l'avvenire - la missione dei discepoli.

dodici apostoli sono: primo, Simone, chiamato Pietro, e Andrea suo fratello; Giacomo di Zebedèo e Giovanni suo fratello, ³Filippo e Bartolomeo, Tommaso e Matteo il pubblicano, Giacomo di Alfèo e Taddeo, ⁴Simone il Cananeo e Giuda l'Iscriota, che poi lo tradì.

⁵Questi dodici Gesù li inviò dopo averli così istruiti:

«Non andate fra i pagani e non entrate nelle città dei samaritani; ⁶rivolgetevi piuttosto alle pecore perdute della casa di Israele. ⁷E strada facendo, predicate che il regno dei cieli è vicino. ⁸Guarite gli infermi, risuscitate i morti, sanate i lebbrosi, cacciate i demòni. Gratuitamente avete ricevuto, gratuitamente date.

⁹Non procuratevi oro, né argento, né moneta di rame nelle vostre cinture, ¹⁰né bisaccia da viaggio, né due tuniche, né sandali, né bastone, perché l'operaio ha diritto al suo nutrimento.

¹¹In qualunque città o villaggio entriate, fatevi indicare se vi sia qualche persona degna, e lì rimanete fino alla vostra partenza. ¹²Entrando nella casa, rivolgetele il saluto. ¹³Se quella casa non sarà degna, la vostra pace scenda sopra di essa; ma se non ne sarà degna, la vostra pace torni a voi. ¹⁴Se qualcuno poi non vi accoglierà e non darà ascolto alle vostre parole, uscite da quella casa o da quella città e scuotete la polvere dai vostri piedi. ¹⁵In verità vi dico: nel giorno del "indizio il paese di Sòdoma e Gomorra avrà una sorte più sopportabile di quella città».

Il discepolo non è più grande del maestro (Mc 13,9-13; Lc 21,12-19)

¹⁶«Ecco: io vi mando come pecore in mezzo ai lupi; siate dunque prudenti come i serpenti e semplici come le colombe.

¹⁷Guardatevi dagli uomini, perché vi consegneranno ai loro tribunali e vi flagelleranno nelle loro sinagoghe; ¹⁸e sarete condotti davanti ai governatori e ai re per causa mia, per dare testimonianza a loro e ai pagani.

¹⁹E quando vi consegneranno nelle loro mani, non preoccupatevi di come o di che cosa dovrete dire, perché vi sarà suggerito in quel momento ciò che dovrete dire: ²⁰non siete infatti voi a parlare, ma è lo Spirito del Padre vostro che parla in voi.

²¹Il fratello darà a morte il fratello e il padre il figlio, e i figli insorgeranno contro i genitori e li faranno morire. ²²E sarete odiati da tutti a causa del mio

1-15. Israele era composto da dodici tribù, il regno di Cristo avrà dodici artefici privilegiati (cfr. Mt

²Èmrat e dymbëdhjetë Apostulvet pra janë këta: i pari, Simoni, i thërritur Pjetër, e Ndreu, vëllau i tij; ³Fëlipi e Vartholomeu; Thomaj e Matea publikani; Japku i Alfeut e Thadeu; ⁴Simon kananiti e Judhë Iskarjoti, ai që pra e tradhëtoi. ⁵Këta të dymbëdhjetë i dërgoi Jisui, pasi i porositi kështu: "Mos ecni ndër paganët e mos hyni ndër qytetet e Samaritanëve, ⁶po ecni më shpejt ndër delet e bjerra të shpisë së Israilit. ⁷E, tue vatur, predhikoni e thoni se është afër rregjëria e qielvet". ⁸Shëroni të sëmurë, pastroni të gërbulur, ngjallni të vdekur, nxirni djel. Papaguar morët, papaguar jipni". ⁹Mos mbafshi ar, as argjënd as dhinar ndër brezet tuaj; ¹⁰jo trastë udhje, as dy ose tri të veshura; as këpucë, as shkop, sepse atij që shërben i nget të ngrënit e tij.

¹¹Pra, ndër çdo qytet o katund të hyni, pyeni kush është i denjë të ju mbjedhë e atjë qëndroni njera kur të ikni. ¹²Kur hyni tek ajo shpi, tëfálnie; ¹³e ndëse ajo shpi është e denjë, ardhhtë paqja juaj mbi të; po ndëse s'është e denjë, paqja juaj u prjerrtë tek ju. ¹⁴Dhe ndëse ndonjeri s'ju mbjedhtë as gjegjtë fjalët tuaja, kur të dilni ka ajo shpi ose ka ai qytet, shkundni pjëhtë ka këmbët tuaja. ¹⁵Me të vërtetë ju thom juve: Sodoma e Gomorra do t'e kenë ditën e gjykimit më të le se ai qytet.

Dhishipulli nëng është më i madh se mjeshtri

¹⁶Njo se unë ju dërgonj si dele ndër mes të ulqvet; jini, për këtë, të urtë si gjalpriet dhe të thjeshtë si pëllumbat. ¹⁷Ruheni pëstaj nga njerëzit, sepse do të ju qellin ndër sinedret, dhe do të ju rrahin ndër sinagogat e tyre.

¹⁸Do të jini qellur përpara guvernatorëve edhe rregjiravet për mua, për martëri të atyre e të paganëve. ¹⁹Dhe kur të ju vënë ndër duart e tyre, mos llaveni si kin' të folni e ç'kin' të thoni, sepse tek ajo herë ju vjen thënë juve ç'kin' të thoni. ²⁰Sepse nëng jini ju që folni, po shpirti i Atit tuaj që flet tek ju. ²¹Dhe vëllau do të qellë të vëllanë mbë vdekje, dhe i ati të birin, e të biltë do të

19,28; Ap 21,12-14).

2. Apostoli: parola greca che significa «inviati»; fu Gesù stesso a scegliere il termine (Lc 6,13).

4. *Iscriota*, cioè uomo di Keriot, una località nella parte più meridionale della Palestina.

nome; ma chi persevererà sino alla fine sarà salvato.

²³Quando vi perseguiteranno in una città, fuggite in un'altra; in verità vi dico: non avrete finito di percorrere le città di Israele, prima che venga il Figlio dell'uomo.

²⁴Un discepolo non è da più del maestro, né un servo da più del suo padrone;

²⁵è sufficiente per il discepolo essere come il suo maestro, e per il servo come il suo padrone. Se hanno chiamato Beelzebùl il padrone di casa, quanto più i suoi familiari! ²⁶Non li temete dunque, poiché non vi è nulla di nascosto che non debba essere svelato, e di segreto che non debba essere manifestato.

²⁷Quello che vi dico nelle tenebre ditelo nella luce, e quello che ascoltate all'orecchio predicatelo sui tetti. ²⁸E non abbiate paura di quelli che uccidono il corpo, ma non hanno potere di uccidere l'anima; temete piuttosto colui che ha il potere di far perire e l'anima e il corpo nella Geenna.

²⁹Due passerì non si vendono forse per un soldo? Eppure neanche uno di essi cadrà a terra senza che il Padre vostro lo voglia. ³⁰Quanto a voi, perfino i capelli del vostro capo sono tutti contati; ³¹non abbiate dunque timore: voi valete più di molti passerì!

³²Chi dunque mi riconoscerà davanti agli uomini, anch'io lo riconoscerò davanti al Padre mio che è nei cieli; ³³chi invece mi rinnegherò davanti agli uomini, anch'io lo rinnegherò davanti al Padre mio che è nei cieli. ³⁴Non crediate che io sia venuto a portare pace sulla terra; non sono venuto a portare pace, ma una spada. ³⁵Sono venuto infatti a separare *il figlio dal padre la figlia dalla madre, la nuora dalla suocera*; ³⁶e *i nemici dell'uomo saranno quelli della sua casa*. ³⁷Chi ama il padre o la madre più di me non è degno di me; chi ama il figlio o la figlia più di me non è degno di me; ³⁸chi non prende la sua croce e non mi segue, non è degno di me.

³⁹Chi avrà trovato la sua vita, la perderà; e chi avrà perduto la sua vita per causa mia, la troverà».

Chi accoglie voi, accoglie me (Mc 9,41)

⁴⁰«Chi accoglie voi, accoglie me; e chi accoglie me, accoglie colui che mi ha mandato. ⁴¹Chi accoglie un profeta come profeta, avrà la ricompensa del profeta; e chi accoglie un giusto come giusto, avrà la ricompensa del giusto.

⁴²E chi avrà dato anche solo un bicchiere di acqua fresca a uno di questi piccoli, perché è mio discepolo, in verità io vi dico: non perderà la sua ricompensa».

ngrëhen kundër prindëvet e do t'i vrasin. ²²E do të jini të dashur lik ka gjithë për ëmrin tim; por ai që duron njera ndë fund, ky ka të shpëtohet. ²³Kur prana ju përzënë te një katund, pështoni te njetër. Me të vërtetë ju thom juve: s'do të kini ecur katundet e Israilit më parë se të vinjë i Biri i njeriut.

²⁴S'është dhishipull më i mirë se mjeshtri, as shërbëtor më se i zoti i tij.

²⁵Dhishipullit i sosen të jetë si mjeshtri i tij, dhe shërbëtorit si i zoti i tij. Ndëse të zotin e shpisë e thërritën Belxebul, sa më shumë ata të shpisë së tij?

²⁶Prandaj mos i trëmbeni atyre, sepse faregjë është e mbuluar, që s'do të zbulohet; ose e fshehur që s'do të xëhet. ²⁷Atë që ju thom unë tek errësira, ju thonie te drita; dhe atë që gjegjini te veshi, thërritnie përsipër shpivët. ²⁸Mos i trëmbeni atyre që vrasin kurmin e s'mund të vrasin shpirtin; po trëmbeni atij që mund të bënë të birni shpirtin e kurmin ndë pisët.

²⁹Nëng shiten dy pàsare një dhinar? Po edhe një ndër ata s'do të bjerë mbi dhë pa vullimin e Atit tuaj. ³⁰Edhe qimet e kreut tuaj janë gjithë të numruara. ³¹Prandaj mos trëmbeni, sepse ju vleni më se shumë pàsare. ³²Kush, pra, do të më njohë përpara njerëzvet, edhe unë do t'e njoh atë përpara Atit tim, që është ndër qiel. ³³Po kush s'do të më njohë përpara njerëzvet, edhe unë s'do t'e njoh përpara Atit tim, që është ndër qiel.

³⁴Mos kini besë se unë erdha të sillja paqen mbi dhe. S'erdha të sillja paqen po shtatën. ³⁵Sepse erdha të ndanj të birin nga i jati dhe të bilën nga e jëma, dhe të renë nga e vjehrra; ³⁶e armiqtë e njeriut do të jenë ata të shpisë së tij. ³⁷Ai që do mirë të jatin ose të jëmën më se mua, s'është i denjë për mua; dhe ai që do mirë të birin ose të bilën më se mua s'është i denjë për mua. ³⁸E kush nëng merr kryqen e tij e s'vjen pas meje, s'është i denjë për mua. ³⁹Ai që mban shtrëjtë jetën e tij do t'e bjerrë; e ai që do të bjerrë jetën e tij për mua, do t'e gjënjë.

Kush ju mbledh juve më mbledh mua

⁴⁰Kush ju mbledh juve më mbledh mua; e ai që më mbledh mua mbledh Atë që më dërgoi. ⁴¹Ai që mbledh profetin si profet, do të marrë rrogë profeti; dhe kush mbledh një të drejtë si të drejtë, do të marrë rrogë të drejti. ⁴²Dhe kush i dhëftë edhe vetëm një qelq uji të ftohtë një ndër këta të vigjël, sepse dhishipull imi, me të vërtetë ju thom juve: s'do të bjerrë rrogën e tij».

25. *Beehebùl*, cioè «Baal il principe»: era il nome di un'antica divinità pagana (cfr. 2 Re 1,1-4) dato al demonio per disprezzo.

36. Mi 7, 6.

GESU È IL MESSIA ATTESO

GESU E GIOVANNI BATTISTA

Andate e riferite a Giovanni ciò che voi udite e vedete (Lc 7, 18-28)

11 ¹Quando Gesù ebbe terminato di dare queste istruzioni ai suoi dodici discepoli, partì di là per insegnare e predicare nelle loro città
²Giovanni intanto, che era in carcere, avendo sentito parlare delle opere del Cristo, mandò a dirgli per mezzo dei suoi discepoli: ³«Sei tu colui che deve venire o dobbiamo attenderne un altro?». ⁴Gesù rispose: «Andate e riferite a Giovanni ciò che voi udite e vedete: ⁵*i ciechi ricuperano la vista, gli storpi camminano, i lebbrosi sono guariti, i sordi riacquistano l'udito, i morti risuscitano, ai poveri è predicata la buona novella* ⁶e beato colui che non si scandalizza di me».

Giovanni è Elia che deve venire (Lc 7,24-30; 16,16)

⁷Mentre questi se ne andavano, Gesù si mise a parlare di Giovanni alle folle: «Che cosa siete andati a vedere nel deserto? Una canna sbattuta dal vento?

⁸Che cosa dunque siete andati a vedere? Un uomo avvolto in morbide vesti? Coloro che portano morbide vesti stanno nei palazzi dei re! ⁹E allora, che cosa siete andati a vedere? Un profeta? Sì, vi dico, anche più di un profeta.

¹⁰Egli è colui, del quale sta scritto:

*Ecco, io mando davanti a te
il mio messaggero
che preparerà la tua via
davanti a te.*

¹¹In verità vi dico: tra i nati di donna non è sorto uno più grande di Giovanni il Battista; tuttavia il più piccolo nel regno dei cieli è più grande di lui ¹²Dai giorni di Giovanni il Battista fino ad ora, il regno dei cieli soffre violenza e i violenti se ne impadroniscono. ¹³La Legge e tutti i Profeti infatti hanno profetato fino a Giovanni.

¹⁴E se lo volete accettare, egli è quell'Elia che deve venire. ¹⁵Chi ha orecchi, intenda».

JISUI ËSHTË MESIA I PRITUR

JISUI DHE JANJI PAGËZOR

Ecni e i thoni Janjit çdo gjegjini e shihni

11 ¹Kur Jisui mbaroi së dhënuri këta mësimë dhishipulvet të tij, iku atej, të vej të mbësionij e të predhikonij te qytetet e tyre.

²E Janji, si po gjegji te filaqia të bënata e Jisuit, dërgoi e i tha me dhishipulit e tij: ³"Je ti ai që ka të vinjë o kem' të presim njetër?". ⁴U përgjegj Jisui: "Ecni e i thoni Janjit ato që ju gjegjini e shihni: ⁵të verbërit shohin, të shkleposurit ecin, të gërbulurit pastrohen, të shurdurit gjegjin, të vdekurit ngjallen e të nëmurvet i predikohet Vangjeli, ⁶e i lumtur është ai që nëng skandalizohet për mua".

Janji është Elia që ka të vinjë

⁷E si u nisën ata, zu t'i thoj gjindjemet për Janjin: "Ç'vatë e patë te shkretëtira? Një kallmër të tundur nga era? ⁸Po ç'vatë e patë? Një burrë të veshur ndër të holla? Njo se ata që veshen ndër të holla rrinë ndër shpitë e rregjra vet. ⁹Po ç'vatë e patë? Një Profet? Ëh, ju thom juve, edhe më se një profet. ¹⁰Ky është ai për të cilin qe shkruar: "Njo se unë do të dërgonj ëngjillin tim përpara faqes sate, që ka të ndreqë udhën tënde përpara teje".

¹¹Me të vërtetë u ju thom juve: ndër të lerit ka gratë, nëng doli një më i madh se Janji Pagëzor; po më i vogli te rregjëria e qielvet është më i madh se ai.

¹²Nga ditët e Janjit Pagëzor njera nani, rregjëria e qielvet do marrë me fuqi dhe të fortit e rrëmbejnë. ¹³Sepse gjithë Profetët e Ligja njera te Janji profitizuan. E, ndëse doni t'e pritni mirë, ai është ai Elia që ka të vinjë. Kush ka veshë le të gjegjë.

11, 6. « *Colui che non si scandalizza* »: cioè per il quale io non sarò di inciampo, secondo il senso originario della parola greca scàndalon. Dal concetto di inciampo sulla via del bene, viene « scandalo » nel significato morale, in senso sia attivo che passivo di dare o ricevere scandalo (18, 7). Nel linguaggio corrente «fa scandalo» un cattivo esempio quando suscita scalpore.

10. MI 3, 1

Fanciulli indecisi (Lc 7,31-35)

¹⁶«Ma a chi paragonerò io questa generazione? Essa è simile a quei fanciulli seduti sulle piazze che si rivolgono agli altri compagni e dicono:

¹⁷“Vi abbiamo suonato il flauto e non avete ballato, abbiamo cantato un lamento e non avete pianto”.

¹⁸E venuto Giovanni, che non mangia e non beve, e hanno detto: “Ha un demonio”. ¹⁹È venuto il Figlio dell'uomo, che mangia e beve, e dicono: “Ecco un mangione e un beone, amico dei pubblicani e dei peccatori”. Ma alla sapienza è stata resa giustizia dalle sue opere».

Guai alle città della Galilea (Lc 10, 12-15)

²⁰Allora si mise a rimproverare le città nelle quali aveva compiuto il maggiore numero di miracoli, perché non si erano convertite: ²¹«Guai a te, Còrazin! Guai a te, Betsàida! Perché, se a Tiro e a Sidone fossero stati compiuti i miracoli che sono stati fatti in mezzo a voi, già da tempo avrebbero fatto penitenza, ravalte nel cilicio e nella cenere ²²Ebbene io ve lo dico: Tiro e Sidone nel giorno del giudizio avranno una sorte meno dura della vostra.

²³E tu, Cafàrnao

sarai forse innalzata fino al cielo?

Fino agli inferi precipiterai!

Perché, se in Sòdoma fossero avvenuti i miracoli compiuti in te, oggi ancora essa esisterebbe! ²⁴Ebbene io vi dico: nel giorno del “indizio avrà una sorte meno dura della tua!».

La rivelazione di Gesù (Lc 10,21-22)

²⁵In quel tempo Gesù disse: «Ti benedico, o Padre, Signore del cielo e della terra, perché hai tenuto nascoste queste cose ai sapienti e agli intelligenti e le hai rivelate ai piccoli.

²⁶«Sì, o Padre, perché così è piaciuto a te. ²⁷Tutto mi è stato dato dal Padre mio; nessuno conosce il Figlio se non il Padre, e nessuno conosce il Padre se non il Figlio e colui al quale il Figlio lo voglia rivelare.

²⁸Venite a me, voi tutti che siete affaticati e oppressi, e io vi ristorerò. ²⁹Prenedete il mio giogo sopra di voi e imparate da me, che sono mite e umile di cuore, e troverete ristoro per le vostre anime.

³⁰Il mio giogo infatti è dolce e il mio carico leggero».

Djelme mbë dyshim

¹⁶Kuj pra do t'i krahasonj këtë gjeneratë? Ajo i gjet djelmevet që rrinë ulur ndër sheshet, dhe i thërrsin shokëvet e i thonë: ¹⁷“I ramë fyejvet e s'luajt; vajtuam e s'qajtit”.

¹⁸Erdhi Janji, që nëng ha e nëng pi, e thonë: ka djallin. ¹⁹Erdhi i Biri i njeriut, që ha e pi, e thonë: njo një njeri grykëmadh e që dehet, mik i publikanëvet e i mbëkatarëvet. Po dituria pati ligj nga veprat e saja”.

Mjerezì qytetevet të Galileë

²⁰Ahiera zuri e i nëmërei qytetevet , te kish bënë më të shumë të mërekul, sepse s'u kishin penduar: ²¹“Mjerezì, tij, o Horazin! Mjerezì tij, o Betsaidë! Sepse ndëse në Tir e në Sidon u kishin bërë mërekulit që u bënë tek ju, ka herë që, me thes e me hi, u kishin penduar. ²²Prandaj po ju thom: Tiri e Sidoni do t'e kenë më të le se ju ditën e gjykimit. ²³E ti, o Kapernaùm, mos do të ngrëshesh njera ndër qiell? Njera tek Pisa do të humbesh! Sepse, ndëse në Sodomë u kishin bërë mërekulit që u bënë tek ti, mund të jetë se kishin rruar njera sot. ²⁴Prandaj ju thom: ajo do t'e ketë më të le se ti ditën e gjykimit”.

Kallëzimi i Jisuit

²⁵“Ndë atë mot Jisui tha:” Të bekonj, o Atë, Zot i qiellit e i dheut, sepse i fshehe këto shërbise dijetarëvet dhe të urtëvet dhe ja kallëzove të vigjëlvet. ²⁶“Ëh, o Atë, sepse kështu të pëlqei tij. Gjithsej më qe dhënë nga Ati im; mosnjeri e njeh të Birin veç se i Ati, e mosnjeri njeh Atin veç se i Biri, e ai kuj i Biri do të ja kallëzonjë.”

²⁸“Ejani tek u gjithë ju që jini të lodhur e të rëndësuar e u do të ju prënj.

²⁹“Mirrni mbi ju zigan tim e mësoni nga u, që jam i butë e i umull me zëmër, e do të gjëni prëhje për shpirtat tuaj. ³⁰“Sepse zigoj im është i ëmbël dhe barra ime është e le”.

20-24. La sorte delle città privilegiate sarà peggiore di quella delle città tradizionalmente considerate come empie (Tiro e Sidone: Am 1,9-10; Is 23; Ez 26-28; Zc 9,2-4) o cattive (Sòdoma: Gn 18,16-19;

Ez 16,46-56).

23. Is 14, 13-15.

25-30. In questa commovente preghiera, la rivelazione di Gesù raggiunge uno dei verti-

Anche in giorno di sabato? (Mc 2,23-3,6; Lc 6,1-11)

12¹In quel tempo Gesù passò tra le messi in giorno di sabato, e i suoi discepoli ebbero fame e cominciarono a cogliere spighe e le mangiavano.²Ciò vedendo, i farisei gli dissero: «Ecco, i tuoi discepoli stanno facendo quello che non è lecito fare in giorno di sabato». ³Ed egli rispose: «Non avete letto quello che fece Davide quando ebbe fame insieme ai suoi compagni? ⁴Come entrò nella casa di Dio e mangiarono i pani dell' offerta, che non era lecito mangiare né a lui né ai suoi compagni, ma solo ai sacerdoti? ⁵O non avete letto nella legge che nei giorni di sabato i sacerdoti nel tempio infrangono il sabato e tuttavia sono senza colpa? ⁶Ora io vi dico che qui c'è qualcosa più grande del tempio. ⁷Se aveste compreso che cosa significa: *Misericordia io voglio e non sacrificio*, non avreste condannato persone senza colpa. ⁸Perché il Figlio dell' uomo è signore del sabato».

⁹Allontanatosi di là, andò nella loro sinagoga. ¹⁰Ed ecco, c'era un uomo che aveva una mano inaridita, ed essi chiesero a Gesù: «È permesso curare di sabato?». Dicevano ciò per accusarlo. ¹¹Ed egli disse loro: «Chi tra voi, avendo una pecora, se questa gli cade di sabato in una fossa, non l' afferra e la tira fuori? ¹²Ora, quanto è più prezioso un uomo di una pecora! Perciò è permesso fare del bene anche di sabato». ¹³E rivolto all' uomo, gli disse: «Stendi la mano!».

Egli la stese, e quella ritornò sana come l' altra.

¹⁴I farisei però, usciti, tennero consiglio contro di lui per toglierlo di mezzo.

Ecco il mio Servo

¹⁵Ma Gesù, saputo, si allontanò di là. Molti lo seguirono ed egli guarì tutti, ¹⁶ordinando loro di non divulgarlo, ¹⁷perché si adempisse ciò che era stato detto dal profeta Isaia:

ci. Possiamo entrare nel segreto più profondo della sua vita, nell'intimo della sua esperienza. Tra lui e il Padre c'è scambio di vita, legame profondo e unico, impegno reciproco di tutto l'essere, in una parola: un inesprimibile mistero di unità. Tutto questo, nella Bibbia, è racchiuso nel significato del verbo « conoscere ». Ecco perché Gesù soltanto può rivelare agli uomini chi è per loro il Padre.

12,1- 14. Ai farisei, attaccati alla lettera ricorda che la religione senza amore non vale

Edhe te dita e së shtunës?

12¹Ndë atë mot Jisui shkoi ndëpër arat, e dhishipulit e tij patën ú e zunë të shkoqjin kallinj e t'i hajin. ²E si farisenjtë panë këtë, i thanë atij: "Njo se dhishipulit e tu bëjnë atë që s'mund t'bëhet në të shtunën". ³Dhe ai i tha atyre:"Nëng dhjvasët ç'bëri Davidhi kur pati ú, bashkë me ata që ishin me të? ⁴Si hyri te shpia e Perëndisë, e hëngrën bukët e dhuratës, që nëng i ngit të haj, as atij, as atyre që ishin me të, po vetëm priftravet? ⁵Ose nëng kini dhjvasur te Ligja se priftrat ndër të shtunat te tempulli nëng ruajnë të shtunën, e megjithatë s'bëjnë mbëkat? ⁶Po naní u ju thom se këtu është ndonjë gjë më e madhe se tempulli. ⁷Ndëse kishit njohur ç'do me thënë "*Lipisi u dua e jo sakrific*", s'kishit dënuar njerëz të pafajshëm. ⁸Sepse i Biri i njeriut është i zoti edhe i së shtunës".

⁹E si u llargua prej atej, vate te sinagoga e tyre. ¹⁰E njo se erdhi një burrë që kish një dorë të thatë, e ata i pyejtin Jisuit:"Ndonjeri mund të shëronjë tek e shtuntja?". Thojn këtë se t'e ngalesjin.

¹¹E ai i tha atyre:" Kush është ndër ju, që ka një dele, ndëse kjo i bie te një gropë, tek e shtuntja, nëng e rrëmben dhe e tëhelq jashtë? ¹²Sa po vlen njeriu më se një dele! Prandaj edhe ndër të shtunat njeriu mund të bënjë mirë". ¹³Ahiera i thotë njeriut:"Ndëj dorën tënde". Ai e ndëjti e ajo u pruar e shëndoshtë si jetra. ¹⁴Po Farisenjtë, si dolën atej, bënë këshill kundër atij se t'e vrisjin.

Njo shërbëtori im

¹⁵Po Jisui, si e xuri, iku prej atej.

E i vanë pas shumë njerëz e i shëroi gjithë, ¹⁶e i urdhëroi të mos t'e kallëzojin, ¹⁷se të bëhej e thëna e profetit Isai:

niente (Os 6, 6) e per metterli di fronte alla loro cecità cita un fatto dell'Antico Testamento (Davide e i suoi compagni: 1 Sam 21, 2-7), una pratica di culto (i sacerdoti non si astengono dal lavoro in giorno di sabato, al tempio: Lv 24, 8; Nm 28, 9) e un'esigenza di buon senso (la pecora smarrita). Gesù decide con autorità: si afferma padrone del sabato, è più del tempio, cioè del luogo stesso della presenza di Dio.

¹⁸*Ecco il mio servo che io ho scelto;
il mio prediletto,
nel quale mi sono compiaciuto.
Porrò il mio spirito sopra di lui
e annunzierà la giustizia alle genti.*

¹⁹*Non contenderà, né griderà,
né si udrà sulle piazze la sua voce.*

²⁰*La canna infranta non spezzerà,
non spegnerà il lucignolo fumigante,
finché abbia fatto trionfare la giustizia*

²¹*Nel suo nome spereranno le genti.*

Chi non è con me, è contro di me (Mc 3,22-30; Lc 11,15-23)

²²In quel tempo gli fu portato un indemoniato, cieco e muto, ed egli lo guarì, sicché il muto parlava e vedeva. ²³E tutta la folla era sbalordita e diceva: «Non è forse costui il figlio di Davide?». ²⁴Ma i farisei, udendo questo, presero a dire: «Costui scaccia i demòni in nome di Beelzebùl, principe dei demòni». ²⁵Ma egli, conosciuto il loro pensiero, disse loro: «Ogni regno discorde cade in rovina, e nessuna città o famiglia discorde può reggersi. ²⁶Ora, se Satana scaccia Satana, egli è discorde con se stesso; come potrà dunque reggersi il suo regno? ²⁷E se io scaccio i demòni in nome di Beelzebùl, i vostri figli in nome di chi li scacciano? Per questo, loro stessi saranno i vostri giudici. ²⁸Ma se io scaccio i demòni per virtù dello Spirito di Dio, è certo giunto fra voi il regno di Dio. ²⁹Come potrebbe uno penetrare nella casa dell'uomo forte e rapirgli le sue cose, se prima non lo lega? Allora soltanto gli potrà saccheggiare la casa. ³⁰Chi non è con me, è contro di me; e chi non raccoglie con me, disperde.

³¹Perciò io vi dico: qualunque peccato e bestemmia sarà perdonata agli uomini, ma la bestemmia contro lo Spirito non sarà perdonata. ³²A chiunque parlerà male del Figlio dell'uomo sarà perdonato; ma la bestemmia contro lo Spirito non gli sarà perdonata né in questo secolo né in quello futuro.

³³Se prendete un albero buono, anche il suo frutto sarà buono; se prendete un albero cattivo, anche il suo frutto sarà cattivo: dal frutto infatti si conosce l'albero. ³⁴Razza di vipere! Come potete dire cose buone, voi che siete

15-21. Se si vuole capire l'intenzione e il modo di essere di Gesù, se ne troverà l'immagine più appropriata nei canti del Servo di Dio in Isaia, di cui qui è citato il secondo

¹⁸*Njo shërbëtori im çë po zgjedha; i dashuri im, çë shpirti im e ka mbë zëmër. U do të vë shpirtin tim mbi atë, dhe ai do t'i rrëfyenjë gjindjes drejtësinë. ¹⁹Nëng do të zëhet, nëng do të thërresë, as do të gjegjet ndër sheshet zëri i tij. ²⁰Nëng do të çanjë kallmrin e plasur, dhe fitilin çë bën kamnua s'do t'e shuanjë, njera çë të bënë të ngadhënjë drejtësia; ²¹në ëmrin e tij do të shpresojnë gjindjet'.*

Kush s'është me mua është kundër meje

²²Ahiera i qellën atij një të dhemonizuar, të verbër e të vuvosur, dhe e shëroi; sa i vuvosuri folnij dhe shih. ²³E gjithë gjindjet qindrojin grykëhapët e thojin: "Mos është ky i biri i Davidhit?" ²⁴Po Farisenjtë, kur e gjegjën, thanë: "Ky nxier djeltë në ëmrin e Belxebulit, kreit të djelvet". ²⁵E Jisui, si njohu mendimet e tyre, i tha atyre: "Çdo rregjieri e ndarë mbë vetëhë bëhet e shkretë; dhe çdo qytet o shpi e ndarë mbë vetëhë s'mund të qëndronjë shtuara. ²⁶E ndëse Satani nxier Satanin, është i ndarë mbë vetëhë; si do të qëndronjë prandaj shtuara rregjëria e tij? ²⁷E ndëse u nxier djeltë në ëmrin e Belxebulit, biltë tuaj në ëmrin e kujt i nxjerrin? Për këtë ata kanë të jenë gjyqtarët tuaj. ²⁸Ndëse pra unë nxier djeltë me Shpirtin e Perëndisë, vjen me thënë se erruri ndër ju rregjëria e Perëndisë. ²⁹Si mund të hynjë ndonjeri te shpia e të fortit e t'i vjedhë të pasurat e tija, ndëse më parë s'e lidhtë? Vetëm ahiera mund t'ja xheshë shpinë.

³⁰Ai çë s'është me mua është kundër meje, dhe ai çë s'mbledh me mua, shprish. ³¹Për këtë ju thom juve: çdo mbëkat e mallkim do t'i ndjehet njerëzvet, po mallkimi kundër Shpirtit nëng mund t'i ndjehet. ³²E kush thoftë një fjalë kundër të Birit të njeriut do t'i ndjehet, po mallkimi kundër Shpirtit nëng do t'i ndjehet as te kjo jetë as tek ajo çë ka të vinjë.

³³Ndëse mirri një arvur të mirë, edhe fruti i tij do të jetë i mirë; ndëse mirri një arvur të lig, edhe fruti i tij është i lig: sepse nga fruti njihet arvuri. ³⁴Rracë

(42,1-4). Gesù ricordava quelle pagine, le più profonde dell'Antico Testamento, quando rifletteva sulla sua missione e ne parlava.

17. Is 42,1-4.

cattivi? Poiché la bocca parla dalla pienezza del cuore.³⁵ L'uomo buono dal suo buon tesoro trae cose buone, mentre l'uomo cattivo dal suo cattivo tesoro trae cose cattive.³⁶ Ma io vi dico che di ogni parola infondata gli uomini renderanno conto nel giorno del giudizio,³⁷ poiché in base alle tue parole sarai giustificato e in base alle tue parole sarai condannato».

Niente altro che il segno di Giona (Lc 11,29-32)

³⁸Allora alcuni scribi e farisei lo interrogarono: «Maestro, vorremmo che tu ci facessi vedere un segno». Ed egli rispose:³⁹ «Una generazione perversa e adultera pretende un segno! Ma nessun segno le sarà dato, se non il segno di Giona profeta.⁴⁰ Come infatti *Giona rimase tre giorni e tre notti nel ventre del pesce*, così il Figlio dell'uomo resterà tre giorni e tre notti nel cuore della terra.⁴¹ Quelli di Ninive si alzeranno a giudicare questa generazione e la condanneranno, perché essi si convertirono alla predicazione di Giona. Ecco, ora qui c'è più di Giona!⁴² La regina del sud si leverà a giudicare questa generazione e la condannerà, perché essa venne dall'estremità della terra per ascoltare la sapienza di Salomone. Ecco, ora qui c'è più di Salomone!».

Nuova offensiva dello spirito maligno (Lc 11,24-26)

⁴³«Quando lo spirito immondo esce da un uomo, se ne va per luoghi aridi cercando sollievo, ma non ne trova.⁴⁴ Allora dice: «Ritournerò alla mia abitazione, da cui sono uscito». E tornato, la trova vuota, spazzata e adorna.⁴⁵ Allora va, si prende sette altri spiriti peggiori ed entra a prendervi dimora e la nuova condizione di quell'uomo diventa peggiore della prima. Così avverrà anche a questa generazione perversa».

La vera famiglia di Gesù (Mc 3,31-35; Lc 8,19-21)

⁴⁶Mentre egli parlava ancora alla folla sua madre e i suoi fratelli, stando fuori in disparte, cercavano di parlargli.⁴⁷ Qualcuno gli disse: «Ecco di fuo-

39ss. 42. Sul libro di Giona cfr. Ia relativa introduzione; per la regina di Saba cfr. 1 Re 10,1-10.

43-45. Gli antichi immaginavano i luoghi deserti e desolati abitati dai demòni; ma questi

neprëmtesh, si mund të thoni shërbise të mira ndëse ju jini të ligj? Sepse nga burimi i zëmres flet gryka.

³⁵Njeriu i mirë ka thesari i tij i mirë nxier të mira, po njeriu i lig ka thesari i tij i lig nxier të liga.³⁶ Po u ju thom juve se për çdo fjalë të mbrazët njerëzit do të japin kund te dita e gjykimit.;³⁷ sepse nga fjalët e tua ke të jesh i drejtësuar dhe ka fjalët e tua ke të jesh i dënuar».

Fare më gjë se shënja e Jonës

³⁸Ahiera dica ndër skribët e ndër farisenjtë i pyejtin:» Mjeshtër, duam të shohim nga ti një shënjë». ³⁹Dhe ai ju përgjegj atyre:» Kjo gjineratë e ligë e kurvëtare kërkon një shënjë! Po shënjë s'do t'i jipet asaj veç se shënja e Jonës profet.⁴⁰ Se si Jona ndëjtri ditë e tri net te barku i peshkut, kështu edhe i Biri i njeriut do të rriret tri ditë e tri net te zëmra e dheut.⁴¹ Ninivitet kanë të ngrëhen, te dita e gjykimit, të judhikojnë këtë gjeneratë, dhe do t'e dënojnë; sepse ata u penduan pas predhikimit të Jonës. E njo se këtu, nanì, është ndonjë gjë më e madhe se Jona!⁴² Rregjërësja e mjezditës do të ngrëhet të judhikojnë këtë gjeneratë e do t'e dënojnë, sepse ajo erdhi nga të sprasmit kufinj të dheut se të gjegjnj urtësinë e Salomonit. E njo, këtu, nanì, është më se Salomoni!

Njater sulm i djallit

⁴³Kur shpirti i papastruar del nga njeriu, vete ndëpër hjersa, të kërkonjë pushim, po s'e gjën.⁴⁴ Ahiera thotë: do të prirem te shpia ime, nga dola.⁴⁵ Kur errën, e gjën të zbrazët, të fshirë e të stolisur.⁴⁵ Ahiera vete e merr me të shtatë shpirtra më të keq se ai, dhe hyjnë e rrinë atje, dhe të sprasmet ditë të atij njeriu do të bëhen më të keqe se të parat. Kështu do të jetë edhe për këtë gjeneratë të ligë».

Familja e vërtetë e Jisuit

⁴⁶Si ai folnij gjindjvet, njo se e jëma e të vëllezërit e tij rrijin jashtë dhe kërkoin t'i foljin.⁴⁷ Dhe një i tha:»Njo, jot'ëmë e tu vëllezër rrinë jashtë dhe

si troverebbero meglio nell'uomo che cercano di asservire.

46ss. I «fratelli» indicano qui la parentela: cfr. Gn 13,8; 14,16; Lv 10,4; e nota a Mt 13,55.

ri tua madre e i tuoi fratelli che vogliono parlarti». ⁴⁸Ed egli, rispondendo a chi lo informava, disse: «Chi è mia madre e chi sono i miei fratelli?». ⁴⁹Poi stendendo la mano verso i suoi discepoli disse: «Ecco mia madre ed ecco i miei fratelli; ⁵⁰perché chiunque fa la volontà del Padre mio che è nei cieli, questi è per me fratello, sorella e madre».

GESU INSEGNA CON PARABOLE

13¹Quel giorno Gesù uscì di casa e si sedette in riva al mare. ²Si cominciò a raccogliere attorno a lui tanta folla che dovette salire su una barca; là si pose a sedere mentre tutta la folla rimaneva sulla spiaggia. ³Egli parlò loro di molte cose in parabole.

La parabola del seminatore (Mc 4,3-9; Lc 8,5-8)

E disse: «Ecco, il seminatore uscì a seminare. ⁴E mentre seminava, una parte del seme cadde sulla strada e vennero gli uccelli e la divorarono. ⁵Un'altra parte cadde in luogo sassoso, dove non c'era molta terra, subito germogliò, perché il terreno non era profondo. ⁶Ma, spuntano il sole, restò bruciata e non avendo radici si seccò. ⁷Un'altra parte cadde sulle spine e le spine crebbero e la soffocarono. ⁸Un'altra parte cadde sulla terra buona e diede frutto, dove il cento, dove il sessanta, dove il trenta. ⁹Chi ha orecchi, intenda!».

Perché le parabole? (Mc 4,10-12.25; Lc 8,9-10.18)

¹⁰Gli si avvicinarono allora i discepoli e gli dissero: «Perché parli loro in parabole?». ¹¹Egli rispose: «Perché a voi è dato di conoscere i misteri del regno dei cieli, ma a loro non è dato. ¹²Così a chi ha, sarà dato e sarà nell'abbondanza; e a chi non ha, sarà tolto anche quello che ha. ¹³Per questo parlo loro in parabole: perché pur vedendo non vedono, e pur udendo non

13,1-52. Come tutte le parole di Gesù, come tutti i suoi atti, le parabole sono annuncio del regno di Dio. Molto presto si formarono delle raccolte: eccone una che raccoglie sette parabole e che nel Vangelo di Matteo è presentata come il terzo grande discorso di Gesù. E inutile cercare la spiegazione di ogni dettaglio: meglio cercare di cogliere l'essenza del messaggio.

duan të të foljin». ⁴⁸Dhe ai, ture u përgjegjur atij që kish folur, i tha: "Kush është mëma ime e kush janë vëllezërit e mi?". ⁴⁹E si ndëjti dorën mbi dhishipulit e tij, tha: "Njo mëma ime e vëllezërit e mi; ⁵⁰sepse kushdo bën vullimin e Atit tim, që është ndër qielt, ai është për mua vëlla, motër e mëmë".

JISUI MBËSON ME PËRRALLA

13¹Nd'atë ditë Jisui, si doli nga shpia, rrinij ulët afër detit. ²E u mblodhën rreth atij shumë gjindë, aq sa pat të hypej mbi një barkë; atjè u ul, dhe gjithë gjindja qëndroi te zalli.

Përralla e mbjellsit

³Dhe i foli atyre mbi shumë shërbise me përralla. E tha: "Njo, doli ai që mbiell se të mbillë, ⁴dhe ture shtëinë farën, dica ra gjatë udhës, dhe erdhën zoqtë e e hëngrën; ⁵më dica ra mbi gurishten, ku s'ish shumë botë, e shpejt u bi, sepse s'kish thellësi; ⁶po si doli dielli u veshk dhe, se s'kish rrënjë, u tha. ⁷Dhe më dica farë ra mbi drizat, dhe u rritën drizat e e përpinë. ⁸Më disa farë ra pra mbi dhenë e mirë, e soli frut, dica një qind, dica gjashtëdhjetë e dica tridhjet. ⁹Kush ka veshë le të gjegjë".

Pse përrallat

¹⁰Ju qasën ahiera dhishipulit e i thanë: "Pse i fjet atyre me përralla?". ¹¹Ai ju përgjegj e i tha: "Sepse juve që dhënë të njihni misteret e rregjërës së qieltvet, e atyre nëng i që dhënë".

¹²Sepse kuj ka, i jipet e i mburohet; kuj pra s'ka, do t'i mirret edhe atë që ka.

¹³Për këtë i fjas atyre me përralla: sepse, edhe tue vrejtur nëng shohin, dhe tue gjegjur nëng gjegjin e s'ndëlgojnë. ¹⁴E kështu mbi ata do të vërtetohet

13-9. In quell'epoca il seme viene gettato ovunque, su terreno incolto, prima di arare, e senza troppo sapere se attecchirà o meno. Parecchi chicchi vanno perduti; ma il contadino non si scoraggia sa che la raccolta arriverà e questo solo conta. Ora, nell'Antico Testamento, la messe è simbolo dei tempo del Messia (cfr. Am 9,13; Sal 125, 5-6).

odono e non comprendono.

¹⁴E così si adempie per loro la profezia di Isaia che dice:

*Voi udrete, ma non comprenderete,
guarderete, ma non vedrete.*

¹⁵*Perché il cuore di questo popolo*

si è indurito,

sono diventati duri di orecchi,

e hanno chiuso gli occhi,

per non vedere con gli occhi,

non sentire con gli orecchi

e non intendere con il cuore

e convertirsi, e io li risani.

¹⁶Ma beati i vostri occhi perché vedono e i vostri orecchi perché sentono.

¹⁷In verità vi dico: molti profeti e giusti hanno desiderato vedere ciò che voi vedete, e non lo videro, e ascoltare ciò che voi ascoltate, e non l'udirono!».

Applicazione della parabola del seminatore (Mc 4,13-20; Lc 8,11-15)

¹⁸«Voi dunque intendete la parabola del seminatore: ¹⁹tutte le volte che uno ascolta la parola del regno e non la comprende, viene il maligno e ruba ciò che è stato seminato nel suo cuore: questo è il seme seminato lungo la strada. ²⁰Quello che è stato seminato nel terreno sassoso è l'uomo che ascolta la parola e subito l'accoglie con gioia, ²¹ma non ha radice in se ed è incostante, sicché appena giunge una tribolazione o persecuzione a causa della parola, egli ne resta scandalizzato. ²²Quello seminato tra le spine è colui che ascolta la parola ma la preoccupazione del mondo e l'inganno della ricchezza soffocano la parola ed essa non dà frutto. ²³Quello seminato nella terra buona è colui che ascolta la parola e la comprende; questi dà frutto e produce ora il cento, ora il sessanta, ora il trenta».

La parabola della zizzania

²⁴Un'altra parabola espose loro così: «Il regno dei cieli si può paragonare a un uomo che ha seminato del buon seme nel suo campo. ²⁵Ma mentre tutti dormivano venne il suo nemico, seminò zizzania in mezzo al grano e se ne andò. ²⁶Quando poi la messe fiorì e fece frutto, ecco, apparve anche la zizzania. ²⁷Allora i servi andarono dal padrone di casa e gli dissero: "Padrone, non hai seminato del buon seme nel tuo campo? Da dove viene dunque

profezia e Isaisë, që thotë:" *Do të gjegjini po s'do të ndëlgoni; do të vreni po s'do të shihni.* ¹⁵*Sepse zëmra e këtij populli u ngur, të rëndë ju bënë veshët; dhe mbyllën sytë se mos të shohin me sytë, se mos të gjegjin me veshët, se mos të ndiejnë me zëmrën; e të priren, e u t'i shëronj*".

¹⁶Po të lumtur janë sytë tuaj se shohin, e veshët tuaj se gjegjin. ¹⁷Me të vërtetë ju thom juve: shumë profetë e të drejtë deshën të shihjin atë që shihni ju, e s'e panë; e të gjegjin atë që gjegjini ju, e s'e gjegjën.

Shpjegimi i përrallës së mbjellsit

¹⁸Prandaj ndëlgònie ju përrallën e atij që mbiell: ¹⁹nganjë që gjegj fjalën e rregjërësë e s'e ndëlgon, vjen i ligu e vjedh atë që qe mbjelë te zëmra e tij; e kjo është fara që u mbuall gjatë udhës. ²⁰Ajo pra që u mbuall mbi gurishten është njeriu që gjegj fjalën, e shpejt e mbledh me hare, ²¹po, se s'ka rrënjë mbë vetëhé, rron për pak mot, si vjen helmi dhe të përzënit për shkak të fjalës, ai skandalizohet.

²²E ajo farë që u mbuall ndër drizat është ai që gjegj fjalën, po kujdesa e kësaj jetje dhe gënjimi i bëgatërisë mbitin fjalën e ajo s'jep frut. ²³Ajo farë pra që u mbuall mbi dhenë e mirë është ai njeri që gjegj fjalën dhe e ndëlgon; ky, me të vërtetë, siell frut e bën dica herë njëqind, dica gjashtëdhjetë e dica tridhjetë".

Përralla e egjërës

²⁴Njetër përrallë i rrëfyejti atyre, e tha:" Rregjëria e qielvet i gjet njeriut që mbuall farën e mirë te dheu i tij. ²⁵Po kur njerëzit gjithë flëjnin, erdhi armiku i

14-15. Is 6,9-10.

la zizzania?”²⁸ Ed egli rispose loro: “Un nemico ha fatto questo”. E i servi gli dissero: “Vuoi dunque che andiamo a raccogliarla?”²⁹ “No, rispose, “perché non succeda che, cogliendo la zizzania, con essa sradichiate anche il grano.”³⁰ Lasciate che l’una e l’altro crescano insieme fino alla mietitura, e al momento della mietitura dirò ai mietitori: Cogliete prima la zizzania e legatela in fastelli per bruciarla; il grano invece riponetelo nel mio granaio”».

Il grano di senapa e il lievito (Mc 4,30-32; Lc 13,18-21)

³¹Un’altra parabola espose loro: «Il regno dei cieli si può paragonare a un granellino di senapa, che un uomo prende e semina nel suo campo. ³²Esso è il più piccolo di tutti i semi, ma una volta cresciuto, è più grande degli altri legumi e diventa un albero, tanto che vengono gli uccelli del cielo e si annidano fra i suoi rami». ³³Un’altra parabola disse loro: «Il regno dei cieli si può paragonare al lievito, che una donna ha preso e impastato con tre misure di farina perché tutta si fermenti».

Gesù parla con parabole (Mc 4, 33-34)

³⁴Tutte queste cose Gesù disse alla folla in parabole e non parlava ad essa se non in parabole, ³⁵perché si adempisse ciò che era stato detto dal profeta:

*Aprirò la mia bocca in parabole,
proclamerò cose nascoste
fin dalla fondazione del mondo.*

Applicazione della parabola della zizzania

³⁶Poi Gesù lasciò la folla ed entrò in casa; i suoi discepoli gli si accostarono per dirgli: «Spiegaci la parabola della zizzania nel campo». ³⁷Ed egli rispose: «Colui che semina il buon seme è il Figlio dell’uomo. ³⁸Il campo è il mondo. Il seme buono sono i figli del regno, la zizzania sono i figli del maligno, ³⁹e il nemico che l’ha seminata è il diavolo. La mietitura rappresenta la fine del mondo, e i mietitori sono gli angeli. ⁴⁰Come dunque si raccoglie la zizzania e la si brucia nel fuoco, così avverrà alla fine del mondo. ⁴¹Il Figlio dell’uomo manderà i suoi angeli, i quali raccoglieranno dal suo regno tutti gli scandali e tutti gli operatori di iniquità ⁴²e li gette-

tij, mbuall egjër ndë mes të grurit e iku. ²⁶Kur pëstaj u bi barët e bëri frut, njo, u duk edhe egjra. ²⁷Ahiera vanë sherbëtorët e të zotit të shpisë e i thanë atij:”O zot, s’mbolle farë të mirë tek dheu yt? Ka vjen prandaj egjra?” ²⁸Dhe ai i tha atyre:”Një armik bëri këtë”. E shërbëtorët i thanë:”Do se vemi t’e mbledhim?” ²⁹Jo – ju përgjegj atyre – sepse ture mbledhur egjrën, me atë mos të shkulshit edhe grurët. ³⁰Leni të rriten bashkë njera ndër të korrat, e, te moti i të korravet, do t’i thom korrësvet: Mblidhni më parë egjrën e lidhenie mbë dhomatë për t’i djegur; grurët pëstaj vënie te katoqi im”.

Koqja e sinapit dhe brumët

³¹Njetër përrallë i rrëfyjeiti atyre:” Rregjëria e qielvet i gjet një koqje sinapi, që një njeri mori dhe e mbolli te dheu i tij. ³²Ajo është, me të vërtetë, më e vogla ndër gjithë farat, po, kur pra rritet, është më e madhe se të tjerat lakra e bëhet një arzur, ashtu që vijnë zogitë e qiellit e bëjnë fole ndër degat e tija”. ³³Njetër përrallë i rrëfyjeiti atyre:”Rregjëria e qielvet i gjet brumit të tharët, që një grua e mori dhe e gjeshi me tri masa mielli, se të thartohej gjithë.

Jisui fol me përralla

³⁴Gjithë këto shërbise i tha Jisui gjindjevet me përralla, e nëng i folnij atyre veç se me përralla, e pa përralla s’i thoj fare gjë atyre, ³⁵se të bëhej e thëna e profetit që thotë:

*” Unë do të hap golën time me përralla,
dhe do të kallëzonj shërbise të fshehura që nga krijimi i jetës”.*

XX

Shpjegimi i përrallës së egjrës

³⁶Ahiera, pra, Jisui la gjindjen e hyri mbë shpi; e dhishipulit e tij i vanë përpara atij se t’i thojn: “Sqarona përrallën e egjrës së dheut”. ³⁷Dhe ai ju përgjegj e tha:” Ai që mbiell farën e mirë është i Biri i njeriut; ³⁸dhe është jeta; fara e mirë janë të biltë e rregjërisë; egjrat janë të biltë e të ligut; ³⁹dhe armiku që i mbolli është djalli. Të korrit është mbarimi i jetës, dhe korrësit janë ëngjëlit. ⁴⁰Prandaj si mblidhet egjra e digjet mbë zjarr, kështu do të jetë te mbarimi i jetës. ⁴¹I Biri i njeriut do të dërgonjë ëngjëlit e tij, që do të mbledhin nga rregjëria e tij gjithë skëndulit e gjithë ata që bënë lik, ⁴²e do t’i shtjerin te furri

ranno nella fornace ardente dove sarà pianto e stridore di denti. ⁴³Allora i giusti splenderanno come il sole nel regno del Padre loro. Chi ha orecchi, intenda!».

Tesoro nascosto e perla preziosa

⁴⁴«Il regno dei cieli è simile a un tesoro nascosto in un campo, un uomo lo trova e lo nasconde di nuovo poi va pieno di gioia, vene e tutti i suoi averi e compra quel campo.

⁴⁵Il regno dei cieli è simile a un mercante che va in cerca di perle preziose; ⁴⁶trovata una perla di grande valore, va, vende tutti i suoi averi e la compra».

La parabola della rete

⁴⁷«Il regno dei cieli è simile anche a una rete gettata nel mare, che raccoglie ogni genere di pesci. ⁴⁸Quando è piena, i pescatori la tirano a riva e poi, sedutisi, raccolgono i pesci buoni nei canestri e buttano via i cattivi. ⁴⁹Così sarà alla fine del mondo. Verranno gli angeli e separeranno i cattivi dai buoni ⁵⁰e li getteranno nella fornace ardente, dove sarà pianto e stridore di denti».

Conclusione

⁵¹«Avete capito tutte queste cose?». Gli risposero: «Sì». ⁵²Ed egli disse loro: «Per questo, ogni scriba divenuto discepolo del regno dei cieli è simile a un padrone di casa che estrae dal suo tesoro cose nuove e cose antiche».

i dhezur, ku do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh. ⁴³Ahiera të drejtët do të shkëlqejnë po si dielli tek Rregjëria e Atit të tyre. Kush ka vesh le të gjegjë!

Thesari i fshehur dhe perla e shtrëjtë

⁴⁴Rregjëria e qiелvet i gjet njëi thesari të fshehur te një dhé: një njeri e gjën e e fsheh njetër herë; pra vete, plot gëzim, shet çdo ka e blen atë dhe.

⁴⁵Rregjëria e qiелvet i gjet njëi tregtari, çë kërkon perla të shtrëjta; ⁴⁶si gjën një perlë shumë të shtrëjtë, vete, shet çdo ka edhe e blen.

Përralla e rrjetës

⁴⁷Rregjëria e qiелvet i gjet njëi rrjetje të shtënë ndë detit, çë mbledh çdo short peshqësh. ⁴⁸Kur u mblua, peshkatarët e holqën te zalli, e pra u ulën e mblodhën peshqit e mirë ndër shportat dhe të keqtë i shtunë jashtë. ⁴⁹Kështu do të jetë te mbarimi i jetës. Do të vijnë ëngjëlit e do të ndajnë të ligjtë nga të drejtët, ⁵⁰dhe do të shtjerin ata te furri i zjarrit, ku do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh”.

Përfundim

⁵¹“I ndëlguat gjithë këto shurbise?”. Ju përgjegjën:”Ëh, zot”. ⁵²Dhe ai i tha atyre:”Për këtë çdo skribë, i bënur dhishipull i rregjërisë së qiелvet, i gjet njëi të zoti shpije, çë nxier nga thesari i tij shërbise të rea dhe të vjetra”.

LA FEDE AUTENTICA DEI CONVERTITI:

Non è egli forse il figlio del carpentiere? (Mc 6,1-6; Lc 4,16-24; Gv 6,42; 4,44)

⁵³Terminate queste parabole, Gesù partì di là ⁵⁴e venuto nella sua patria insegnava nella loro sinagoga e la gente rimaneva stupita e diceva: «Da dove mai viene a costui questa sapienza e questi miracoli? ⁵⁵Non è egli forse il figlio del carpentiere? Sua madre non si chiama Maria e i suoi fratelli Giacomo, Giuseppe, Simone e Giuda? ⁵⁶E le sue sorelle non sono tutte fra noi? Da dove gli vengono dunque tutte queste cose?».

⁵⁷E si scandalizzavano per causa sua. Ma Gesù disse loro: «Un profeta non è disprezzato se non nella sua patria e in casa sua».

⁵⁸E non fece molti miracoli a causa della loro incredulità.

Giovanni Battista, Erode e Gesù (Mc 6,14-16; Lc 9, 7-9)

14¹In quel tempo, il tetrarca Erode ebbe notizia della fama di Gesù. ²Egli disse ai suoi cortigiani:

«Costui è Giovanni il Battista risuscitato dai morti; perciò la potenza dei miracoli opera in lui».

³Erode aveva arrestato Giovanni e lo aveva fatto incatenare e gettare in prigione per causa di Erodiade, moglie di Filippo suo fratello. ⁴Giovanni infatti gli diceva: «Non ti è lecito tenerla!». ⁵Benché Erode volesse farlo morire, temeva il popolo perché lo considerava un profeta.

⁶Venuto il compleanno di Erode, la figlia di Erodiade danzò in pubblico e piacque tanto a Erode ⁷che egli le promise con giuramento di darle tutto

* Nella vita di Gesù, e perciò anche nella vita del Regno, comincia adesso un altro momento, tragico illustrato dai racconti e dalle parole di questa quarta parte del Vangelo.

⁵⁵. «I suoi fratelli»: per la scarsità di termini ebraici indicanti i vari gradi di parentela, «fratello» e «sorella» potevano indicare anche parenti in secondo grado. Giacomo e Giuseppe sono figli di Maria (27, 56; Mc 15, 40), che è forse la sorella della madre di Gesù (Gv 19, 25). È improbabile che due sorelle abbiano lo stesso nome, quindi questa Maria era forse cugina della Vergine. Il Nuovo Testamento parla di «fratelli» di Gesù, ma mai di altri figli della Vergine, al di fuori di Cristo. Le «sorelle» di Gesù sono ricordate soltanto qui e in Mc 6, 3.

BESA E VËRTETË E ATYRE ÇË NDËRRUAN TRU

S'është aì i biri i zdrugëtarit?

⁵³E mbaruar së thënuri këto përralla, Jisui iku prej atej, ⁵⁴e, si erdhi te katundi i tij, mësonij te sinagoga e tyre, dhe gjindjet qëndrojin grykëhapët e thojn: "Nga i vjen këtij kjo urtësi? ⁵⁵S'është aì i biri i zdrugëtarit? Së jëmës nëng ja thonë Marie, dhe të vëllezërvet të tij Japk, Josif, Simon e Judhë? ⁵⁶E të motrat e tija s'janë gjithë ndë mes të neve? Prandaj nga i vijnë gjithë këto shërbise?". ⁵⁷Dhe skandalizohëshin për atë. Po Jisui i tha atyre: "Një profet s'është i shajtur se te katundi i tij e te shpia e tij". ⁵⁸Dhe s'bëri atjê shumë mërekul, për pabesinë e tyre.

Janji pagëzor, Erodi e Jisui

14¹Ndë atë mot Erodi tetrark gjegji ëmrin e Jisuit, ²dhe i tha shërbëtorvet të tij: "Ky është Janji pagëzor i ngjallur nga të vdekurit; e për këtë fuqia e mërekulvet shërben tek ai". ³Erodi kish rrëmbyer Janjin, e kish lidhur dhe e kish vënë ndë filaq, për shkak të Erodiadhës, së shoqes së Fëlipit, të vëllaut të tij. ⁴Sepse Janji i thoj atij: "Ti s'mund t'e mbash me tij". ⁵E megjithëse Erodi doj t'e vrit, i trëmbej gjindjes sepse e mbanij si profet.

⁶Si erdhi dita e të lerit të Erodit, e bila e Erodiadhës luajti përpara gjithëve e aq i pëlqeu Erodit, ⁷sa ky i taksaj, ture marr bé, t'i jipë çdo t'i lipnij.

⁸Dhe ajo, e porsitur ka e jëma, i tha atij: "Ëmë këtu, mbi një talur, kryet e

14,1-12. Al sinistro banchetto della fortezza di Macheronte troviamo vari personaggi della famiglia di Erode. Antipa è i; secondogenito di Erode il Grande, ed ha il potere sulla Galilea e la Perea; lo si incontra spesso nel Nuovo Testamento (Lc 9, 7; 23, 7; At 4, 27); sarà esiliato nella Gallia nel 39 da Caligola. Il fratellastro di lui, Filippo, morì a Roma senza arrivare mai a un potere politico. Nipote dei due e sposa di Filippo, Erodiade ambiva di essere la moglie di un capo in carica.

1. *Tetrarca*: capo di una quarta parte del regno che era stato di suo padre Erode il Grande. 6. *La figlia di Erodiade* è Salomè, come sappiamo dallo storico ebreo Giuseppe Flavio. 13-21. Nella circostanza della tentazione, Gesù rifiutò di rinnovare per se, in vista del proprio successo, il miracolo della manna. Tuttavia sei volte nei Vangeli (di cui

quello che avesse domandato. ⁸Ed essa, istigata dalla madre, disc: «Dammi qui, su un vassoio, la testa di Giovanni il Battista». ⁹Il re ne fu contristato ma a causa del giuramento e dei commensali ordinò che le fosse data ¹⁰e mandò a decapitare Giovanni nel carcere. ¹¹La sua testa venne portata su un vassoio e fu data alla fanciulla, ed essa la portò a sua madre.

¹²I suoi discepoli andarono a prendere il cadavere, lo seppellirono e andarono a informarne Gesù.

Gesù moltiplica i pani (Mc 6,30-44; Lc 9,10-17; Gv 6,1-15)

¹³Udito ciò, Gesù partì di là su una barca e si ritirò in disparte in un luogo deserto. Ma la folla, saputo, lo seguì a piedi dalle città. ¹⁴Egli, sceso dalla barca, vide una grande folla e sentì compassione per loro e guarì i loro malati. ¹⁵Sul fare della sera, gli si accostarono i discepoli e gli dissero: «Il luogo è deserto ed è ormai tardi, congeda la folla perché vada nei villaggi a comprarsi da mangiare». ¹⁶Ma Gesù rispose: «Non occorre che vadano, date loro voi stessi da mangiare». ¹⁷Gli risposero: «Non abbiamo che cinque pani e due pesci!». ¹⁸Ed egli disse: «Portatemeli qua».

¹⁹E dopo avere ordinato alla folla di sedersi sull'erba, prese i cinque pani e i due pesci e, alzati gli occhi al cielo, pronunziò la benedizione, spezzò i pani e li diede ai discepoli e i discepoli li distribuirono alla folla. ²⁰Tutti mangiarono e furono saziati; e portarono via dodici ceste piene di pezzi avanzati. ²¹Quelli che avevano mangiato erano circa cinquemila uomini, senza contare le donne e i bambini.

Camminare sulle acque (Mc 6,45-52; Gv 6,16-21)

²²Subito dopo, ordinò ai discepoli di salire sulla barca e di precederlo sull'altra sponda, mentre egli avrebbe congedato la folla.

²³Congedata la folla, salì sul monte, solo, a pregare. Venuta la sera, egli se ne stava ancora solo lassù.

²⁴La barca intanto distava già qualche miglio da terra ed era agitata dalle onde, a causa del vento contrario. ²⁵Verso la fine della notte, egli venne verso di loro camminando sul mare. :

²⁶I discepoli, nel vederlo camminare sul mare, furono turbati e dissero: «È un fantasma!», e si misero a gridare dalla paura. ²⁷Ma subito Gesù parlò loro: «Coraggio, sono io, non abbiate paura!».

²⁸Pietro gli disse: «Signore, se sei tu, comanda che io venga da te sulle ac-

Janjit Pagëzor». ⁹Rregji u helmua, po për besën e dhënë e për ata që ishin ulur mbë tryes bashkë me të, urdhëroi t'i jipej; ¹⁰e dërgoi t'i prisjin kryet Janjit te filaqia. ¹¹E kryet e tij qe sjellë mbi një talur e i qe dhënë vajzës; e kjo ja qelli s'jëmës. ¹²Dhishipulit e tij vanë, morën kurmin e e vunë ndë varrt, e pra vanë e ja rrëfyejtin Jisuit.

Jisui mburon bukët

¹³E si gjegji kështu, Jisui iku prej atej mbi një barkë e vate te një vend i shkretë. Po gjindjet, si e xunë, i vanë pas atij mbë këmbë nga qytetet. ¹⁴Ai, si doli nga barka, pa shumë gjindë e pati lipisë e shëroi të sëmurët e tyre.

¹⁵E, si arruri mbrëmja, ju qasën dhishipulit e tij e i thanë: "Vendi është i shkretë dhe hera po shkoi: lësho gjindjet, të venë ndër katundet e të blejnë gjë të ngrënë për to". ¹⁶Po Jisui ju përgjegj atyre: "S'kanë ku të venë: jipni ju atyre të hanë". ¹⁷I thonë atij: "S'kemi këtu veç se pesë kravele bukë e dy peshq".

¹⁸Dhe ai tha: "Sillnimi këtu". ¹⁹E pra që urdhëroi gjindjevet të ulëshin mbi barët, mori pesë kravelet e dy peshqit, e, si ngrëjti sytë ndër qiell, i bekoj, i çajti e ja dha dhishipulvet, e dhishipulit ja dhanë gjindjevet. ²⁰Dhe hëngrën gjithë e u ndëndën; dhe me copat të qëndruara mbluan dymbëdhjetë kufë. ²¹Dhe ata që kishin ngrënë ishin afrë pesëmilë burra, pa numëruar gratë e të vigjlit.

Jisui ec mbi ujrat

²²E mbjatu Jisui i urdhëroi dhishipulvet të tij të hypëshin mbi barkën e të shkojin përpara atij mbatanë, njera sa të lëshonij gjindjen.

²³Dhe si lëshoi gjindjet, u hip te mali se të parkalesnij mënjanë i vetëm. Si arruri mbrëmja, ai ndodhi atje i vetëm. ²⁴Barka ish edhe në mes të detit, afrë një milje ka dheu, e shkundur nga suvalat, sepse ajri ish kundrela. ²⁵Kur nata ish po të mbaronij, Jisui vate tek ata, ture ecur mbi detin. ²⁶E dhishipulit, si e panë që ecnij mbi detin, u trëmbën e thanë: "Është një fantazëm!", e nga trëmbësia u vunë e thirrën. ²⁷Po mbjatu Jisui i foli atyre ture i thënë: "Bëni zëmër, jam u, mos trëmbeni". ²⁸U përgjegj atij Pjetri e i tha: "O zot, ndëse je

due in Matteo) leggiamo un racconto come questo. Per i cristiani il dono del pane annuncia l'Eucaristia (cfr. Gv 6). 34. *Genèsaret* è la pianura a nord-ovest del lago omonimo. 15,2ss. La «tradizione» orale era fatta di pratiche e di prescrizioni che dovevano completare la legge scritta da Mosè, molti giudei di tendenza farisaica non esitavano a

que». ²⁹Ed egli disse: «Vieni!».

Pietro, scendendo dalla barca, si mise a camminare sulle acque e andò verso Gesù.

³⁰Ma, per la violenza del vento, s'impaurì e, cominciando ad affondare, gridò: «Signore, salvami!». ³¹E subito Gesù stese la mano, lo afferrò e gli disse: «Uomo di poca fede, perché hai dubitato?».

³²Appena saliti sulla barca, il vento cessò. ³³Quelli che erano sulla barca gli si prostrarono davanti, esclamando: «Tu sei veramente il Figlio di Dio!».

La folla dei credenti si affretta incontro a Gesù (Mc 6,53-56)

³⁴Compiuta la traversata, approdaron a Genèsaret. ³⁵E la gente del luogo, riconosciuto Gesù, diffuse la notizia in tutta la regione; gli portarono tutti i malati, ³⁶e lo pregavano di poter toccare almeno L'orlo del suo mantello. E quanti lo toccavano, guarivano.

Tradizioni che falsificano la legge di Dio (Mc 7, 1-13)

15 ¹In quel tempo vennero a Gesù da Gerusalemme alcuni farisei e alcuni scribi, e gli dissero: ²«Perché i tuoi discepoli trasgrediscono la tradizione degli antichi? Poiché non si lavano le mani quando prendono cibo».

³Ed egli rispose loro: «Perché voi trasgredite il comandamento di Dio in nome della vostra tradizione? ⁴Dio ha detto:

Onora il padre e la madre

e inoltre:

Chi maledice il padre e la madre

sia messo a morte.

⁵Invece voi asserite: «Chiunque dice al padre o alla madre: Ciò con cui ti dovrei aiutare è offerto a Dio, ⁶non è più tenuto a onorare suo padre o sua madre». Così avete annullato la parola di Dio in nome della vostra tradizione. ⁷Ipocriti! Bene ha profetato di voi Isaia, dicendo:

⁸*Questo popolo mi onora con le labbra,*

ma il suo cuore è lontano da me.

⁹*Invano essi mi rendono culto,*

insegnando dottrine

che sono precetti di uomini».

ti, urdhëromë të vinj tek ti mbi ujrat". ²⁹E i tha: "Eja!". E Pjetri, si u zbrit nga barka, eci mbi ujrat se të venij te Jisui. ³⁰Po, kur pa se ajri ish i fortë, u trëmb, e, si zu e mbytej, thërriti e tha: "O zot, shpëtomë!". ³¹E njëhere Jisui ndëjti dorën, e rrëmbei e i tha: "O njeri me pak besë, pse ndënje mbë një e mbë dy (???)?". ³²E si ata u hipën te barka, ra ajri. ³³E ata çë ishin mbrënda te barka, erdhën e ju përmisën, tue i thënë: "Ti je vërtet i Biri i Perëndisë!".

Shumica e besimtarëve i del përpara Jisuit

³⁴E si shkuan mbatanë, erdhën te dheu i Jenesarët. ³⁵Njerëzit e atij vendi, si e njohën, shprishën zërin ndëpër gjithë ato anë; dhe i qellën përpara gjithë të sëmurët ³⁶dhe e parkalesjin t'i ngisjin vetëm podhenë e së veshurës së tij. E sa e ngisjin, shërohëshin.

Zakone që shtrëmbin ligjën e Perëndisë

15 ¹Ahiera vijnë te Jisui, nga Jerusalmi, Skribë e Farisenj, dhe i thonë: ²"Pse dhishipulit e tu i lënë zakonet e pleqvet? Sepse ata nëng lajnë duart e tyre kur hanë bukë". ³U përgjegj e i tha atyre: ""E ju pse s'gjegjini urdhërimin e Perëndisë në ëmër të zakonit tuaj? ⁴Perëndia tha: "Nderò tët atë e tët ëmë", dhe "Ai çë mallkon të jatin o të jëmën ka të vdesë". ⁵Po ju thoni: Ai çë i thoftë të jatin ose së jëmës: "Ndihma ime çë të nget tij, le të jetë dhuratë e shëjtë Tempullit" ⁶nëng nderon të jatin e tij e të jëmën e tij; kështu ju , në ëmër të zakonit tuaj, i vatë kundër Ligjës së Perëndisë. ⁷Ipokritë, mirë profetizoi Isaia, kur tha:

⁸"Ky popull më nderon me buzë po zëmra e tyre është larg nga unë. ⁹Më nderojnë pra jo me të vërtetë sepse japin mësimë njerëzish"

xxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxx

considerarla rivelata anch'essa sul Sinai, come la Torah. Questa tradizione prevedeva un voto con il quale riscattare gli obblighi verso i propri genitori: i beni destinati ad aiutarli erano promessi a Dio e dichiarati «offerta sacra». 4. Es 20,12 Dt 5,16; Es 21,17; Lv 20,9. 7-9. Is 2921-22. Tiro e Sidone erano città fenicie; e cananei era l'antico nome della loro popolazione.

Puro e impuro (Mc 7, 14-23)

¹⁰Poi, riunita la folla, disse: «Ascoltate e intendete! ¹¹Non quello che entra nella bocca rende impuro l'uomo, ma quello che esce dalla bocca rende impuro l'uomo!».

¹²Allora i discepoli gli si accostarono per dirgli: «Sai che i farisei si sono scandalizzati nel sentire queste parole?». ¹³Ed egli rispose: «Ogni pianta che non è stata piantata dal mio Padre celeste sarà sradicata. ¹⁴Lasciateli! Sono ciechi e guide di ciechi. E quando un cielo guida un altro cieco, tutti e due cadranno in un fosso».

¹⁵Pietro allora gli disse: «Spiegaci questa parabola». ¹⁶Ed egli rispose: «Anche voi siete ancora senza intelletto? ¹⁷Non capite che tutto ciò che entra nella bocca, passa nel ventre e va a finire nella fogna? ¹⁸Invece ciò che esce dalla bocca proviene dal cuore. Questo rende immondo l'uomo. ¹⁹Dal cuore, infatti, provengono i propositi malvagi, gli omicidi gli adultèri, le prostituzioni, i furti, le false testimonianze, le bestemmie. ²⁰Queste sono le cose che rendono immondo l'uomo, ma il mangiare senza lavarsi le mani non rende immondo l'uomo».

La fede di una pagana (Mc 7,24-30)

²¹Partito di là, Gesù si diresse verso le parti di Tiro e Sidóne. ²²Ed ecco una donna cananea, che veniva da quelle regioni, si mise a gridare: «Pietà di me, Signore, figlio di Davide. Mia figlia è crudelmente tormentata da un demónio!». ²³Ma egli non le rivolse neppure una parola.

Allora i discepoli gli si accostarono implorando: «Esaudiscila, vedi come ci grida dietro!». ²⁴Ma egli rispose: «Non sono stato inviato che alle pecore perdute della casa di Israele». ²⁵Ma quella si avvicinò e si prostrò davanti a lui, dicendo: «Signore, aiutami!». ²⁶Ed egli rispose: «Non è bene prendere il pane dei figli per gettarlo ai cagnolini». ²⁷«È vero, Signore, disse la donna, ma anche i cagnolini si cibano delle briciole che cadono dalla tavola dei loro padroni». ²⁸Allora Gesù le replicò: «Donna, davvero grande è la tua fede! Ti sia fatto come desideri».

E da quell'istante sua figlia fu guarita.

I pastër dhe i papastër.

¹⁰Dhe, si mblodhi popullin, i tha: "Gjegjini e mirrni vesh. ¹¹Jo që hyn te gryka përgon njeriun, po që del nga gryka përgon njeriun!". ¹²Ahiera ju afruan dhishipulit e tij e i thanë: "E di se Farisenjtë, si gjegjën këto fjalë, u skandalizuan?". ¹³Ai u përgjegj e tha: "Çdo rrëmb që s'mbolli Ati im qiellor ka të jetë shkukur. ¹⁴Leni ata! Janë të verbër që shoqërojnë të verbër. Dhe ndëse një i verbër qelltë njatër të verbër, të dy bien te një gropë".

¹⁵U përgjegj Pjetri e i tha atij: "Shtillna këtë përrallë". ¹⁶E ai tha: "Thomse edhe ju jini pa ndëlgim? ¹⁷S'ndëlgoni se çdo hyn ndë grykët shkon te barku e shtihet tek përgohet? ¹⁸Përkundra çdo vjen nga gryka del nga zëmra; e këta përlyen njerinë. ¹⁹Sepse nga zëmra dalin mendime të keq, vrasje, adultère, turpa grash, vjedhje, martëri të rreme, mallkime. ²⁰Këto janë që përlyejnë njerinë. Të hash pra, pa larë duart, nëng përlyen njerinë".

Besa e njëj paganie

²¹Dhe si iku atej, Jisui vate ndër anët e Tirit dhe të Sidonit. ²²E njo se një grua kananë që dil nga ato anë, thërrit e thoj: "Kij lipisi për mua, o Zot, Bir i Davidhit: ime bilë është zënë keq nga djalli". ²³E ai s'ju përgjegj fare. Ahiera ju qasën dhishipulit e tij e i thanë: "Bëja këtë të mirë, se thërret prapa neve!".

²⁴Ai prana ju përgjegj e tha: "Unë qeva i dërguar vetëm për delet e bjerra të shpisë së Israilet". ²⁵Po ajo, si ju qas, e adhuroi e i tha: "O Zot, ndihmë!". ²⁶E ai ju përgjegj: "S'është mirë të marrësh bukën e bilvet e të ja shtiesh kulishvet".

²⁷E ajo i tha: "Ëh, o Zot, po edhe kulishët hanë tuezit që bien nga tryesa e të zotravet të tyre". ²⁸Ahiera ju përgjegj Jisui e i tha asaj: "O grua, e madhe është besa jote, të qoftë bënë tij si dëshiron. E u shërua e bila që ndë atë herë.

Gesù multiplica i pani (Mc 7,31; 8,1-10)

²⁹Allontanatosi di là, Gesù giunse presso il mare di Galilea e, salito sul monte, si fermò là. ³⁰Attorno a lui si radunò molta folla recando con se zoppi, storpi, ciechi, sordi e molti altri malati; li deposero ai suoi piedi, ed egli li guarì. E la folla era piena di stupore nel vedere i muti che parlavano, gli storpi raddrizzati, gli zoppi che camminavano e i ciechi che vedevano. E glorificava il Dio di Israele.

³²Allora Gesù chiamò a se i discepoli e disse: «Sento compassione di questa folla: ormai da tre giorni mi vengono dietro e non hanno da mangiare. Non voglio rimandarli digiuni, perché non svengano lungo la strada». ³³E i discepoli gli dissero: «Dove potremo noi trovare in un deserto tanti pani da sfamare una folla così grande?». ³⁴Ma Gesù domandò: «Quanti pani avete?». Risposero: «Sette, e pochi pesciolini».

³⁵Dopo avere ordinato alla folla di sedersi per terra, ³⁶Gesù prese i sette pani e i pesci, rese grazie, li spezzò, li dava ai discepoli, e i discepoli li distribuivano alla folla. ³⁷Tutti mangiarono e furono saziati. Dei pezzi avanzati portarono via sette sporte piene. ³⁸Quelli che avevano mangiato erano quattromila uomini, senza contare le donne e i bambini. ³⁹Congedata la folla, Gesù salì sulla barca e andò nella regione di Magadàn.

Si chiede un segno dal cielo (Mc 8,11-13; Lc 11,16.29; 12,38-39)

16¹I farisei e i sadducei si avvicinarono per metterlo alla prova e gli chiesero che mostrasse loro un segno dal cielo. ²Ma egli rispose: «Quando si fa sera, voi dite: “Bel tempo, perché il cielo rosseggia”; ³e al mattino: “Oggi burrasca, perché il cielo è rosso cupo”. Sapete dunque interpretare l’aspetto del cielo e non sapete distinguere i segni dei tempi? ⁴Una generazione perversa e adultera cerca un segno, ma nessun segno le sarà dato se non il segno di Giona». E lasciatili, se ne andò.

Guardatevi dal lievito dei farisei e dei sadducei (Mc 8,14-21; Lc 12,1)

⁵Nel passare però all’altra riva, i discepoli avevano dimenticato di prendere il pane. ⁶Gesù disse loro: «Fate bene attenzione e guardatevi dal lievito dei

Jisui mburon bukët

²⁹E si u llargua atej, Jisui vate gjatë detit të Galilesë, e, hipur te mali, u ul atjë. ³⁰E u qasën atjë shumë gjindje që kishin me ta të shklepur, të verbër, të vuvosur, të shurdër e shumë të tjerë, e ja shtunë përpara këmbëvet të tija, dhe ai i shëroi. ³¹Ashtu që gjindjet çuditëshin, kur shihjin të vuvosur që fjisjin, të shklepur që ecjin, të verbër që shihjin. Dhe lavdërojin Perëndinë e Israilit. ³²Jisui prana thërriti dhishipulit e tij e i tha: “Kam lipisi për gjindjen, se ka tri ditë që rri me mua e s’ka që të harë; e s’dua t’e lë të verë të pangrënë, se të mos të zaliset gjatë udhës”. ³³E i thonë atij dhishipulit: “Nga i marrmi, ndë shkretëtirë, aq kravele bukë sa të hanë gjithë këta gjindë?” ³⁴E i thotë atyre Jisui: “Sa kravele bukë kini?”. E i thanë: “Shtatë, e pak peshq”. ³⁵E si i urdhëroi gjindjevet të ulëshin për dheu, ³⁶Jisui mori shtatë kravelet bukë e peshqit: si falënderoi, i çajti e ja dha dhishipulvet të tij, e dhishipulit ja dhanë gjindjes. ³⁷Dhe hëngrën gjithë dhe u ndëndën. Dhe me copat që qëndruan mbluan shtatë shporta. ³⁸Ata që hëngrën ishin katër milë burra, veç gravet e të vigjëlvet. ³⁹E si lëshoi gjindjet, u hip te barka dhe vate ndër anët e Magadànit.

Lipet një shënjë nga qielli

¹⁶¹E, si u qasën Farisenjtë e Saduqenjtë, e cilisjin ture i lypur t’i buthtonij atyre një shënjë nga qielli. ²E ai ju përgjegj e i tha atyre: “Kur vjen mbrëmja ju thoni: do të jetë mot i mirë, se qielli nguqen. ³E menatet: sot kemi mot të lik, se qielli është i kuq e i vrërët. Kështu dini të njihni faqen e qiellit, po shënjat e motevet s’doni t’i njihni? ⁴Gjeneratë e ligë e kurvëtare: lyp shënjë dhe shënjë s’do t’i jipet asaj veç se shënja e Jonës profet”. Dhe i la e iku.

Ruheni nga brumët e farisenjvet dhe të saduqenjvet

⁵E dhishipulit e tij, si shkuan mbatanë, harruan të mirrjin bukë. ⁶E Jisui i tha atyre: “Kini kujdes e ruheni nga brumët e Farisenjvet dhe të Sadhuqenjvet”.

³⁹. *Magadàn*: forse una località sulla riva occidentale del lago. 16,13. Cesarea di Filippo è stata fatta costruire da Erode Filippo presso le sorgenti del Giordano, ai piedi del monte Ermon. Il nome Cesarea è un omaggio all’imperatore romano; ma siccome città con questo nome ce n’erano tante, occorreva aggiungere una qualifica. Cesarea di **Palestina, ad esempio**, era la sede ordinaria del governatore (cfr. At 23).

farisei e dei sadducei». ⁷Ma essi parlavano tra loro e dicevano: «Non abbiamo preso il pane!». ⁸Accortosene, Gesù chiese: «Perché, uomini di poca fede andate dicendo che non avete il pane? ⁹Non capite ancora e non ricordate i cinque pani per i cinquemila e quante ceste avete portato via? ¹⁰E neppure i sette pani per i quattromila e quante sporte avete raccolto? ¹¹Come mai non capite ancora che non alludevo al pane quando vi ho detto: “Guardatevi dal lievito dei farisei e dei sadducei?”».

¹²Allora essi compresero che egli non aveva detto che si guardassero dal lievito del pane, ma dalla dottrina dei farisei e dei sadducei.

Pietro dichiara a Cristo la sua fede (Mc 8,27-30; Lc 9,18-21)

¹³Essendo giunto Gesù nella regione di Cesarea di Filippo, chiese ai suoi discepoli: «La gente chi dice che sia il Figlio dell'uomo?». ¹⁴Risposero: «Alcuni Giovanni il Battista, altri Elia, altri Geremia o qualcuno dei profeti». ¹⁵Disse loro: «Voi chi dite che io sia?».

¹⁶Rispose Simon Pietro: «Tu sei il Cristo, il Figlio del Dio vivente». ¹⁷E Gesù: «Beato te, Simone figlio di Giona perché né la carne né il sangue te l'hanno rivelato, ma il Padre mio che sta nei cieli. ¹⁸E io ti dico: tu sei Pietro e su questa pietra edificherò la mia Chiesa e le porte degli inferi non prevarranno contro di essa. ¹⁹A te darò le chiavi del regno dei cieli, e tutto ciò che legherai sulla terra sarà legato nei cieli, e tutto ciò che scioglierai sulla terra sarà sciolto nei cieli».

²⁰Allora ordinò ai discepoli di non dire ad alcuno che egli era il Cristo.

Gesù annuncia la sua passione (Mc 8,31-9,1; Lc 9,22-27)

²¹Da allora, Gesù cominciò a dire apertamente ai suoi discepoli che doveva andare a Gerusalemme e soffrire molto da parte degli anziani, dei sommi sacerdoti e degli scribi, e venire ucciso e risuscitare il terzo giorno.

²²Ma Pietro lo trasse in disparte e cominciò a protestare dicendo: «Dio te ne scampi, Signore; questo non ti accadrà mai». ²³Ma egli, voltandosi, disse a Pietro: «Lungi da me, Satana! Tu mi sei di scandalo, perché non pensi secondo Dio, ma secondo gli uomini!».

²⁴Allora Gesù disse ai suoi discepoli: «Se qualcuno vuole venire dietro a me, rinneghi se stesso, prenda la sua croce e mi segua. ²⁵Perché chi vorrà salvare la propria vita, la perderà; ma chi perderà la propria vita per causa mia, la troverà. ²⁶Quale vantaggio infatti

⁷E ata foljin ndër ata e thojin:”Bukë nëng morëm”. ⁸Si njohu këta mendime, Jisui i tha:”Ç’folni ndër ju, njerëz me pak besë, se nëng morët bukë? ⁹Nëng ndëlgoni e s’kujtoni pesë kravelet bukë e të pesëmilëvet e sa kufë mblodhët? ¹⁰Dhe s’kujtoni shtatë kravelet bukë e të katërmilëvet, e sa shporta mblodhët? ¹¹Si nëng ndëlgoni se jo për bukën ju folja, kur ju thashë të ruheni nga brumët e Farisenjvet dhe të Sadhuqenjvet?”.

¹²Ahiera ndëlguan se s’i kish thënë të ruhëshin nga brumët e bukëvet po ka mësimi i Farisenjvet dhe i Sadhuqenjvet.

Pjetri i buthton hapët Krishtit besën e tij

¹³Si vate pëstaj Jisui ndër anët e Qesaresë së Fëlipit, pyeiti dhishipulit e tij, ture i thënë:”Kush thonë njerëzit se është i Biri njeriut?”. ¹⁴E ata thanë:”Disa thonë se është Janji Pagëzor, të tjerë Elia, të tjerë Jeremia, ose një ndër profetët”. ¹⁵I thotë atyre:”Dhe ju kush thoni se jam?”. ¹⁶U përgjegj Simoni Pjetër e i tha:”Ti je Krishti, i biri i Perëndisë të gjallë”. ¹⁷U përgjegj Jisui e i tha atij:”I lumtur ti, Simon, i biri Jonës, se s’t’e kallëzoi kurmi, ose gjaku, po Ati im që është ndër qiel. ¹⁸Dhe u të thom tij, se ti je Pjetri dhe mbi këtë gur unë do të stis Qishën time, e dyert e pisës s’do të kenë mundje kundër asaj. ¹⁹E do të të jap qyçet e Rregjërës së Qielvet, e çdogjë të lidhësh mbi dhenë do të jetë lidhur ndër Qieltë, dhe çdogjë të zgjidhësh mbi dhenë do të jetë zgjidhur ndër qieltë”.

²⁰Ahiera i urdhëroi dhishipulvet të tij të mos t’ja thojn njeriu se ai ish Krishti.

Jisui kallëzon pësimet e tij

²¹Çë ahiera Jisu Krishti zuri t’i buthtonij dhishipulvet të tij, se duhej të venij ndër Jerusolim e të pësonij shumë nga pleqtë, nga kryepfirtrat e nga skribët; e të ish vrarë, dhe tek e trejta ditë të ngjallej. ²²Dhe si e holqi mënjane Pjetri, zu e i nëmrei, ture i thënë:”Të ruajtë Perëndia, o zot; mos qoftë për tij ky shërbes”. ²³Dhe ai, si u prori, i tha Pjetrit:”Shko larg meje, satan! Ti je skandull për mua, se nëng ndëlgon shërbiset e Perëndisë, por ato të njerëzvet”.

²⁴Ahiera Jisui i tha dhishipulvet të tij:”Ndëse ndonjë do të vinjë pas meje, le të nigonjë vetëhenë e tij, le të marrë kryqen e tij e le të vinjë pas meje.

²⁵Sepse kush do të shpëtonij shpirtin e tij ka t’e bjerrë, e kush bjerrtë shpirtin e tij për mua do t’e gjënjë. ²⁶E që të mirë ka njeriu ndëse ngadhënjëftë edhe tërë jetën e pra bjerrtë shpirtin e tij? Ose që do të japë njeriu si ndërrim të shpirtit të tij? ²⁷Sepse i Biri i njeriut do të vinjë te lavdia e Atit të tij, bashkë me

avrà l'uomo se guadagnerà il mondo intero, e poi perderà la propria anima? O che cosa l'uomo potrà dare in cambio della propria anima? ²⁷Poiché il Figlio dell'uomo verrà nella gloria del Padre suo, con i suoi angeli, e renderà a ciascuno secondo le sue azioni.

²⁸In verità vi dico: vi sono alcuni tra i presenti che non morranno finché non vedranno il Figlio dell'uomo venire nel suo regno».

Gesù è trasfigurato (Mc 9,2-8; Lc 9,28-36)

17 ¹Sei giorni dopo, Gesù prese con sé Pietro, Giacomo e Giovanni suo fratello e li condusse in disparte, su un alto monte. ²E fu trasfigurato davanti a loro; il suo volto brillò come il sole e le sue vesti divennero candide come la luce.

³Ed ecco, apparvero loro Mosè ed Elia, che conversavano con lui. ⁴Pietro prese allora la parola e disse a Gesù: «Signore, è bello per noi restare qui; se vuoi, farò qui tre tende, una per te, una per Mosè e una per Elia».

⁵Egli stava ancora parlando, quando una nube luminosa li avvolse con la sua ombra. Ed ecco una voce che diceva: «Questi è il Figlio mio prediletto, nel quale mi sono compiaciuto. Ascoltatelo!».

⁶All'udire ciò, i discepoli caddero con la faccia a terra e furono presi da grande timore. ⁷Ma Gesù si avvicinò e, toccatili, disse: «Alzatevi e non temete!». ⁸Sollevando gli occhi non videro più nessuno, se non Gesù solo.

Elia è già venuto (Mc 9,9-13)

⁹E mentre discendevano dal monte, Gesù ordinò loro: «Non parlate a nessuno di questa visione, finché il Figlio dell'uomo non sia risorto dai morti».

¹⁰Allora i discepoli gli domandarono: «Perché dunque gli scribi dicono che prima deve venire Elia?». ¹¹Ed egli rispose: «Sì, verrà Elia e ristabilirà ogni cosa. ¹²Ma io vi dico: Elia è già venuto e non l'hanno riconosciuto; anzi, l'hanno trattato come hanno voluto. Così anche il Figlio dell'uomo dovrà soffrire per opera loro».

¹³Allora i discepoli compresero che egli parlava di Giovanni il Battista.

ëngjlit e tij, dhe ahiera do të paguanjë nganjë sipas të bënat e tija. ²⁸Me të vërtetë po ju thom juve: janë disa ndër këta që ndodhen këtu përpara, që s'kanë të vdesin njerë sa mos të shohin të Birin e njeriut që vjen në rregjërinë e tij».

Jisui ndërron fytyrë

17 ¹Pas gjashtë ditëve, Jisui merr me të Pjetrin, Japkun e Janjin, të vëllanë e tij, e i qell mënjanë, te një mal i lartë. ²Dhe ndërroi fytyrë përpara atyre, e faqja e tij shkëlqei si dielli dhe të veshurat e tija u bënë të bardha si drita. ³E njo se ju buthtuan atyre Mojsheu dhe Elia që fjisjin me të. ⁴Këtu mori fjalën Pjetri e i tha Jisuit: "O zot, është mirë për ne të rrimë këtu: nëse ti do, u do të bënj këtu tri tenda: një për tij, një për Mojsenë e një për Elinë". ⁵E si ai adhë folnij, njo se një re e shkëlqieme i mbuloi. E një zë nga reat thoj: "Ky është Biri im i dashuri, në të cilin u pëlqeva: mirnie vesh". ⁶Dhe si e gjegjën dhishipulit, ranë me faqen përmistë e u trëmbën shumë. ⁷Po tue ju qasur atyre, Jisui i ngau e i tha: "Ngrëheni e mos trëmbeni". ⁸E si ngrëjtin sytë e tyre s'panë njeri, veç se Jisuin. ⁹Dhe si ata zbritëshin ka mali, Jisui i urdhëroi atyre: "Mos i rrëfyeni njeriu atë që patë, njera që i Biri i njeriut të ngjallet ka të vdekurit".

Elia po erdhi

¹⁰Ahiera e pyejtin dhishipulit e tij e i thanë: "Pse prandaj skribët thonë se ka të vinjë Elia më parë?". ¹¹Ai ju përgjegj e i tha: "Vërtet Elia ka të vinjë e do të dërtonjë çdogjë. ¹²Po u ju thom pra se Elia erdhi e s'e njohën, po i bën atij kë deshën. Kështu edhe i Biri i njeriut duhet të pësonjë nga ata". ¹³Ahiera ndëlguan dhishipulit se ai folnij atyre për Janjin Pagëzor.

17.1. «Un alto monte»>>: dal sec. 4° viene identificato con il Tabor (altezza m 588) nella pianura di Esdrelon.

9-13 Secondo un antico racconto, Elia fu assunto in cielo, e una profezia vuole che egli ritorni a preparare il popolo per i tempi messianici (cfr. M1 3,23-24; Sir 48,1-11).

Gesù guarisce un epilettico (Mc 9,14-29; Lc 9, 37-43)

¹⁴ Appena ritornati presso la folla, si avvicinò a Gesù un uomo ¹⁵ che, gettatosi in ginocchio, gli disse: «Signore, abbi pietà di mio figlio. Egli è epilettico e soffre molto, cade spesso nel fuoco e spesso anche nell'acqua; ¹⁶ l'ho già portato dai tuoi discepoli, ma non hanno potuto guarirlo». ¹⁷ E Gesù rispose: «O generazione incredula e perversa! Fino a quando starò con voi? Fino a quando dovrò sopportarvi? Portatemelo qui!». ¹⁸ E Gesù gli parlò severamente, e il demonio uscì da lui e da quel momento il ragazzo fu guarito.

¹⁹ Allora i discepoli, accostatisi a Gesù in disparte, gli chiesero: «Perché noi non abbiamo potuto scacciarlo?». ²⁰ Ed egli rispose: «Per la vostra poca fede. In verità vi dico: se avrete fede pari a un granellino di senapa, potrete dire a questo monte: "Spostati da qui a là", ed esso si sposterà, e niente vi sarà impossibile. [²¹ Questa razza di demòni non si scaccia se non con la preghiera e il digiuno]».

Gesù predice ancora una volta la sua passione (Mc 9, 30-32; Lc 9, 43-45)

²² Mentre si trovavano insieme in Galilea, Gesù disse loro: «Il Figlio dell'uomo sta per essere consegnato nelle mani degli uomini ²³ e lo uccideranno, ma il terzo giorno risorgerà». Ed essi furono molto rattristati.

Gesù paga il tributo al tempio

²⁴ Venuti a Cafàrnao, si avvicinarono a Pietro gli esattori della tassa per il tempio e gli dissero: «Il vostro maestro non paga la tassa per il tempio?».

²⁵ Rispose: «Sì».

Mentre entrava in casa, Gesù lo prevenne dicendo: «Che cosa ti pare, Simone? I re di questa terra da chi riscuotono le tasse e i tributi? Dai propri figli o dagli altri?». ²⁶ Rispose: «Dagli estranei». E Gesù: «Quindi i figli sono esenti. ²⁷ Ma perché non si scandalizzino, va' al mare, getta l'amo e il primo pesce che viene, prendilo, aprigli la bocca e vi troverai una moneta d'argento. Prendila e consegnala a loro per me e per te».

21. Questo v. manca nei manoscritti più importanti e sembra desunto da Mc 9,29.

24. Ogni giudeo, compiuti vent'anni, doveva pagare annualmente due dracme al tem-

Jisui shëron një me sëmundjen e hënës

¹⁴ E ardhur ata afër gjindjes, një burrë ju qas atij, ¹⁵ ju shtu përgjunja e i tha: "O zot, kij lipisi për tim bir, sepse ai ka sëmundjen e hënës dhe pëson shumë; e shumë herë bie mbë zjarr e shumë herë tek ujët. ¹⁶ Dhe ja qella dhishipulvet të tu dhe s'mundën t'e shërojin". ¹⁷ U përgjegj Jisui e i tha: "O gjeneratë e pabesme dhe e shtrëmbur, njera kur do të jem me ju? Njera kur do të ju duronj? Sillnieme këtu". ¹⁸ Dhe Jisui ju kanos atij e djalli doli nga ai, dhe u shërua djaloshi çë nga ajo herë.

¹⁹ Ahiera, ju qasën Jisuit mënjane dhishipulit e i thanë: "Pse na s'mundëm t'e nxirrim?". ²⁰ Dhe Jisui i tha atyre: "Për pabesinë tuaj. Me të vërtetë ju thom juve, ndëse ju paçit besë si një koqe sinapi, do t'i thoni këtij mali: prej këtej shko atej, dhe ai shkon; dhe faregjë do të jetë për ju e pamundshme. [Kjo racë djelsh pra s'del veç se me lutjen e me agjërimin].

Jisui profetizon njetër herë vdekjen e tij

²² E ture ecur ata ndë Galilë, i tha atyre Jisui: "I Biri i njeriut është po t'i jipet ndër duart e njerëzvet, ²³ dhe ata do t'e vrasin, po të trejtën ditë ai do të ngjallet". Dhe ata u helmuan shumë.

Jisui paguan taksën e tempullit

²⁴ Po si erdhën në Kapernaum, ata çë mblihdjin taksat për Tempullin ju qasën Pjetrit e i thanë: "Mjeshtri juaj s'e paguan taksën për tempullin?". ²⁵ E ai i tha: "Ëh". E, kur hyri te shpia, i foli më parë Jisui, e i tha: "Çë të duket, o Simon? Rregjërat e dheut nga kë marrin taksat ose qensin? Nga të biltë e tyre ose nga të huajit?". ²⁶ Si Pjetri i tha: "Nga të huajit", Jisui i tha: "Prandaj të biltë janë të lirë. Po se të mos t'i skandalizojmë, ec te deti, shtjer grepin dhe peshkun e parë çë vjen, mirre, hapi grykën e i gjën një staterë: mirre e jipja atyre, për mua e për tij".

pio. Le due dracme, ovvero il mezzo siclo, dovevano essere versate in moneta giudaica, ciò spiega la presenza di uffici di cambio negli atrii del tempio (Mt 21,12, Gv 2,15).

Diventare come i bambini (Mc 9,33-36; Lc 9, 46-47)

18¹In quel momento, i discepoli si avvicinarono a Gesù dicendo: «Chi **dunque è il più grande nel regno dei cieli?**». ²Allora Gesù chiamò a sé un bambino, lo pose in mezzo a loro e disse: ³«In verità vi dico: se non vi convertirete e non diventerete come i bambini, non entrerete nel regno dei cieli. ⁴Perciò chiunque diventerà piccolo come questo bambino, sarà il più grande nel regno dei cieli».

Guai al mondo per gli scandali! (Mc 9, 37. 42-48; Lc 9, 48; 17, 2)

⁵«E chi accoglie anche uno solo di questi bambini in nome mio, accoglie me.

⁶Chi invece scandalizza anche uno solo di questi piccoli che credono in me, sarebbe meglio per lui che gli fosse appesa al collo una macina girata da asino, e fosse gettato negli abissi del mare.

⁷Guai al mondo per gli scandali! E inevitabile che avvengano scandali, ma guai all'uomo per colpa del quale avviene lo scandalo! ⁸se la tua mano o il tuo piede ti è occasione di scandalo, taglialo e gettalo via da te; è meglio per te entrare nella vita monco o zoppo, che avere due mani o due piedi ed essere gettato nel fuoco eterno. ⁹E se il tuo occhio ti è occasione di scandalo, cavallo e gettalo via da te; è meglio per te entrare nella vita con un occhio solo, che avere due occhi ed essere gettato nella Geenna del fuoco.

¹⁰Guardatevi dal disprezzare uno solo di questi piccoli, perché vi dico che i loro angeli nel cielo vedono sempre la faccia del Padre mio che è nei cieli. [“E venuto infatti il Figlio dell'uomo a salvare ciò che era perduto]».

La pecora smarrita (Lc 15,3-7)

¹²«Che ve ne pare? Se un uomo ha cento pecore e ne smarrisce una, non la

18,1-35. In questa quarta raccolta delle parole di Gesù, troviamo un buon numero di detti già incontrati e riconosciamo a tratti il tono del «discorso della montagna» (cc. 5-7). Tutto è incentrato sulla venuta del Regno, ma le parole di Gesù riguardano adesso la vita comunitaria dei discepoli. Il c. 18 viene chiamato il discorso ecclesiastico perché

Bëheni si të vigjlit

18¹Nd'atë herë dhishipulit ju qasën Jisuit e i thanë: “Kush është prandaj më i madh te rregjëria e qiellvet?”. ²Jisui ahiera thërriti një djalë e e vuri në mes të atyre, e tha: ³“Me të vërtetë ju thom juve: ndëse nëng ndërrofshi tru e s'u bëfshi si djelmet, s'mund të hyni te rregjëria e qiellvet. ⁴Prandaj kush përlutë vetëhenë e tij si ky djalth, ai është më i madhi tek rregjëria e qiellvet. ⁵E kush mbledhtë një djalë kësish në ëmrin tim, më mbledh mua.

Mjerezi jetës për skandulit!

⁶Kush përkundra skandalizoftë një ndër këta të vigjël çë kanë besë tek unë, do të ish më mirë për të t'i virej ndë qafët një gur mulliri dhe të mbytej ndë fund të detit. ⁷Mjerezi jetës për skandulit! Sepse skandulit duhet të vijinë, po mjerezi atij njeriu për të cilin skandulli vjen.

⁸Ndëse pra dora jote o këmba jote të skandalizon, prite dhe shtjere larg nga ti, sepse është më mirë për tij të hysh te jeta pa dorë e pa këmbë, se të kesh dy duar ose dy këmbë e të jesh i shtënë te zjarri çë nëng shuhet. ⁹Dhe ndëse syu yt të skandalizon, shkule e shtjere larg nga ti: është më mirë për tij të hysh me një sy te jeta se, me dy, të jesh shtënë te zjarri çë nëng shuhet.

¹⁰Ruani të mos të shani ndonjë ndër këta të vigjël, sepse ju thom juve se ëngjëlit e tyre shohin çdoherë faqen e Atit tim çë është ndër qiel. [¹¹Se i Biri i njeriut erdhi të shpëtonjë të bjerrët].

Delja e bjerrë

¹²Ç'ju duket juve? Ndëse ndonjeri pastë një qind dele e ju bjerrtë një ndër

definisce le esigenze fraterne per la Chiesa di Gesù comunità di amore, di preghiera e di perdono.

8-9. Ouesti vv. si trovano già in 5, 29-30; l'evangelista li riporta anche qui perché contengono la parola « scandalo »; essi vogliono dire che nessuno si salva se non rompe completamente con il male.

11. Il versetto, mancante in molti manoscritti, sembra trasferito qui da Lc 19,10.16. Dt 19 15.

scerà forse le novantanove sui monti, per andare in cerca di quella perduta?

¹³Se gli riesce di trovarla, in verità vi dico: si rallegrerà per quella più che per le novantanove che non si erano smarrite.

¹⁴Così il Padre vostro celeste non vuole che si perda neanche uno solo di questi piccoli».

La Chiesa: comunità di amore, di preghiera, di perdono

(Lc 17,3-4)

¹⁵«Se il tuo fratello commette una colpa, va' e ammoniscilo fra te e lui solo; se ti ascolterà, avrai guadagnato il tuo fratello; ¹⁶se non ti ascolterà, prendi con te una o due persone, perché *ogni cosa sia risolta sulla parola di due o tre testimoni*. ¹⁷Se poi non ascolterà neppure costoro, dillo all'assemblea, e se non ascolterà neanche l'assemblea, sia per te come un pagano e un pubblicano. ¹⁸In verità vi dico: tutto quello che legherete sopra la terra sarà legato anche in cielo, e tutto quello che scioglierete sopra la terra sarà sciolto anche in cielo.

¹⁹In verità vi dico ancora: se due di voi sopra la terra si accorderanno per domandare qualunque cosa, il Padre mio che è nei cieli ve la concederà.

²⁰Perché dove sono due o tre riuniti nel mio nome, io sono in mezzo a loro».

²¹Allora Pietro gli si avvicinò e gli disse: «Signore, quante volte dovrò perdonare al mio fratello, se pecca contro di me? Fino a sette volte?». ²²E Gesù gli rispose: «Non ti dico fino a sette, ma fino a settanta volte sette».

La parabola del servo senza pietà

²³«A questo proposito, il regno dei cieli è simile a un re che volle fare i conti con i suoi servi. ²⁴Incominciati i conti, gli fu presentato uno che gli era debitore di diecimila talenti. ²⁵Non avendo però costui il denaro da restituire, il padrone ordinò che fosse venduto lui con la moglie, con i figli e con quanto possedeva, e saldasse così il debito. ²⁶Allora quel servo, gettatosi a terra, lo supplicava: "Signore, abbi pazienza con me e ti restituirò ogni cosa!".

²⁷Impietositosi del servo, il padrone lo lasciò andare e gli condonò il debito.

²⁸Appena uscito, quel servo trovò un altro servo come lui che gli doveva

24. Diecimila talenti: somma enorme, equivalente a circa 250.000 kg d'argento. Il talento attico allora in uso valeva 6.000 dracme, e una dracma pesava 4 gr. circa.

ato, s'i lë ai nëndëdhjetenëntat ndër malet dhe vete e kërkon të bjerrën?

¹³Dhe ndëse i nget t'e gjënjë, me të vërtetë ju thom juve se gëzon më shumë për të se për nëndëdhjetenëntat që s'u borën. ¹⁴Kështu s'do Ati juaj qiellor se të bired një vetëm ndër këta të vigjël.

Qisha: bashkësi dashurije, lutje dhe ndjësje

¹⁵Ndëse pra vëllau yt bëftë mbëkat, qërtoje kur jini vetëm ti e ai; ndëse të gjegjtë, e ngadhënjeve vëllaun tënd; ¹⁶ndëse s'të gjegjtë, mirr me tij një ose dy veta, ashtu që "*mbi fjalën e dy ose tre martrive çdogjë do të zgjidhet*".

¹⁷Ndëse pra s'do të gjegjë as ata, thuaja qishës; ndëse edhe qishën s'e gjegjtë, qoftë për tij si pagani ose publikani.

¹⁸Me të vërtetë ju thom juve se çdo lidhëshit mbi dhe do të jetë lidhur edhe në qiell, dhe çdo zgjidhshit mbi dhe do të jetë zgjidhur edhe në qiell.

¹⁹Njatër herë me të vërtetë ju thom juve: ndëse dy ndër ju mbi dhe, me një mendje do të lypin çdogjë, i vjen dhënë atyre nga Ati im që është ndër qiell.

²⁰Sepse kudo janë dy ose tre veta të mbledhur në emrin tim, atjë jam u në mes të atyre".

²¹Ahiera ju qas Pjetri e i tha: "O zot, sa herë mund të më mërinjë vëllau im, dhe unë kam t'e ndjenj? Njera shtatë herë?". ²²I thotë atij Jisui: "Nëng të thom njera shtatë herë, po njera shtatdhjetë herë shtatë."

Përralla e shërbëtorit pa lipisi

²³Për këtë rregjëria e qielvet i gjet njëj Rregji që deshi të rregullonij kundet me shërbëtorët e tij. ²⁴Si zu t'i bënij, i qellën përpara atij një debitor i dhjetëmilë talentesh; ²⁵si ai s'kish që t'i jip, i zoti urdhëroi të shitej ai dhe e shoqja e tij dhe të biltë e tij, e çdo kish, se të paguanij detyrën. ²⁶Ahiera shërbëtori ju shtu përgjunjë, tue i thënë: O zot, kij durim me mua, dhe unë do të të prier gjithsej prapë". ²⁷I ngarë te zëmra, i zoti i atij shërbëtori, e la të vej e i ndjeu detyrën. ²⁸Po si doli jashtë, ai shërbëtor gjeti një ndër shokët e tij, që kish t'i jipë njëqind dinarë; dhe si e zu, e shtrëngonij për gërlaci tue i thënë: "Emë

pesava circa 4 gr., e corrispondeva al salario di una giornata lavorativa *Cento danari* è dunque una somma 600.000 volte minore di quella precedente.

28. Cento denari: il denaro era una moneta romana d'argento con l'effigie e l'iscrizione dell'imperatore.

cento denari e, afferratolo, lo soffocava e diceva: “Paga quel che devi!”²⁹ Il suo compagno, gettatosi a terra, lo supplicava dicendo: “Abbi pazienza con me e ti rifonderò il debito!”.³⁰ Ma egli non volle esaudirlo, andò e lo fece gettare in carcere, fino a che non avesse pagato il debito.³¹ Visto quello che accadeva, gli altri servi furono addolorati e andarono a riferire al loro padrone tutto l’accaduto.³² Allora il padrone fece chiamare quell’uomo e gli disse: “Servo malvagio, io ti ho condonato tutto il debito perché mi hai pregato.³³ Non dovevi forse anche tu avere pietà del tuo compagno, così come io ho avuto pietà di te?”.³⁴ E sdegnato, il padrone lo diede in mano agli aguzzini, finché non gli avesse restituito tutto il dovuto.

³⁵Così anche il mio Padre celeste farà a ciascuno di voi, se non perdonerete di cuore al vostro fratello».

prapë atë çë më duhet”.²⁹ Ahiera shoku i tij ju shtu ndër këmbë, dhe i truhej tue i thënë: “Kij durim me mua, dhe unë do të të prier gjithsej prapë”.³⁰ Po ai nëng deshi; përkundrazi e shtu ndë filaqi, njerë sa t’i jipë prapë detyrën.³¹ Si panë këto shërbise shokët e tij, u zëmëruan shumë e vanë e i rrëfyejtin të zotit gjithë shërbiset e ndodhura.³² Ahiera i zoti e thërriti atë e i tha: Shërbëtor i lik, unë të ndjeva tij të tërë atë detyrë se ti m’u truahte mua:³³ s’kish t’i kishe pasur lipisi edhe ti shokut tënd, si edhe u pata lipisi për tij?³⁴ Edhe, i zëmëruar, i zoti ja dha ndër duart e atyre me fërshërat, njera sa t’i jipë prapë detyrën e tërë.³⁵ Kështu edhe Ati im çë është ndër qiel do të ju bënë juve, ndëse ju s’e ndjefshi vëllanë tuaj me gjithë zëmër”.

L'AVVENTO DEL FIGLIO DELL'UOMO*

Matrimonio e celibato (Mc 10, 1-12)

19¹Terminati questi discorsi, Gesù partì dalla Galilea e andò nel territorio della Giudea, al di là del Giordano. ²E lo seguì molta folla e colà egli guarì i malati.

³Allora gli si avvicinarono alcuni farisei per metterlo alla prova e gli chiesero: «E lecito ad un uomo ripudiare la propria moglie per qualsiasi motivo?». ⁴Ed egli rispose: «Non avete letto che il Creatore da principio *li creò maschio e femmina* e disse: ⁵“Per questo l'uomo *lascierà sua padre e sua madre e si unirà a sua moglie e i due saranno una carne sola*”?». ⁶Così che non sono più due, ma una carne sola.

Quello dunque che Dio ha congiunto, l'uomo non lo separi».

⁷Gli obiettarono: «Perché allora Mosè ha ordinato *di darle l'atto di ripudio e di mandarla via*?». ⁸Rispose loro Gesù: «Per la durezza del vostro cuore Mosè vi ha permesso di ripudiare le vostre mogli, ma da principio non fu così. ⁹Perciò io vi dico: chiunque ripudia la propria moglie, se non in caso di concubinato, e ne sposa un'altra, commette adulterio.

¹⁰Gli dissero i discepoli: «Se questa è la condizione dell'uomo rispetto alla donna, non conviene sposarsi». ¹¹Egli rispose loro: «Non tutti possono capirlo, ma solo coloro ai quali è stato concesso. ¹²Vi sono infatti eunuchi che sono nati così dal ventre della madre; ve ne sono alcuni che sono stati resi eunuchi dagli uomini e vi sono altri che si sono fatti eunuchi per il regno dei cieli. Chi può capire, capisca».

Gesù accoglie i bambini (Mc 10,15-16; Lc 18,15-17)

¹³Allora gli furono portati dei bambini perché imponesse loro le mani e pregasse; ma i discepoli li sgridavano. ¹⁴Gesù però disse loro: «Lasciate che i

*Una nuova serie di episodi, poi un grande discorso sulla fine del mondo, è la quinta parte del Vangelo di Matteo. Gesù giunge in Giudea, dove è insediata la religione ufficiale.

19,1-12. Gli interpreti della legge escogitavano allora molte sottigliezze per facilitare il divorzio ai mariti; era mancare di chiarezza in un punto essenziale. Gesù vuole ritrova-

ARDHJA E TË BIRIT TË NJERIUT

Të martuarit dhe të pamartuarit

19¹E ndodhi se kur Jisui mbaroi këta fjalime, u nis nga Galilea e vate ndër dherat e Judhesë mbatanë Jordanit. ²Dhe u nisën pas atij shumë gjindë dhe atjè i shëroi.

³Ahiera ju qasën dica Farisenj se t'e sprovojin dhe e pyejtin ndëse një burrë mund të lërenjë të shoqen e tij për çdo shkak. ⁴Ai u përgjegj e i tha: "S'kini dhjavirusur se krijuesi, çë të parën herë, mashkull e femër i bëri?" ⁵E tha: "Për këtë burri do të lërenjë të jatin e të jëmën e do të bashkohet me të shoqen e tij e do të jenë të dy një kurm?" ⁶Ashtu çë s'janë më dy, po një kurm. Prandaj atë çë Perëndia lidhi, njeriu mos t'e zgjidhtë". ⁷I thonë atij: "Pse pra Moisea urdhëroi t'i jipej libri i ndarjes e të lërehej ajo?" ⁸Thotë atyre: "Moisea për zëmren tuaj të ngurët ju la të lërejit shoqet tuaja. Po, në fillim, nëng çë kështu. ⁹Ju thom edhe juve se ai çë lëreftë të shoqen e tij, veç se për shkeljen e besës bashkëshortore, e maroftë njatër, ai shkel kurorën. ¹⁰I thonë dhishipulit e tij: "Ndëse është kështu gjëndja e burrit me të shoqen, s'është mirë të martuarit". ¹¹E i tha atyre: Jo gjithë ndëlgojnë këtë fjalë, por vetëm ata kuj qe dhënë. ¹²Sepse janë eunukë, çë u lenë kështu çë ka shkëfi i s'jëmës; e janë eunukë të bërë nga njerëzit, e janë eunukë çë u bënë kështu për rregjërinë e qielvet. Kush mund të ndëlgonjë, ndëlgoftë.

Jisui mbledh të vigjlit

¹³Ahiera i sollën përpara dica fëmijë, se të vëj duart mbi ata e të parkalesnij, po dhishipulit i largojin. ¹⁴Dhe Jisui i tha atyre: "Leni të vigjlit të vijnë tek unë e re la purezza delle origini, la volontà stessa del creatore dell'umanità. Per lui, l'unità della coppia non potrebbe essere lasciata in balla delle circostanze; essa è segnata da Dio come una vocazione nella condizione stessa dell'uomo e della donna (cfr. Gn 2,24). Ammette tuttavia delle eccezioni? Si è molto discusso sull'inciso del v. 9: « se non in caso di concubinato ». Per esso vedi quanto è detto al c. 5, 32. Nel giudaismo di allora non sposarsi sembrava un orrore e quasi un delitto, non avere una discendenza un castigo, tuttavia alcune sette religiose praticavano la continenza volontaria; Giovanni e Gesù avevano rinunciato al matrimonio per vivere solo della loro missione: proclamare la venuta del Regno.

5. Gn 1,27; 2,24.

7. Dt 24, 1.

bambini vengano a me, perché di questi è il regno dei cieli». ¹⁵E dopo avere imposto oro le mani, se ne partì.

Il giovane ricco (Mc 10,17-27; Lc 18,18-27)

¹⁶Ed ecco, un tale gli si avvicinò e gli disse: «Maestro, che cosa devo fare di buono per ottenere la vita eterna?». ¹⁷Egli rispose: «Perché mi interroghi su ciò che è buono? Uno solo è buono. Se vuoi entrare nella vita, osserva i comandamenti». ¹⁸Ed egli chiese: «Quali?». Gesù rispose: «*Non uccidere, non commettere adulterio, non rubare,*

non testimoniare il falso, ¹⁹*Onora il padre e la madre, ama il prossimo tuo come te stesso*». ²⁰Il giovane gli disse: «Ho sempre osservato tutte queste cose; che mi manca ancora?». ²¹Gli disse Gesù: «Se vuoi essere perfetto, va, vendi quello che possiedi, dallo ai poveri e avrai un tesoro nel cielo; poi vieni e seguimi». ²²Udito questo, il giovane se ne andò triste, poiché aveva molte ricchezze. ²³Gesù allora disse ai suoi discepoli: «In verità vi dico: difficilmente un ricco entrerà nel regno dei cieli. ²⁴Ve lo ripeto: è più facile che un cammello passi per la cruna di un ago, che un ricco entri nel regno dei cieli». ²⁵A queste parole i discepoli rimasero costernati e chiesero: «Chi si potrà dunque salvare?». ²⁶E Gesù, fissando su di loro lo sguardo, disse: «Questo è impossibile agli uomini, ma a Dio tutto è possibile».

Ecco, noi abbiamo lasciato tutto e ti abbiamo seguito (Mc 10,28-31; Lc 18,28-50)

²⁷Allora Pietro prendendo la parola disse: «Ecco, noi abbiamo lasciato tutto e ti abbiamo seguito; che cosa dunque ne otterremo?». ²⁸E Gesù disse loro: «In verità vi dico: voi che mi avete seguito, nella nuova creazione, quando il Figlio dell'uomo sarà seduto sul trono della sua gloria, siederete anche voi su dodici troni a "indicare le dodici tribù di Israele. ²⁹Chiunque avrà lasciato case, o fratelli, o sorelle, o padre, o madre, o figli, o campi per il mio nome, riceverà cento volte tanto e avrà in eredità la vita eterna.

³⁰Molti dei primi saranno ultimi e gli ultimi i primi».

mos i reshtni, sepse atyrëve si këta i nget rregjëria e qielvet. ¹⁵E si vu duart sipër atyre, iku prej atej.

Trimi i bëgatë

¹²E njo se një trim ju qas Jisuit tue ju shtënë përgjunja, e i tha: "Mjeshtë, çë të mirë kam të bënj se të kem jetën e pasosme?" ¹⁷Dhe ai i tha: "Pse më pyen mbi të mirët? Mosnjëri është i mirë, veç se një. Po ndëse ti do të hysh te jeta, ruaj urdhërimet". ¹⁸I thotë atij: "Cilët?". E Jisui i tha: "Mos vrit, mos bën turpa, mos vjidh, mos gënjë, ¹⁹ndero t'ët atë e t'ët ëmë, duaj mirë të afërmin tënd si do vetëhenë tënde". ²⁰Trimi i thotë atij: "Të gjitha këto i ruajta, ç'më lypset më?". ²¹I tha Jisui: "Ndëse do të jesh i tërë i mirë, ec, shit çdo ke e jipja të nëmurvet e do të kesh një thesar në qiell, e pëstaj eja pas meje". ²²Si trimi gjegji këto fjalë, u largua i helmuar, sepse ish shumë i bëgatë. ²³Dhe Jisui i tha dhishpulvet të tij: "Me të vërtetë po ju thom juve: një i bëgatë me shumë rëndësi do të hinjë te rregjëria e qielvet. ²⁴Dhe njetër herë ju thom juve: "Është më lehtë për një kamël të shkonjë për vërën e njëj gëlpërje se një i bëgatë të hynjë te rregjëria e qielvet". ²⁵Kur dhishpulis gjegjën këto fjalë, u meruan shumë e thojn: "Kush prandaj mund të shpëtohet?". ²⁶E Jisui, si i ruajti, i tha atyre: "Nga ana e njerëzvet kjo gjë është e pamundshme, po nga ana e Perëndisë të gjitha janë të mundshme".

Njo, na lamë gjithsej dhe erdhëm pas teje

²⁷Ahiera Pjetri u përgjegj e i tha atij: "Shih se na lamë gjithsej dhe erdhëm pas teje, ç'do të kemi na prandaj?". ²⁸E Jisui i tha atyre: "Me të vërtetë ju thom juve se ju çë kini ardhur pas meje, te ringjallja, kur i biri i njeriut të ulet mbi thronin e lavdisë së tij, e dhe ju do të uleni mbi dymbëdhjetë throne se të judhikoni dymbëdhjetë degat ^(???) e Israelit. ²⁹E nganjë çë ka lënë shpi, ose vëllezër, ose motra, ose atë ose mëmë, ose shoqe, ose bil ose dhera, për ëmrin tim, ai ka të marrë njëqind për një, edhe ka të trashëgonjë jetën e pasosme. ³⁰Shumë të parë, prandaj, kanë të jenë të sprasëm, dhe të sprasmit të parë.

Gli operai dell'ultima ora

20¹«Il regno dei cieli è simile a un padrone di casa che uscì all' alba per prendere a giornata lavoratori per la sua vigna.² Accordatosi con loro per un denaro al giorno, li mandò nella sua vigna.³ Uscito poi verso le nove del mattino, ne vide altri che stavano sulla piazza disoccupati⁴ e disse loro: "Andate anche voi nella mia vigna; quello che è giusto ve lo darò". Ed essi andarono.⁵ Uscì di nuovo verso mezzogiorno e verso le tre e fece altrettanto.⁶ Uscito ancora verso le cinque, ne vide altri che se ne stavano là e disse loro: "Perché ve ne state qui tutto il giorno oziosi?".⁷ Gli risposero: "Perché nessuno ci ha presi a giornata". Ed egli disse loro: "Andate anche voi nella mia vigna".

⁸Quando fu sera, il padrone della vigna disse al suo fattore: "Chiama gli operai e da' loro la paga incominciando dagli ultimi fino ai primi".⁹ Venuti quelli delle cinque del pomeriggio, ricevettero ciascuno un denaro.¹⁰ Quando arrivarono i primi, pensavano che avrebbero ricevuto di più. Ma anch'essi ricevettero un denaro ciascuno.

¹¹Nel ritirarlo però, mormoravano contro il padrone dicendo:¹²«Questi ultimi hanno lavorato un'ora soltanto e li hai trattati come noi, che abbiamo sopportato il peso della giornata e il caldo». ¹³Ma il padrone, rispondendo a uno di loro, disse: "Amico, io non ti faccio torto. Non hai forse convenuto con me per un denaro? ¹⁴Prendi il tuo e vattene; ma io voglio dare anche a quest'ultimo quanto a te. ¹⁵Non posso fare delle mie cose quello che voglio? Oppure tu sei invidioso perché io sono buono?". ¹⁶Così gli ultimi saranno i primi e i primi gli ultimi».

Un terzo annuncio della passione (Mc 10,32-34; Lc 18,31-34)

¹⁷Mentre saliva a Gerusalemme, Gesù prese in disparte i Dodici e lungo la via disse loro: ¹⁸«Ecco, noi stiamo salendo a Gerusalemme, e il Figlio dell'uomo sarà consegnato ai sommi sacerdoti e agli scribi, che lo condanneranno a morte¹⁹ e lo consegneranno ai pagani perché sia schernito e flagellato e crocifisso, ma il terzo giorno risusciterà»..

Venuto per servire (Mc 10,35-45)

²⁰Allora gli si avvicinò la madre dei figli di Zebedeo con i suoi figli, e si prostrò per chiedergli qualcosa. ²¹Egli le disse: «Che cosa vuoi?». Gli rispo-

Punëtorët e herës së sprasme

20¹Rregjëria e qielvet i gjet atij burri kryeshpije që duall menatet njize të gjënj punëtorë për vreshtën e tij. ²E, si qëndroi me ata për një dhinar ditën, i dërgoi te vreshta e tij. ³E si doli jashtë tek e trejta orë, pa të tjerë që rrijin pa bërë gjë të sheshi, ⁴e i tha atyre: "Ecni edhe ju te vreshta ime e, atë që ju nget, ju e jap". E ata vanë. ⁵Si duall njatër herë, tek e gjashta e tek e nënta orë, bëri edhe ashtu. ⁶E dalë njatër herë rreth orës njëmbëdhjetë, gjeti të tjerë që rrijin prapët e i thotë atyre: "Pse ju rrini këtu gjithë ditën pa bërë gjë?". ⁷I thonë atij: "Mosnjeri na muar me rrogë". Ai i thotë atyre "Ecni edhe ju te vreshta ime, dhe atë që ju nget do t'ë kini".

⁸Si erdhi mbrëmja, i zoti i vreshtës i thotë atij që ndan pjesët: "Thërrit punëtorët e jipi rrogën, tue zënë nga të sprasmit njera tek të parët". ⁹E si erdhën ata të orës njëmbëdhjetë, morën një dhinar për një. ¹⁰Ardhur pra të parët, mendojin se kish të mirrijn më shumë, po morën edhe ata një dhinar për një. ¹¹E, si e mirrijn, murmurisjin kundër të zotit të shpisë, dhe thojn: ¹²"Këta të sprasmit shërbien një orë e ti u qelle me ta si me ne, që duruam barrën e ditës dhe vapën". ¹³Po i zoti u përgjegj e i tha njërit ndër ata: "Mik, s'të bënj padrejtësi. Njëng qëndrove ti me mua për një dhinar?" ¹⁴Mirr prandaj tëndin e ec. U dua t'i jap edhe këtij të sprasmit si tij, ose s'mund t'bënj që dua tek shërbiset e mia? Ose syu yt është i lik sepse unë jam i mirë?" ¹⁶Kështu të sprasmit kanë të jenë të parë dhe të parët kanë të jenë të sprasëm.

I trejti lajmërim i pësimevet

¹⁷Dhe si Jisui hiqej në Jerusolim, mblodhi dymbëdhjetë dhisipulit mënjanë, e gjatë udhës i tha atyre: ¹⁸"Njo se hipemi në Jerusolim dhe i biri i njeriut ka të jetë dhënë kreravet të priftravet dhe skribëvevet, e do t'ë dënojnë për vdekje ¹⁹dhe do t'ja japin paganëvevet, se t'ë përqeshin, t'ë rrahin e t'ë vënë mbë kryq; po tek e trejta ditë ka të ngjallet".

MANCA TITOLO ALBANESE

²⁰Ahiera ju qas e jëma e të bilvet të Zebedheut me të biltë e saj, e adhuroi dhe lypi gjë. E ai i tha asaj: "Ç'do?". I thotë atij: "Thuaj se të ulin, këta biltë e mi, një ka e djathta e një ka e shtrëmbura te rregjëria jote". ²²U përgjegj Jisui e i tha: "Ju s'dini ç'lypni: mund të pini ju qelqin kë kam të pi unë? [e të

se: «Di' che questi miei figli siedano uno alla tua destra e uno alla tua sinistra nel tuo regno». ²²Rispose Gesù: «Voi non sapete quello che chiedete. Potete bere il calice che io sto per bere?». Gli dicono: «Lo possiamo». ²³Ed egli soggiunse: «Il mio calice lo berrete; però non sta a me concedere che vi sediate alla mia destra o alla mia sinistra, ma è per coloro per i quali è stato preparato dal Padre mio».

²⁴Gli altri dieci, udito questo, si sdegnarono con i lue fratelli ²⁵ma Gesù, chiamatili a se, disse: «I capi delle nazioni, voi lo sapete, dominano su di esse e i grandi esercitano su di esse il potere. ²⁶Non così dovrà essere tra voi; ma colui che vorrà diventare grande tra voi, si farà vostro servo; ²⁷e colui che vorrà essere il primo tra voi, si farà vostro schiavo; ²⁸appunto come il Figlio dell'uomo, che non è venuto per essere servito, ma per servire e dare la sua vita in riscatto per molti».

Due ciechi vedono (Mc 10, 46-52; Lc 18, 35-43)

²⁹Mentre uscivano da Gerico, una gran folla seguiva Gesù ³⁰Ed ecco che due ciechi, seduti lungo la strada, sentendo che passava, si misero a gridare: «Signore, abbi pietà di noi, figlio di Davide!». ³¹La folla li sgridava perché tacevano; ma essi gridavano ancora più forte: «Signore, figlio di Davide, abbi pietà di noi!».

³²Gesù fermatosi, li chiamò e disse: «Che volete che io vi faccia?». ³³Gli risposero: «Signore, che i nostri occhi si aprano!». ³⁴Gesù si commosse, toccò loro gli occhi e subito ricuperarono la vista e lo seguirono.

SCONTRI A GERUSALEMME

L'ingresso trionfale nella città santa (Mc 11,1-11; Lc 19,28-38; Gv 12,12-16)

21 ¹Quando furono vicini a Gerusalemme e giunsero presso Bètface, verso il monte degli Ulivi, Gesù mandò due dei suoi discepoli ²dicendo loro: «Andate nel villaggio che vi sta di fronte: subito troverete un'asina legata e con

20, 22. « Bere il calice », nel linguaggio biblico, significa andare incontro alla sofferenza (cfr. Is 51, 17 Ger 25 15, Sal 74,9).

21,1.11 È uno degli avvenimenti chiave della vita di Gesù. Sembra adempiersi ciò che vi era di più seducente nelle profezie dell'antico Testamento: ecco il Messia in mezzo al

pagëzoheni me pagëzimin me kë kam pagëzohem unë?]. I thonë atij: "Mundim". ²³Dhe ai i thotë atyre: "Qelqin tim ju do t'e pini, po të uleni ka e dhjathta dhe ka e shtrëmbura ime, s'më nget mua t'e jap, po i nget atyre për të cilët qe ndrequr ka ati im". ²⁴Po si e gjegjën të dhjetët u zëmëruan me të dy vëllezërit.

²⁵E Jisui, si thërriti ata, i tha: "Ju dini se krerët e gjindjevet zotërojnë mbi ato dhe të mbëdhenjtë i nënshtrojnë. ²⁶Jo kështu ka të jetë ndër ju; po ai ndër ju çë do të bëhet i madh, ka t'jetë djakoni juaj, ²⁷e kush, ndër ju, do të jetë i pari, ka të jetë shërbëtori juaj. ²⁸Ashtu si i biri i njeriut, çë s'erdi se të ish i shërbyer po të shërbenij, e të jip jetën e tij për shumë.

Dy të verbër shohin

²⁹E si diljin nga Jehirò, vanë pas atij shumë gjindë, ³⁰e njo dy të verbër, çë rrijin ulur gjatë udhës, si gjegjën se shkoni Jisui, thërritën e thanë: "Kij lipisi për ne, o zot, bir i Davidhit". ³¹Po gjindja i nëmrenij se të qetëshin. Po ata thërritën më fortë, e thojin: "Kij lipisi për ne, o zot, bir i Davidhit".

³²Jisui qëndroi, i thërriti e i tha: "Ç'doni të ju bënë?". ³³I thonë atij? "Zot, të na hapen sytë". ³⁴Jisui pati lipisi për ta, i ngau sytë e tyre e gjithënjëherje panë, e i vanë pas atij.

PËRPJEKJE NË JERUSALIM

Hyrja triunfale te qyteti i shëjtë

21 ¹E kur u qasën Jerusolim dhe erdhën Bëtfaxhë, afër malit të ullinjet, ahiera Jisui dërgoi dy dhisipul ²e i tha atyre: "Ecni te katundi çë ju rri përpara, dhe atje njëhere do të gjëni një gajdhure lidhur dhe një pullar me të. Zgjidhni

suo popolo, l'inviato di Dio in mezzo agli uomini, e dappertutto si leva l'acclamazione gioiosa. «Osanna» significa «Da' salvezza» ma è soprattutto un grido di ovazione. E Gesù si lascia acclamare come il « Figlio di Davide », il salvatore di stirpe regale, la cui figura, di generazione in generazione, il popolo credente aveva cercato di immaginare, dopo la promessa fatta a Davide (2 Sam 7). Tuttavia i cortei dei principi hanno un apparato sontuoso ben diverso. Ancora una volta Gesù rifugge da qualsiasi sogno di prestigio, egli è in mezzo agli uomini sulla cavalcatura dei poveri, l'asino, ricollegandosi così con la tradizione davidica.

essa un puledro. Scioglieteli e conduceteli a me. ³Se qualcuno poi vi dirà qualche cosa, risponderete: “Il Signore ne ha bisogno, ma li rimanderà subito”. ⁴Ora questo avvenne perché si adempisse ciò che era stato annunziato dal profeta:

⁵*Dite alla figlia di Sion:*

“Ecco, il tuo re viene a te mite,

seduto su un’asina,

con un puledro

figlio di bestia da soma”.

⁷I discepoli andarono e fecero quello che aveva ordinato loro Gesù: ⁷condussero l’asino e il puledro, misero su di essi i mantelli ed egli vi si pone a sedere. ⁸La folla numerosissima stese i suoi mantelli sulla strada, mentre altri tagliavano rami dagli alberi e li stendevano sulla via. ⁹La folla che andava avanti e quella che veniva dietro, gridava:

«Osanna al figlio di Davide!

Benedetto colui che viene

nel nome del Signore!

Osanna nel più alto dei cieli!».

¹⁰Entrato Gesù in Gerusalemme, tutta la città fu in agitazione e la gente si chiedeva: «Chi è costui?». “E la folla rispondeva: «Questi è il profeta Gesù, da Nazaret di Galilea».

Gesù scaccia i mercanti del tempio (Mc 11,11.15-17; Lc 19,45-47; Gv 2,14-16)

¹²Gesù entrò poi nel tempio e scacciò tutti quelli che vi trovò a comprare e a vendere; rovesciò i tavoli dei cambiavalute e le sedie dei venditori di colombe, ¹³e disse loro: «La Scrittura dice:

La mia casa sarà chiamata

casa di preghiera

ma voi ne fate una spelonca di ladri».

¹⁴Gli si avvicinarono ciechi e storpi nel tempio ed egli li guarì. ¹⁵Ma i sommi sacerdoti e gli scribi, vedendo le meraviglie che faceva e i fanciulli che acclamavano nel tempio: «Osanna al figlio di Davide», si sdegnarono ¹⁶e gli dissero: «Non senti quello che dicono?». Gesù rispose loro: «Sì, non avete mai letto: *Dalla bocca dei bambini e dei lattanti ti sei procurato una lode?*».

¹⁷E, lasciati, uscì fuori dalla città, verso Betània, e là trascorse la notte.

ata dhe m’i sillni mua; ³e ndëse ndonjeri ju thoftë gjë, thoni se ata i lypsen zotit; e pra mbjatu i dërgon prapë”. ⁴E ndodhi kështu se të bëhej e thëna e profetit që thotë:

⁵*Thoni së bilës së Sionës:*

Njo rregji yt të vjen i butë dhe kaluar mbi

një gajdhure e një pullar, bir

gajdhurje nënbarrje”.

⁶E si vanë dhishipulit, bënë si I urdhëroi atyre Jisui. E sollën gajdhuren e pullarin, e vunë mbi ata të veshurat e tyre dhe ai u ul mbi ata. ⁸Dhe më të shumtit e gjindjes shtruan të veshurat e tyre gjatë udhës, e të tjerë prisjin dega nga arvuret dhe i shtrojin mbë udhë. ⁹Gjindjet pra që vejin përpara e ata që vejin pas, thërrisjin e thojin:

“Osanà të birit të Davidhit;

i bekuar ai që vjen në ëmrin e zotit,

osanà ndër më të lartat”.

¹⁰Kur hyri Jisui në Jerusalem, u tund i tërë qyteti, e thoj: “Kush është ky?”. ¹¹E gjindjet thojin: “Ky është Jisui profet, nga Nazareti i Galileisë”.

Jisui nxier tregtarët nga tempulli

¹²E hyri Jisui te tempulli dhe nxori jashtë gjithë ata që shisjin e blejin te tempulli, dhe prori këmbalarta tryesat e atyre që ndërrojin turesë, e thronet e atyre që shisjin pëllumba. ¹³E i thotë atyre: “Qe shkruar:

Shpia ime ka të thërritet

shpi të parkalesuri po ju

e bëni shpellë kusarësh”.

¹⁴Dhe ju qasën atij, te tempulli, të verbër e të shklepur dhe i shëroi. ¹⁵Po si panë krerët e priftravet dhe skribët mërekulit që ai bënj dhe të vigjlit që thërrisjin te tempulli e që thojin: “Osanà të birit të Davidhit!”, u zëmëruan ¹⁶e i thanë atij: “S’i gjegj që thonë këta?”. E Jisui thotë atyre: “Ëh! Nëng kini dhjavirusur ju ndonjëherë se *ka gryka e të vigjëlvet dhe të atyre që pinë sisë do të helq lavdinë?*”. ¹⁷E si la ata, doli jashtë qytetit drej Betanisë dhe atje shkoi natën.

4.Is62,11;Zc9,9.

9. Sal 117,25s

13. Is 56,7; Ger 7,11.

16 Sal 8, 3.

La lezione del fico disseccato (Mc 11,12-14 20-24)

¹⁸La mattina dopo, mentre rientrava in città, ebbe fame. ¹⁹Vedendo un fico sulla strada, gli si avvicinò, ma non vi trovò altro che foglie, e gli disse: «Non nasca mai più frutto da te!». E subito quel fico si seccò. ²⁰Vedendo ciò, i discepoli rimasero stupiti e dissero: «Come mai il fico si è seccato immediatamente?». ²¹Rispose Gesù: «In verità vi dico: se avrete fede e non dubiterete, non solo potrete fare ciò che è accaduto a questo fico, ma anche se direte a questo monte: “Lèvati di lì e gettati nel mare”, ciò avverrà.

²²E tutto quello che chiederete con fede nella preghiera, lo otterrete».

Da dove riceve Gesù la sua autorità? (Mc 11,27-33; Lc 20,1-8)

²³Entrato nel tempio, mentre insegnava, gli si avvicinarono i sommi sacerdoti e gli anziani del popolo e gli dissero: «Con quale autorità fai questo? Chi ti ha dato questa autorità?». ²⁴Gesù rispose: «Vi farò anch'io una domanda e se voi mi risponderete, vi dirò anche con quale autorità faccio questo. ²⁵Il battesimo di Giovanni da dove veniva? Dal Cielo o dagli uomini?». Ed essi riflettevano tra se dicendo: «Se diciamo: “dal Cielo”, ci risponderà: “perché dunque non gli avete creduto?”; ²⁶se diciamo: “dagli uomini”, abbiamo timore della folla, perché tutti considerano Giovanni un profeta». ²⁷Rispondendo perciò a Gesù, dissero: «Non lo sappiamo». Allora anch'egli disse loro: «Neanch'io vi dico con quale autorità faccio queste cose».

La parabola dei due figli

²⁸«Che ve ne pare? Un uomo aveva due figli. Rivoltosi al primo disse: “Figlio, va' oggi a lavorare nella vigna”. ²⁹Ed egli rispose: “Sì, signore”; ma non andò. ³⁰Rivoltosi al secondo, gli disse lo stesso. Ed egli rispose: “Non ne ho voglia”; ma poi, pentitosi, ci andò. ³¹Chi dei due ha compiuto la volontà del padre?». Dicono: «L'ultimo». E Gesù disse loro: «In verità vi dico: i pubblicani e le prostitute vi passano avanti nel regno di Dio. ³²È venuto a voi Giovanni nella via della giustizia e non gli avete creduto; i pubblicani e le prostitute invece gli hanno creduto. Voi, al contrario, pur avendo visto queste cose, non vi siete nemmeno pentiti per credergli».

Mësimi i fikut të tharë

¹⁸Menatet, pra, si u pruar te qyteti, pati ú. ¹⁹E, parë një fik udhës, ju qas e s'gjeti tek ai veç se fleta, e i thotë atij: “Mos u leftë më nga ti frut për gjithmonë”. Dhe fiku u tha gjithnjëherje. ²⁰Si panë këtë, dhishipulit e tij u çuditën e thanë: “Si u tha gjithnjëherje fiku?”. ²¹U përgjegj Jisui e i tha atyre: Me të vërtetë ju thom juve se ndëse patshi besë, e mos ndënjsi mbë një e mbë dy, do të bëni jo vetëm këtë të fikut; po edhe ndëse i thofshi këtij mali: ngreu e hjidhu te deti, do të bëhet, ²²e çdo lipshi ndë të parkalesurit, tue pasur besë, do t'e kini”.

Ka i vjen Jisuit zotërimi i tij?

²³Si hyri ai te tempulli, ju qasën atij çë mësonij kryepрифrat dhe pleqtë e gjindjes, dhe i thonë: “Me të cilin zotërim bën ti këto shërbise? E kush t'e dha tij këtë zotërim?”. ²⁴Jisui i tha atyre: “Edhe u ju bënë një pyetje; e, ndëse ju m'u përgjegjshi, edhe u ju thom juve me të cilin zotërim bënë këto shërbise. ²⁵Pagëzimi i Janjit nga ish? Nga qielli ose nga njerzit?”. Dhe ata foljin ndër ata e thojn: ²⁶“Ndëse thofshim nga qielli, ai do të na thotë: pse s'i patët besë? Ndëse pra i thofshim nga njerëzit, i trëmbemi gjindjes, sepse gjithë mbajnë Janjin si profet”. ²⁷Dhe u përgjegjën prandaj Jisuit e i thanë: “S'e dimi”. E ai i tha atyre: “Edhe unë s'ju thom juve me të cilin zotërim bënë këto shërbise”.

Përralla e dy bilvet

²⁸“Ç'ju duket pra juve? Një burrë kish dy bil; si ju qas të parit, i tha: bir, ec sot e shërbe te vreshta ime. ²⁹Ai ju përgjegj e i tha: “Ëh, zot”, e s'vate. ³⁰Si ju qas të dytit, i tha edhe atij ashtu; e ai ju përgjegj: “S'dua”, po pëstaj u pendua e vate. ³¹Cili, ndër të dy, bëri vullimin e të jatit?”. I thonë atij: “I dyti”. Thotë atyre Jisui: “Me të vërtetë ju thom se publikanët e gratë çë bëjnë turpa venë më parë se ju te rregjëria e Perëndisë. ³²Sepse erdhi Janji në udhë drejtësisje dhe s'i patët besë. Publikanët, përkundra, dhe gratë çë bëjnë turpa i patën besë. Ju pëstaj patë e s'u penduat se t'i kishit besë”.

18 22. In questa stagione, Gesù non poteva pretendere di trovare qualche frutto sull'albero. Il suo gesto è dunque un simbolo, quello dell'avvenire del giudaismo.

La parabola dei vignaioli assassini (Mc 12,1-12; Lc 20,9-19)

³³«Ascoltate un'altra parabola. C'era un padrone che *piantò una vigna e la circondò con una siepe, vi scavò un frantoio, vi costruì una torre*, poi l'affidò a dei vignaioli e se ne andò. ³⁴Quando fu il tempo dei frutti, mandò i suoi servi da quei vignaioli a ritirare il raccolto. ³⁵Ma quei vignaioli presero i servi e, uno lo bastonarono, l'altro lo uccisero, l'altro lo lapidarono. ³⁶Di nuovo mandò altri servi più numerosi dei primi, ma quelli si comportarono nello stesso modo.

³⁷Da ultimo mandò loro il proprio figlio dicendo: «Avranno rispetto di mio figlio!». ³⁸Ma quei vignaioli, visto il figlio, dissero tra se: «Costui è l'erede; venite, uccidiamolo, e avremo noi l'eredità». ³⁹E, presolo, lo cacciarono fuori dalla vigna e lo uccisero.

⁴⁰Quando dunque verrà il padrone della vigna, che farà a quei vignaioli?».

⁴¹Gli rispondono: «Farà morire miseramente quei malvagi e darà la vigna ad altri vignaioli che gli consegneranno i frutti a suo tempo». ⁴²E Gesù disse loro: «Non avete mai letto nelle Scritture:

*La pietra che i costruttori hanno scartata
è diventata testata d'angolo
dal Signore è stato fatto questo
ed è mirabile agli occhi nostri?*

⁴³Perciò io vi dico: vi sarà tolto il regno di Dio e sarà dato a un popolo che lo farà fruttificare. ⁴⁴Chi cadrà sopra questa pietra sarà sfracellato; e qualora essa cada su qualcuno, lo stritolerà». ⁴⁵Udite queste parabole, i sommi sacerdoti e i farisei capirono che parlava di loro e cercavano di catturarlo; ma avevano paura della folla che lo considerava un profeta.

La parabola degli invitati alle nozze (Lc 14, 16-24)

22 ¹Gesù riprese a parlare loro in parabole e disse: ²«Il regno dei cieli è simile a un re che fece un banchetto di nozze per suo figlio. ³Egli mandò i suoi servi a chiamare gli invitati alle nozze, ma questi non vollero venire. ⁴Di nuovo mandò altri servi a dire: "Ecco, ho preparato il mio pranzo; i miei

33-45. La parabola riprende, quasi parola per parola, il canto bello e triste della vigna di Is 5. Gesù parla di Dio e del suo popolo. E come dimenticare la tragica storia dei profeti rifiutati, torturati, lapidati (2 Cr 24,21; Eb 11,37; Lc 13,34)? Il figlio non è Gesù stesso? 42. Sal 117,22s; Is 28,16.

Përralla e vreshtarëvet që vrasin

³³«Gjegjini njetër përrallë. Ish një burrë kryeshpije që kish vënë një vreshtë e rreth asaj vu një gardh, dhe gërmoi tek ajo një tinë e stisi një turrë e ja dha disa punëtorëve dhe iku. ³⁴Kur pëstaj u qas moti i të vjelavet, dërgoi shërbëtorët e tij tek punëtorët, se të mirrjin frutet e vreshtës. ³⁵Dhe punëtorët, marrë shërbëtorët, ca i rrahën, ca i vranë, ca i zunë me gurë. ³⁶Njetër herë dërgoi të tjerë shërbëtorë, më shumë se të parët, po edhe atyre i bënë ashtu. ³⁷Në fund dërgoi tek ata të birin, ture thënë: 'Im bir do t'ë nderojnë!' ³⁸Po punëtorët, si panë të birin, thanë ndër ta: Ky është trashgimtari: ejani, e vrasim e trashgimin e tij do t'ë kemi na. ³⁹E, marrë atë, e nxorën jashtë vreshtës dhe e vranë. ⁴⁰Kur prandaj do të vinjë i zoti i vreshtës, ç'do t'i bënë atyre punëtorëve?' ⁴¹I thonë atij: "Keq do të bënë të vdesin ata të ligj, e vreshtën do të ja japë të tjerëve punëtorë, të cilët do t'i japin atij frutet tek moti i tyre". ⁴²I thotë atyre Jisui: "S'kini dhjavirusur ndonjë herë te shkrimet e shëjtë:

*Gurin që shtunë mënjanë ata që
stisin ky u bë krye këndi; nga
Ynzot u bë ky shërbes dhe është i
mrakullueshëm përpara syvet tanë?"*

⁴³Prandaj ju thom juve, se do t'ju nxiret rregjësia e Perëndisë e do t'i jipet popullit që bën të sjellë frut. ⁴⁴E ai që bie mbi këtë gur do të xhakmiset, dhe mbi atë që bie do t'ë bluanjë". ⁴⁵E si gjegjën kryepiftrat e farisenjtë përrallat e tija, ndëlguan se folnij për ata e kërkujn t'ë rrëmbejin, po i trëmbëshin gjindjevet, sepse e mbajin si profet.

Përralla e të thërriturvet në dasmat

22 ¹Dhe Jisui zuri e foli njetër herë atyre me përralla, e tha: ²Rregjësia e qielvet i gjet një rregji, që bëri dasmat për të birin; ³e dërgoi shërbëtorët e tij të thërrisnin të thërriturit te dasmat e s'deshën të vejnin. ⁴Njetër herë dërgoi të tjerë shërbëtorë, tue i thënë: Thoni të thërriturvet: "Njo se tryesën time e ndreqa, terat e mi dhe kafshat e majma qenë therur e gjithsej është ndrequr: ejani te dasmat". ⁵E ata, pa i vënë re, vanë, kush te dheu i tij e kush te tregu i tij; ⁶e të tjerë, si rrëmbyen shërbëtorët e tij, i shajtin e i vranë. ⁷Gjegjur këtë, rregji u zëmërua, e, dërguar ushtarët e tij, vrau ata që kishin vranë shërbëtorët e tij, e katundin e tyre e dogji. ⁸Ahiera i thotë shërbëtorëvet të tij: "Dasmat

buoi e i miei animali ingrassati sono già macellati e tutto è pronto; venite alle nozze".⁵ Ma costoro non se ne curarono e andarono chi al proprio campo, chi ai propri affari; ⁶altri presero i suoi servi, li insultarono e li uccisero. ⁷Allora il re si indignò e, mandate le sue truppe, uccise quegli assassini e diede alle fiamme la loro città. ⁸Poi disse ai suoi servi: "Il banchetto nuziale è pronto, ma gli invitati non ne erano degni" ⁹andate ora ai crocicchi delle strade e tutti quelli che troverete, chiamateli a tre nozze". ¹⁰Usciti nelle strade, quei servi raccolsero quanti ne trovarono, buoni e cattivi, e la sala si riempì di commensali. ¹¹Il re entrò per vedere i commensali e, scorto un tale che non indossava l'abito nuziale, ¹²gli disse: "Amico, come hai potuto entrare qui senz'abito nuziale?". Ed egli ammutolì. ¹³Allora il re ordinò ai servi: "Legatelo mani e piedi e gettatelo fuori nelle tenebre; là sarà pianto e stridore di denti".

¹⁴Perché molti sono chiamati, ma pochi eletti».

Dio o Cesare (Mc 12,13-17; Lc 20,20-26)

¹⁵Allora i farisei, ritirati, tennero consiglio per vedere di coglierlo in fallo nei suoi discorsi. ¹⁶Mandarono dunque a lui i propri discepoli, con gli erodiani, a dirgli: «Maestro, sappiamo che sei veritiero e insegna la via di Dio secondo verità e non hai soggezione di nessuno perché non guardi in faccia ad alcuno. ¹⁷Dicci dunque il tuo parere: È lecito o no pagare il tributo a Cesare?». ¹⁸Ma Gesù, conoscendo la loro malizia, rispose: «Ipocriti! Perché mi tentate? ¹⁹Mostratemi la moneta del tributo». Ed essi gli presentarono un denaro.

²⁰Egli domandò loro: «Di chi è questa immagine e l'iscrizione?». ²¹Gli risposero: «Di Cesare». Allora disse loro: «Rendete dunque a Cesare quello che è di Cesare e a Dio quello che è di Dio». ²²A queste parole rimasero sorpresi e, lasciatolo, se ne andarono.

Matrimonio e risurrezione (Mc 12,18-27; Lc 20,27-40)

²³In quello stesso giorno vennero a lui dei sadducéi, i quali affermano che non c'è risurrezione, e lo interrogarono: ²⁴«Maestro, Mosè ha detto: *Se qualcuno magre senza figli, il fratello ne sposerà la vedova e così susciterà una discendenza al suo fratello.* ²⁵Ora, c'erano tra noi sette fratelli; il primo appena sposato morì e, non avendo discendenza, lasciò la moglie a suo fratello. ²⁶Così anche il secondo, e il terzo, fino al settimo.

janë ndrequr, po të thrriturit s'ishin të denjë; ⁹prandaj ecni te kryqëzimet e udhëvet e, sa gjetshi, thërritni te dasmat". ¹⁰E dalë ata shërbëtorë ndëpër udhët, mblodhën sa gjetën, të liq e të mirë. E tryesa u mblua me njerëz që hajin. ¹¹Si hyri rregji të shih dasmorët, pa atje një njeri që s'kish ngrah të veshura dasmje, ¹²e i tha atij: "Mik, ti si hyre këtu pa pasur të veshura dasmje?". E ai ndënji qet. ¹³Ahiera rregji i tha shërbëtorvet: "Lidhni atij këmbë e duar e shtinie tek errësira e jashtme: atje do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh; ¹⁴sepse shumë janë të thërritur, po pak të zgjedhur".

Perëndia ose Qesari

¹⁵Ahiera vanë Farisenjtë e bënë këshill se t'e zëjin mbë fjalë; ¹⁶e dërgojnë dhishipulit e tyre me Erodhanët, tue i thënë: "Mjeshtër, na dimi se ti je i vërtetë dhe mëson udhën e Perëndisë me të vërtetë dhe s'i trëmbe mosnjeriu, sepse s'i ruan ndër faqe mosnjeriu; ¹⁷thujna prandaj si të duket: ka t'i jipet qënsi Qësarit ose jo?". ¹⁸Si Jisui njohu ligësinë e tyre, tha: "Pse më sprovonit, o ipokritë? ¹⁹Buthtonmi dhinarin e qensit". Dhe i buthtuan një dhinar. ²⁰E i thotë atyre: "Kuja është kjo ninëz e ky mbishkrim?". I thonë atij: "Të Qesarit". Ahiera i thotë atyre: "Jipni prandaj Qesarit ato që i ngasin Qesarit, e Perëndisë ato që i ngasin Perëndisë". ²²E si gjegjën, u meruan, dhe, si e lanë, ikën.

Martesë dhe ngjallje

²³Ndë atë ditë ju qasën atij saduqenjtë, të cilët thonë se s'është ngjallje, dhe e pyejtin ²⁴tue i thënë: "Mjeshtër, Moisea tha: *"Ndëse ndonjeri vdektë pa pasur bil, të shoqen e tij ka t'e martonjë i vëllai, e do t'i japë bil të vëllaut"*.

22,17. Da oltre vent'anni, l'imperatore di Roma prelevava un'imposta («il tributo») dalla Palestina; il popolo giudaico la sentiva come un segno di una ingiusta oppressione pagarla era come rinnegare la speranza giudaica; contestarla significava mettersi dalla parte degli agitatori rivoluzionari; solo i vecchi e i bambini ne erano esenti; gli zeloti proibivano ai loro partigiani di pagarla.

23-33. La fede in una risurrezione si impone solo verso la fine dell'Antico Testamento. Non tutti ne condividevano la certezza veniva considerata come una novità teologica assai discutibile dai sadducei, gli aristocratici della casta sacerdotale, preoccupati più della politica che della religione. Ancora se ne discute con Gesù adducendo argomenti la cui sottigliezza caricaturale impedisce di andare al nocciolo della questione. Gesù risponde in nome della fede giudaica in Dio: è un Dio che sta dalla parte della vita.

²⁷Alla fine, dopo tutti, morì anche la donna. ²⁸Alla risurrezione, di quale dei sette essa sarà moglie? Poiché tutti l'hanno avuta».

²⁹E Gesù rispose loro: «Voi vi ingannate, non conoscendo né le Scritture né la potenza di Dio. ³⁰Alla risurrezione infatti non si prende né moglie né marito, ma si è come angeli nel cielo. ³¹Quanto poi alla risurrezione dei morti, non avete letto quello che vi è stato detto da Dio: ³²*Io sono il Dio di Abramo e il Dio di Isacco e il Dio di Giacobbe?* Ora, non è Dio dei morti, ma dei vivi».

³³Udendo ciò, la folla era sbalordita per la sua dottrina.

II comandamento più grande (Mc 12,28-34; Lc 10,25-28)

³⁴Allora i farisei, udito che egli aveva chiuso la bocca ai sadducei, si riunirono insieme; ³⁵e uno di loro, un dottore della legge, lo interrogò per metterlo alla prova: ³⁶«Maestro, qual è il più grande comandamento della legge?».

³⁷Gli rispose: «*Amerai il Signore Dio tuo con tutto il tuo cuore, con tutta la tua anima e con tutta la tua mente.* ³⁸Questo è il più grande e il primo dei comandamenti. ³⁹E il secondo è simile al primo: *Amerai il prossimo tuo come te stesso.* ⁴⁰Da questi due comandamenti dipende tutta la Legge e i Profeti».

Il Cristo è Signore (Mc 12, 35-37; Lc 20, 41-44)

⁴¹Trovandosi i farisei riuniti insieme, Gesù chiese loro: ⁴²«Che ne pensate del Messia? Di chi è figlio?». Gli risposero: «Di Davide». ⁴³Ed egli a loro: «Come mai allora Davide, sotto ispirazione, lo chiama signore' dicendo:

⁴⁴*Ha detto il Signore al mio signore: "Siedi alla mia destra, finché io non abbia posto i tuoi nemici sotto i tuoi piedi"?*

⁴⁵Se dunque Davide lo chiama "signore", come può essere suo figlio?».

⁴⁶Nessuno era in grado di rispondergli nulla; e nessuno, da quel giorno in poi, osò interrogarlo.

24. Dt 25, 5.

32. Es 3, 6.

37. Dt 6, 5.

39. Lv 19,18.

41-46. Da secoli si attende un Cristo o Messia, figlio di Davide, e lo si vuole vedere ritratto in

²⁵Ishin pra ndër ne shtatë vëllezër, e i pari, si vu kurorë, vdiq; e, se s'kish bil, i la të shoqen të vëllaut; ashtu edhe i dyjti, dhe i trejti, njera tek i shtati. ²⁷Pas të gjithëve, vdiq edhe gruaja. ²⁸Tek ngjallja, prandaj, kujt, ndër të shtatët, do të jetë shoqe, ndëse gjithë e patën atë?". ²⁹Ture u përgjegjur, Jisui tha atyre:" Ju gënjeheni sepse s'njihni as shkrimet as fuqinë e Perëndisë, ³⁰sepse tek ngjallja nëng marrin nuse as martohen, po janë si ëngjëj në qiell. ³¹Rreth ngjalljes së vdekurish, pra, s'kini dhjavirusur të thënë e Perëndisë çë thotë: ³²*Unë jam Perëndia i Avraamit, Perëndia i Isakut e Perëndia i Jakovit?*". Perëndia, prandaj, nëng është Perëndia i të vdekurvet por i të gjallëvet. ³³E kur e gjegjën gjindjet, u çuditën për mësimin e tij.

Urdhërimi më i madh

³⁴Ahiera farisenjtë, si po gjegjën se ja mbylli grykën saduqenjvet, u mblodhën bashkë. ³⁵E një ndër ata, një ligjëtar, e pyeji, për t'e sprovonij:"Mjeshtë, cili është më i madhi urdhërim te Ligja?". ³⁷E i tha atij:" *Të duash mirë Zotin Perëndinë tënd, me gjithë shpirtin tënd e me gjithë mendjen tënde.* ³⁸Ky është më i madhi dhe i pari urdhërim. ³⁹I dyti i gjet këtij: *Të duash mirë të afërmin tënd si vetëhenë tënde.* ⁴⁰Nga këta dy urdhërime varet e tërë Ligja dhe Profetët".

Krishti është Ynzot

⁴¹Kur u mblodhën farisenjtë, Jisui i pyeji, tue i thënë: ⁴²«Ç'ju duket juve Mesia? Kuj i biri është?". Ata i thonë:"I Davidhit". ⁴³I thotë atyre:"Si prandaj Davidhi,ndë shpirt, e thërret zot, tue thënë: ⁴⁴*I tha zoti zotit tim: Ulu nga e djathta ime njerë sa të vë armiqtë e tu kumbim të këmbëvet të tua?*" ⁴⁵Ndëse prandaj Davidhi e thërret zot, si mund të jetë i biri?". ⁴⁶E mosnjeri mund t'i përgjegjij gjë; dhe mosnjeri guxoi, çë ka ajo ditë, t'e pyejnij më.

un vecchio salmo regale divenuto canto dell'attesa messianica (Sai 109). Ma il Cristo è più che l'erede del trono di Davide; egli possiede l'autorità di Dio. Solo durante la passione però Gesù si proclamerà espressamente Messia (26, 63-64).

43. Sal 109,1.

Ritratto degli scribi e dei farisei (Mc 12,37-39; Lc 20,45-46)

23¹Allora Gesù si rivolse alla folla e ai suoi discepoli dicendo:²«Sulla cattedra di Mosè si sono seduti gli scribi e i farisei.³ Quanto vi dicono, fatelo e osservatelo, ma non fate secondo le loro opere, perché dicono enon fanno.⁴ Legano infatti pesanti fardelli e li impongono sulle spalle della gente, ma loro non vogliono muoverli neppure con un dito.⁵ Tutte le loro opere le fanno per essere ammirati dagli uomini: allargano i loro filatteri e allungano le frange;⁶ amano posti di onore nei conviti, i primi seggi nelle sinagoge⁷ e i saluti nelle piazze, come anche sentirsi chiamare “rabbi” dalla gente».

Non fatevi chiamare maestri

⁸«Ma voi non fatevi chiamare “rabbi” perché uno solo è il vostro maestro e voi siete tutti fratelli.⁹ E non chiamate nessuno “padre” sulla terra, perché uno solo è il Padre vostro, quello del cielo.¹⁰ E non fatevi chiamare “maestri”, perché uno solo è il vostro maestro il Cristo.

¹¹Il più grande tra voi sia vostro servo;¹² chi invece si innalzerà, sarà abbassato; e chi si abasserà, sarà innalzato».

Guai a voi, scribi e farisei! (Lc 11,39.42.44.48.52)

¹³«Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che chiudete il regno dei cieli davanti agli uomini; perché così voi non vi entrate, e non lasciate entrare nemmeno quelli che vogliono entrarci. [¹⁴].

¹⁵Guai a voi scribi e farisei ipocriti, che percorrete il mare e la terra per fare un solo proselito e, ottenutolo, lo rendete figlio della Geenna il doppio di voi.

¹⁶Guai a voi, guide cieche, che dite: “Se si giura per il tempio non vale, ma se si giura per l’oro del tempio si è obbligati”.

23, 1-7. Era molto ben visto allora fare sfoggio di pietà giudaica anche nel modo di vestire: si portavano filatteri (cfr. nota al v. 5); e si esageravano le frange con le quali, secondo la legge, il mantello doveva essere ornato.

5. I filatteri erano piccoli astucci contenenti rotolini di carta pergamena, con dei testi sacri, in tubetti e fissati sulla fronte o sull’avambraccio sinistro, secondo una interpretazione letterale di Dt 6, 8; 11, 18. Le frange del vestito, munite di un filo violaceo, simbolo del cielo, dovevano servire a ricordare i comandamenti di Dio (Nm 15, 38).

Fytyra e skribëvet dhe e farisenjvet

23⁴⁷ Ahiera Jisui i foli gjindjevet edhe dhishipulvet të tij, e i tha: ²⁸“Mbi thronin e Mojsesë u ulën skribët e farisenjtë; ³gjithë ato që ju thofshin bëni e ruani, po të bënat e tyre mos i bëni; sepse thonë e nëng bëjnë: ⁴Lidhin barrë të rënda dhe i vënë mbi shpatullat e njerëzvet, dhe ata me mos një gjisht s’duan t’i tundin. ⁵Gjithë pra të bënat e tyre i bëjnë se të jenë parë nga njerëzit; zgjerojnë pra thekët e tyre dhe ngjatin podhetë, ⁶dhe duan dhe të parin vend ndër tryesat dhe të parët throne ndër sinagogat, ⁷dhe të falat ndër sheshet., dhe të jenë thërritur “rabi” nga njerëzit.

Mos doni thërritur mjeshtra

⁸Po ju mos bëni t’ju thërresin “rabi”, sepse një vetëm është mjeshtri juaj, e gjithë ju jini vëllezër. ⁹Dhe mos thërritni njeri “atë” mbi dhe, se një është ati juaj, ai që është ndër qiel. ¹⁰Dhe mos doni thërritur mjeshtra, se një është mjeshtri juaj: Krishti.

¹¹Më i madhi ndër ju ka të jetë djakoni juaj. ¹²Kush pra lartësohet ka të jetë poshtësuar; e kush poshtësohet ka të jetë lartësuar.

Mjerezi juve, skribë e farisenjë!

¹³Mjerezi juve, skribë e farisenj ipokritë, se mbëllini rregjërinë e qielvet përpara njerëzvet; prandaj ju nëng hyni e s’lëni të hyjnë ata që duan të hyjnë. [¹⁴] Mjerezi juve, skribë e farisenj ipokritë, se hani shpitë e të vejavet e thoni të parkalesura të gjata: prandaj kin të kini gjykim më të madh].

¹⁵Mjerezi juve, skribë e farisenj të shtrëmbur, se ecni detin e dheun se të bëni një shok, e kur e bëtë, e bëni bir pisje dy herë më se ju.

¹⁶“Mjerezi juve, shoqëronjës të verbër, që thoni: ai që marrtë bé mbi tempullin,

13-28. A quel tempo, i giudei cercavano di guadagnare alla loro religione i pagani, cioè i proseliti, la cui iniziazione si faceva con un bagno d’acqua, cioè con un battesimo al posto della circoncisione. Dovevano esserci delle rivalità a questo proposito fra i giudei e i cristiani.

14. Questo versetto (« Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che divorate le case delle vedove e ostentate lunghe preghiere; per questo voi subirete la più severa condanna ») è omesso perché tolto da Mc 12, 40.

15. I proseliti erano pagani che accettavano la fede di Israele. *Figlio della Geenna*: degno della perdizione. 27, *Rassomigliate a sepolcri imbiancati*: allusione all’usanza di

¹⁷Stolti e ciechi! Che cosa è più grande: l'oro o il tempio che rende sacro l'oro?

¹⁸E dite ancora: "Se si giura per l'altare non vale, ma se si giura per l'offerta che vi sta sopra, si resta obbligati". ¹⁹Ciechi! Che cosa è più grande: l'offerta o l'altare che rende sacra l'offerta? ²⁰Ebbene, chi giura per l'altare, giura per l'altare e per quanto vi sta sopra; ²¹e chi giura per il tempio, giura per il tempio e per Colui che l'abita. ²²E chi giura per il cielo, giura per il trono di Dio e per Colui che vi è assiso.

²³Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che pagate la decima della menta, dell'aneto e del cumino, e trasgredite le prescrizioni più gravi della legge: la giustizia, la misericordia e la fedeltà. Queste cose bisognava praticare, senza omettere quelle. ²⁴Guide cieche, che filtrate il moscerino e ingoiate il cammello! ²⁵Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che pulite l'esterno del bicchiere e del piatto, mentre all'interno sono pieni di rapina e d'intemperanza. ²⁶Fariseo cieco, pulisci prima l'interno del bicchiere, perché anche l'esterno diventi netto! ²⁷Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che rassomigliate a sepolcri imbiancati: essi all'esterno sono belli a vedersi, ma dentro sono pieni di ossa di morti e di ogni putridume. ²⁸Così anche voi apparite giusti all'esterno davanti agli uomini, ma dentro siete pieni d'ipocrisia e d'iniquità».

Su questa generazione già viene il giudizio di Dio (Lc 11,47-51)

²⁹«Guai a voi, scribi e farisei ipocriti, che innalzate i sepolcri ai profeti e adornate le tombe dei giusti, ³⁰e dite: "Se fossimo vissuti al tempo dei nostri padri, non ci saremmo associati a loro per versare il sangue dei profeti"; ³¹e così testimoniate, contro voi stessi, di essere figli degli uccisori dei profeti. ³²Ebbene, colmate la misura dei vostri padri! ³³Serpenti, razza di vipere, come potrete scampare dalla condanna della Geenna? ³⁴Perciò ecco, io vi mando profeti, sapienti e scribi; di questi alcuni ne ucciderete e crocifiggerete, altri ne flagellerete nelle vostre sinagoghe e li perseguiterete di città in città ³⁵perché ricada su di voi tutto il sangue innocente versato sopra la terra, dal sangue del giusto Abele fino al sangue di Zaccaria, figlio di Barachia, che avete ucciso tra il santuario e l'altare. ³⁶In verità vi dico: tutte queste cose ricadranno su questa generazione».

imbiancare i sepolcri con calce perché nessuno, toccandoli per inavvertenza, contraesse un'impurità legale (cfr. Nm 19 16). 29-36. L'ultima maledizione diventa profezia di giudizio. Ecco tratteggiata la lunga lotta fra l'Israele degli uomini e l'Israele di Dio, dal

s'bën gjë; përkundra, ai çë marrtë bé mbi arët e tempullit, ka dëtyrë.

¹⁷Të llavur e të verbër! Ç'është më i madh, arët ose tempulli që shëjtëron arët?

¹⁸E thoni edhe: "Ai që merr bé mbi altarin, s'bën gjë; kush pra merr bé mbi dhuratën që është mbi atë, ka dëtyrë. ¹⁹Të verbër: ç'është më i madh, dhurata ose altari që shëjtëron dhuratën? ²⁰Prandaj ai që merr bé mbi altarin, merr bé mbi altarin e mbi çdo është mbi atë. ²¹Dhe kush merr bé mbi tempullin, merr bé mbi tempullin dhe mbi atë që rri atje. ²²Dhe ai që merr bé mbi qiellin, merr bé mbi thronin e Perëndisë dhe mbi atë që rri ulur sipër atij.

²³Mjerezi juve, skribë e farisenj të shtrëmbur, se paguani të dhjetën pjesë e mëndrëzës, të anitit e të qimirit e lëreni më të rëndat e Ligjës: gjykimin, lipisinë e besën. Këto kish të bëhëshin e ato s'kish të lësheshin. ²⁴Shoqëronjës të verbër, që kulloni musiçen dhe përcillni kamelin! ²⁵Mjerezi juve, skribë e farisenj të rremë, se lani përjashta qelqin e talurin, e mbrënda jini plot të jedhurash e të shtrëmburash! ²⁶Farise i verbër, laje më parë përmbënda qelqin, ashtu që të bëhet i pastër edhe përjashta. ²⁷Mjerezi juve, skribë e farisenj ipokritë, sepse i gjithi varrevet të zbardhur, që përjashta duken të bukur e përmbënda, pra, janë të plotë me eshtra të vdekurish e qelbësi. ²⁸Kështu edhe ju përjashta i dukeni të drejtë njerëzvet e përmbënda jini të plotë ipokrizi dhe padrejtësi.

Mbi këtë gjeneratë po vjen gjykimi i Perëndisë

²⁹Mjerezi juve, skribë e farisenj të rremë, që stisni varret e profetëvet dhe stolisni monumentet e të drejtëvet, ³⁰e thoni: Ndëse na kishim qënë në ditët e prindëvet tanë, s'do të kishim qënë shokët e tyre te gjaku i profetëvet. ³¹Kështu bëni martri kundër juve, se jini bil të atyreve që vranë profetët. ³²E ju mbluat metrin e prindëvet tuaj! ³³Gjalpre, rracë neprëmtesh, si do të pështoni nga dënimi i pisës? ³⁴Për këtë, njo se unë ju dërgonj juve profetë të urtë e skribë: ndër ta, dica do t'i vritni, dica do t'i vëni mbë kryq e dica do t'i rrahni ndër sinagogat tuaja e do t'i përzëni qytet mbë qytet; ³⁵ashtu që do të bjerë mbi ju gjithë gjaku i drejtë që u derdh mbi dhe, që nga gjaku i Abelit të drejtë, njera te gjaku i Zaharisë, të birit të Barahisë, që ju vratë ndë mes të tempullit dhe të altarit. ³⁶Me të vërtetë ju thom: gjithë këto do të bien mbi këtë gjeneratë.

primo all'ultimo delitto di cui parla la Bibbia nell'ordine in cui erano allora raggruppati i libri, da Abele (Gn 4,8) a Zaccaria (2 Cr 24,20-22).

Gerusalemme votata alla rovina (Lc 13,34-35)

³⁷«Gerusalemme, Gerusalemme, che uccidi i profeti e lapidi quelli che ti sono inviati! Quante volte ho voluto raccogliere i tuoi figli, come una gallina raccoglie i pulcini sotto le ali, e voi non avete voluto! ³⁸Ecco: *la vostra casa vi sarà lasciata deserta!* ³⁹Vi dico infatti che non mi vedrete più finché non direte: *“Benedetto colui che viene nel nome del Signore!”*».

ISTRUZIONI PER L’AVVENTO DEL REGNO

IL TEMPO DELLA FINE

Gesù annuncia la rovina del tempio

(Mc 13,1-4; Lc 21,5-7)

24 ¹Mentre Gesù, uscito dal tempio, se ne andava, gli si avvicinarono i suoi discepoli per fargli osservare le costruzioni del tempio. ²Gesù disse loro: «Vedete tutte queste cose? In verità vi dico: non resterà qui pietra su pietra che non venga diroccata». ³Sedutosi poi sul monte degli Ulivi, i suoi discepoli gli si avvicinarono e, in disparte, gli dissero: «Dicci quando accadranno queste cose, e quale sarà il segno della tua venuta e della fine del mondo».

Non è ancora la fine (Mc 13,5-13; Lc 21,8-19)

⁴Gesù rispose: «Guardate che nessuno vi inganni; ⁵molti verranno nel mio nome, dicendo: “Io sono il Cristo”, e trarranno molti in inganno. ⁶Sentirete poi parlare di guerre e di rumori di guerre. Guardate di non allarmarvi: è necessario che tutto questo avvenga, ma non è ancora la fine.

⁷Si solleverà popolo contro popolo, e regno contro regno; vi saranno carestie e terremoti in vari luoghi; ⁸ma tutto questo è solo l’inizio dei dolori.

⁹Allora vi consegneranno ai supplizi e vi uccideranno, e sarete odiati da tutti i popoli a causa del mio nome. ¹⁰Molti ne resteranno scandalizzati, ed

39. Sal 117,26.

24,1 - 25, 46. Cinque discorsi danno al Vangelo di Matteo la sua struttura caratteristica. Ecco l’ultimo, che raccoglie profezie e parabole per parlare degli ultimi tempi dell’umanità e discernerne già le fasi. Al centro di questo scenario, il ritorno di Cristo. Questo

Jerusalimi drejt shkatërrimit

³⁷Jerusalim, Jerusalim, çë vret profetët e zë me gurë ata që qenë dërguar tek ti, sa herë desha të mblihdhja biltë e tu si kllosa mbledh zogjëzit e saj nën krahët, e ti nëng deshe. ³⁸Njo, do t’ju bëhet e shkretë shpia juaj. ³⁹Prandaj ju thom juve: s’do të më shihni më, që nani njera kur të thoni: “I bekuar ai që vjen në emrin e Zotit!”.

MËSIMI MBI ARDHJEN E RREGJËRISË

MOTI I MBARIMIT

Jisui lajmëron dërmimin e tempullit

24 ¹Si doli Jisui nga tempulli, ecnij, dhe ju qasën dhishipulit e tij se t’i buthojin të stisurat e tempullit. ²E Jisui i tha atyre: “S’i shihni gjithë këto? Me të vërtetë ju thom juve: s’ka të qëndronjë këtu gur mbi gur që s’ka të dërmohet. ³E, si u ul, pra, mbi malin e ullinjvet, ju qasën dhishipulit mënjanë e i thanë: “Thuajna neve kur kanë të jenë këto shërbise; e cila është shënja e ardhjes sate e të mbarimit të jetës”.

Adhë s’është mbarimi

⁴E ture ju përgjegjur, Jisuii tha atyre: “Ruani të mos të ju gënjenjë njeri.

⁵Sepse shumë do të vijnë në emrin tim, e do të thonë: “Unë jam Krishti!”, e do të gënjejnë shumë. ⁶Do të gëgjini lufta dhe vrujtima luftash: ruani të mos të trëmbeni, sepse gjithë këto kanë të jenë, por adhë nëng është mbarimi.

⁷Sepse do të ngrëhet popull kundër populli dhe rregjëri kundër rregjërije, e kanë të jenë urë e shkundulima në ndryshe vende. ⁸E gjithë këto do të jenë të zënurit e dhëmbjevet. ⁹Ahiera do të ju shtjerin ndër pësime e do të ju vrasin. E ka gjithë gjindjet do të jini dashur lik për emrin tim. ¹⁰E ahiera do të skandalizohen shumë dhe do të tradhtohen njeri jetri dhe do të duhen lik

grande testo viene chiamato il discorso « escatologico », poiché tratta della fine, degli ultimi tempi. Per i cristiani si tratta innanzi tutto della fine dell’antica alleanza, che la rovina di Gerusalemme e la distruzione del tempio operate dai romani, nel 70, manifestano.

essi si tradiranno e odieranno a vicenda. ¹¹Sorgeranno molti falsi profeti e inganneranno molti ¹²per il dilagare dell'iniquità, l'amore di molti si raffredderà.

¹³Ma chi persevererà sino alla fine, sarà salvato.

¹⁴Frattanto questo vangelo del regno sarà annunziato in tutto il mondo, perché ne sia resa testimonianza a tutte le genti; e allora verrà la fine».

La grande prova

(Mc 13,14-23; Lc 21,20-24)

¹⁵«Quando dunque vedrete *l'abominio della desolazione*, di cui parlò il profeta Daniele, stare *nel luogo santo* - chi legge comprenda -, ¹⁶allora quelli che sono in Giudea fuggano ai monti, ¹⁷chi si trova sulla terrazza non scenda a prendere la roba di casa, ¹⁸e chi si trova nel campo non torni indietro a prendersi il mantello. ¹⁹Guai alle donne incinte e a quelle che allatteranno in quei giorni! ²⁰Pregate perché la vostra fuga non accada d'inverno o di sabato. ²¹Poiché vi sarà allora *una tribolazione grande, quale mai avvenne dall'inizio del mondo fino a ora*, né mai più ci sarà. ²²E se quei giorni non fossero abbreviati, nessun vivente si salverebbe, ma a causa degli eletti, quei giorni saranno abbreviati».

Il Cristo è là! (Mc 13,21-23; Lc 17,23-24.37)

²³«Allora se qualcuno vi dirà: "Ecco il Cristo è qui", o: "È là", non ci credete. ²⁴Sorgeranno infatti falsi cristi e falsi profeti, e faranno grandi portenti e miracoli, così da indurre in errore, se possibile, anche gli eletti.

²⁵Ecco, io ve l'ho predetto. ²⁶Se dunque vi diranno: "Ecco, è nel deserto", non ci andate; o: "È in casa", non ci credete.

²⁷Come la folgore viene da oriente e brilla fino a occidente, così sarà la venuta del Figlio dell'uomo. ²⁸Dovunque sarà il cadavere, ivi si raduneranno gli avvoltoi».

24,1-31. Nei «giorni» predetti dai profeti abbondano le descrizioni di panico, di guerre, di terremoti, di sconvolgimenti cosmici; sono queste le «apocalissi» o rivelazioni. La descrizione sfida l'immaginazione per sottolineare meglio la grandezza della manifestazione di Dio nella storia degli uomini (cfr. Is 13 10-13; Ger 21, 9; Ez 5,12; Am 8, 8-9; G12, 10; 3, 3; 4,19). Gesù riprende tutto questo scenario: allo scopo di avvertire i credenti delle tribolazioni e dei conflitti a cui andrà incontro la loro fedeltà, per incoraggiare i missionari del Vangelo.

njeri jetri. ¹¹Dhe do të dalin shumë profetë të rremë e do të gënjejnë shumë. ¹²E për mburimin e së ligës, do të ngrihet dashuria e shumëve. ¹³Po ai që do të duronjë njera ndë fund, do të shpëtonjë. ¹⁴E ky vangel i regjërësë ka të predhikohet ndëpër gjithë jetën, për martri të gjithë gjindjevet, e ahiera do të jetë mbarimi.

Prova e madhe

¹⁵Kur të shihni turpjen e shkretëtirës, që ndodhet tek vendi i shëjtë, për të cilën foli Danieli profet, - ai që dhjavastë e ndëlgoftë – ¹⁶ahiera ata që ndodhen ndë Judhé, le të ikin ndër malet; ¹⁷kush ndodhet mbi shpinë mos të zbritet poshtë të marrë gjë nga shpia e tij; ¹⁸dhe ai që është ndër dherat mos të priret prapë të marrë mandjelin e tij. ¹⁹Mjerezi pra gravet me barrë dhe atyre që japin sisë ndë ato ditë; ²⁰parkalesni prandaj të mos të jetë të ikurit tuaj ndë dimër ose të shtunën, ²¹sepse ahiera do të jetë helm i madh, si nëng qe që kur zu jeta njera nanë, edhe që s'do të jetë. ²²Dhe ndëse ato ditë s'u shkurttohëshin, s'do të shpëtohej mosnjeri; po për të zgjedhurit shkurtohen ato ditë.

Krishti është këtë

²³Ahiera ndëse ndonjeri ju thoftë: "Njo këtu Krishti ose këtë, mos i patshi besë; ²⁴sepse do të dalin Krishtra të rremë dhe profetë të rremë e do të japin shënja të mbëdha e mërekul sa të gënjejnë, ndëse mund të jetë, edhe të zgjedhurit. ²⁵Njo se ju e thashë më parë. ²⁶Ndëse pra ju thofshin juve: "njo se është te shkretëtira", mos dilni; "njo, ndë shpitë mbrënda", mos i kini besë; ²⁷sepse si shkeptima del nga lehet dielli, e duket njera ku perëndon, kështu do të jetë edhe të ardhurit e të birit të njeriut. ²⁸Se ku do të jetë kurmi i vdekur atje do të mblidhen edhe qiftet.

15-22. *L'abominio della desolazione* è l'insediamento di un idolo pagano in pieno tempio di Gerusalemme (cfr. Dn 9,27; 11,31; 12,11; 1 Mac 1,54). Viene qui descritta la rovina di Gerusalemme, del 70, per proiettarne la lezione sull'avvenire.

28. Proverbio popolare usato anche in Lc 17, 37. In questo contesto indica la certezza della venuta del Signore e la sua presenza universale.

La venuta del Figlio dell'uomo (Mc 13,24-27; Lc 21,25-27)

²⁹«Subito dopo la tribolazione di quei giorni,
*il sole si oscurerà,
la luna non darà più la sua luce,
gli astri cadranno dal cielo
e le potenze dei cieli saranno sconvolte.*

³⁰Allora comparirà nel cielo il segno del Figlio dell'uomo e *allora si batteranno il petto tutte le tribù della terra, e vedranno il Figlio dell'uomo venire sopra le nubi del cielo* con grande potenza e gloria. ³¹Egli manderà i suoi angeli con una grande tromba e raduneranno tutti i suoi eletti dai quattro venti, da un estremo all'altro dei cieli».

VEGLIARE PER ATTENDERE LA FINE

La parabola del fico (Mc 13,28-32; Lc 21,29-33)

³²«Dal fico poi imparare la parabola: quando ormai il suo ramo diventa tenero e spuntano le foglie, sapete che l'estate è vicina. ³³Così anche voi, quando vedrete tutte queste cose, sappiate che egli è proprio alle porte.

³⁴In verità vi dico: non passerà questa generazione prima che tutto questo accada. ³⁵Il cielo e la terra passeranno, ma le mie parole non passeranno.

³⁶Quanto a quel giorno e a quell'ora, però, nessuno lo sa, neanche gli angeli del cielo e neppure il Figlio, ma solo il Padre».

Nell'ora che non immaginate (Lc 17, 26-27. 34-35)

³⁷«Come fu ai giorni di Noè, così sarà la venuta del Figlio dell'uomo. ³⁸In fatti come nei giorni che precedettero il diluvio mangiavano e bevevano, prendevano moglie e marito, fino a quando Noè entrò nell'arca, ³⁹e non si accorsero di nulla finché venne il diluvio e inghiottì tutti, così sarà anche alla venuta del Figlio dell'uomo.

⁴⁰Allora due uomini saranno nel campo: uno sarà preso e l'altro lasciato.

29-31. La venuta del Figlio dell'uomo viene descritta con le parole dell'Antico Testamento (cfr. Is 13 9-10; 34, 4; Am 5,18; Zc 12,10) per dire la gloria e la potenza di Dio e

Ardhja e të Birit të njeriut

²⁹E shpej, pas helmit të atyre ditëve, dielli do të erret, hëna s'do të japë më dritën e saj dhe yllit do të bien nga qielli dhe fuqitë e qiellvet do të zalisën, ³⁰dhe ahiera do të butthohet shënja e të birit të njeriut në qiell dhe ahiera do të qajnë gjithë popullit e jetës e do të shohin të birin e njeriut që vjen mbi retë e qiellit me shumë fuqi e lavdi. ³¹E do të dërgonjë ëngjëlit e tij me trumbë të madhe e do të mbledhin të zgjedhurit e tij nga të katër ajret, nga gjithë anët e qiellvet.

RRINI ZGJUAR SE TË PRITNI MBARIMIN

Përralla e fikut

³²E nga fiku mësoni përrallën: kur dega e tij bëhet e njomë e nxier fletat, dini se vera është afër. ³³Kështu edhe ju, kur do të shihni gjithë këto shërbise, njohshi se i biri i njeriut është afër, mbë dyert. ³⁴Me të vërtetë ju thom juve se nëng do të shkonjë kjo gjeneratë njera sa të bien gjithë këto shërbise. ³⁵Qielli e dheu do të shkojnë po fjalët e mia s'do të shkojnë. ³⁶Atë ditë, pra, e atë herë mosnjeri e di, as ëngjëlit e qiellit, as i Biri, po vetëm Ati.

Ndë atë herë që s'e pritni

³⁷Sepse si ditët e Noesë, kështu ka të jetë edhe të ardhurit e të birit të njeriut. ³⁸Sepse si ishin ndër ato ditë, më parë se dëludhi, që hajin e pijin, që mirrjin nuse e martohëshin, njera atë ditë që Noea hyri tek Arka, ³⁹e nëng njohën gjë njera që erdhi dëludhi e i mbyti gjithë; kështu ka të jetë edhe të ardhurit e të birit të njeriut. ⁴⁰Ahiera dy burra do të jenë te një dhe: njeri ka të mirret e jetri ka të lëhet. ⁴¹Dy gra bluajnë te mulliri: njera mirret e jetra lëhet.

⁴²Prandaj rrii zgjuar se s'dini herën që vjen i zoti juaj. ⁴³Mendonit edhe këtë,

lo sconvolgimento degli uomini. Cristo morto e risuscitato, ecco il segno che converte gli uomini.

⁴¹Due donne macineranno alla mola: una sarà presa e l'altra lasciata.

⁴²Vegliate dunque, perché non sapete in quale giorno il Signore vostro verrà. ⁴³Questo considerate: se il padrone di casa sapesse in quale ora della notte viene il ladro, veglierebbe e non si lascerebbe scassinare la casa.

⁴⁴Perciò anche voi state pronti, perché nell'ora che non immaginate, il Figlio dell'uomo verrà».

La parabola del servo fidato (Lc 12,42-46)

⁴⁵«Qual è dunque il servo fidato e prudente che il padrone ha preposto ai suoi domestici con l'incarico di dar loro il cibo al tempo dovuto? ⁴⁶Beato quel servo che il padrone al suo ritorno troverà ad agire così! ⁴⁷In verità vi dico: gli affiderò l'amministrazione di tutti i suoi beni.

⁴⁸Ma se questo servo malvagio dicesse in cuor suo: "Il mio padrone tarda a venire", ⁴⁹e cominciasse a percuotere i suoi compagni, e a bere e a mangiare con gli ubriacani, ⁵⁰arriverà il padrone quando il servo non se l'aspetta e nell'ora che non sa, ⁵¹lo punirà con rigore e gli infliggerà la sorte che gli ipocriti si meritano: e là sarà pianto e stridore di denti».

La parabola delle dieci vergini

25 ¹«Il regno dei cieli è simile a dieci vergini che, prese le loro lampade, uscirono incontro allo sposo. ²Cinque di esse erano stolte e cinque sagge; ³le stolte presero le lampade, ma non presero con se olio; ⁴le sagge invece, insieme alle lampade, presero anche dell'olio in piccoli vasi.

⁵Poiché lo sposo tardava, si assopirono tutte e dormirono. ⁶A mezzanotte si levò un grido: "Ecco lo sposo, andategli incontro!". ⁷Allora tutte quelle vergini si destarono e prepararono le loro lampade. ⁸E le stolte dissero alle sagge: "Dateci del vostro olio, perché le nostre lampade si spengono". ⁹Ma le sagge risposero: "No, che non abbia a mancare per noi e per voi, andate piuttosto dai venditori e compratevene". ¹⁰Ora, mentre quelle andavano per comprare l'olio, arrivò lo sposo, e le vergini che erano pronte entrarono con lui alle nozze, e la porta fu chiusa. ¹¹Più tardi arrivarono anche le altre vergini e incominciarono a dire: "Signore, signore, aprici!". ¹²Ma egli rispose: "In verità vi dico: non vi conosco".

¹³Vegliate, dunque, perché non sapete né il giorno né l'ora».

se ndëse krei i shpisë dij ndë çë herë të natës vjen kusari, rrij zgjuar, e nëng lëj t'i shkallmohej shpia e tij.

⁴⁴Për këtë edhe ju rrii të ndrequr se, ndë atë herë çë s'e pritni, vjen i biri i njeriut.

Përralla e shërbëtorit të besëm

⁴⁵Cili pra është ai shërbëtor i besëm dhe i urtë, çë i zoti e vu mbi gjindët e shpisë së tij, se t'i japë atyre të ngrënit mbë herë? ⁴⁶I lumtur ai shërbëtor çë, kur të vinjë i zoti, e gjën çë bën kështu. ⁴⁷Me të vërtetë ju thom se ai e vë atë mbi gjithë të pasurat e tija. ⁴⁸Ndëse pra thotë ai shërbëtor i lik te zemra e tij: "Mënon zoti im të vinjë", ⁴⁹e zë të rrahë shokët e tij e të harë e të pirë me të dejmit, ⁵⁰i zoti i këtij shërbëtor do të vinjë ndë atë ditë çë ai s'e pret e ndë atë herë çë ai s'e di. ⁵¹Dhe do t'e ndanjë ka të tjerët, e pjesën e shortja e tij do të jetë si ajo e ipokritëve, dhe atje do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh.

Përralla e dhjetë virgjëreshave

25 ¹Rregjëria e qielvet i gjet dhjetë virgjëreshave, çë, si morën hilneret e tyre, i dolën përpara dhëndrrit. ²Po pesë ndër ato ishin të llavura e pesë të urta. ³Të llavurat, pra, morën hilnerët po nëng morën val bashkë me to; ⁴të urtat, përkundra, morën val ndër rrogjetë bashkë me hilnerët e tyre. ⁵Po si dhëndrri mënonij, i qëlloi gjithve e fjëjin. ⁶Ndë mes të natës u ndie një thirrme: "Njo dhëndrri, dilni përpara atij". ⁷Ahiera u ngrenë gjithë ato virgjëresha e ndreqën hilnerët e tyre. ⁸Po të llavurat i thanë të urtavet: "Jipna neve nga valtë tuaj, se hilnerët tanë po shuhen". ⁹Ju përgjegjën të urtat e i thanë: "Se mos pra të na lypset neve dhe juve, ecni më shpejt tek ata çë e shesin e blenie për ju. ¹⁰Dhe si ato vejnin t'e blejin erruri dhëndrri e të ndrequrat hyjtin me të te dasmat e u mbyll dera. ¹¹Pëstaj erdhën edhe të tjerat virgjëresha e zunë e thanë: "O zot, o zot, hapna neve". ¹²Dhe ai u përgjegj e tha: "Me të vërtetë ju thom juve: s'ju njoh". ¹³Prandaj rrii zgjuar, se nëng dini ditën e herën.

La parabola dei talenti

¹⁴«Avverrà come di un uomo che, partendo per un viaggio, chiamò i suoi servi e consegnò loro i suoi beni. ¹⁵A uno diede cinque talenti, a un altro due, a un altro uno, a ciascuno secondo la sua capacità, e parti. ¹⁶Colui che aveva ricevuto cinque talenti, andò subito a impiegarli e ne guadagnò altri cinque. ¹⁷Così anche quello che ne aveva ricevuto due, ne guadagnò altri due.

¹⁸Colui invece che aveva ricevuto un solo talento, andò a fare una buca nel terreno e vi nascose il denaro del suo padrone.

¹⁹Dopo molto tempo il padrone di quei servi tornò, e volle regolare i conti con loro. ²⁰Colui che aveva ricevuto cinque talenti, ne presentò altri cinque, dicendo: “Signore, mi hai consegnato cinque talenti; ecco, ne ho guadagnati altri cinque”. ²¹“Bene, servo buono e fedele”, gli disse il suo padrone, “sei stato fedele nel poco, ti darò autorità su molto; prendi parte alla gioia del tuo padrone”. ²²Presentatosi poi colui che aveva ricevuto due talenti, disse: “Signore, mi hai consegnato due talenti; vedi, ne ho guadagnati altri due”. ²³Bene servo buono e fedele”, gli rispose il padrone, “sei stato fedele nel poco, ti darò autorità su molto; prendi parte alla gioia del tuo padrone”.

²⁴Venuto infine colui che aveva ricevuto un solo talento, disse: “Signore, so che sei un uomo duro, che mieti dove non hai seminato, e raccoglie dove non hai sparso; ²⁵per paura andai a nascondere il talento sotterra: ecco qui il tuo”. ²⁶Il padrone gli rispose: “Servo malvagio e infingardo, sapevi che mieto dove non ho seminato e raccolgo dove non ho sparso, ²⁷avresti dovuto affidare il mio denaro ai banchieri e così, ritornando, avrei ritirato il mio con l’interesse. ²⁸Toglietegli dunque il talento e datelo a chi ha dieci talenti. ²⁹Perché a chiunque ha, sarà dato e sarà nell’abbondanza; ma a chi non ha, sarà tolto anche quello che ha. ³⁰E il servo fannullone gettatelo fuori nelle tenebre, là sarà pianto e stridore di denti”».

Il solenne giudizio della fine dei tempi

³¹«Quando il Figlio dell’uomo vedrà nella sua gloria con tutti i suoi angeli, si siederà sul trono della sua gloria. ³²E saranno riunite davanti a lui tutte le

25,15. Il talento equivale a seimila denari, cioè al salario di altrettante giornate lavorative.

Përralla e talentevet

¹⁴Do të jetë si për një burrë, që nisej të vej larg: thërriti shërbëtorët e tij e i la petkat e tij. ¹⁵E njerit i dha pesë talente, jetrit dy e jetrit një, nganjë sipas mundësisë së tij, e u nis. ¹⁶Ai që kish marrë pesë talente vate e i investoi e ngadhñjei njetër pesë talente; ¹⁷kështu bëri edhe ai që kish marrë dy, ngadhñjei edhe ai njetër dy.

¹⁸Ai që kish marrë një, si vate, bëri një gropë te dheu e fshehu të rëgjëndin e të zotit të tij.

¹⁹Pas shumë mot, priret i zoti i atyre shërbëtorëve e helq kundet me ta. ²⁰E u qas ai që kish marrë pesë talente e i vu përpara pesë talente të tjerë, tue i thënë: “O zot, më dhe pesë talente, njo, mbi ata ngadhñjeva njetër pesë talente”. ²¹I tha atij i zoti: “Mirë, shërbëtor i mirë e i besëm: mbi të pakta qeve i besëm, u të vë mbi të shumta. Hyr te harea e zotit tënd”. ²²E si u qas ai që kish marrë dy talente, i tha: “Zot, më dhe mua dy talente, njo, mbi ata ngadhñjeva dy talente të tjerë”. ²³I tha atij i zoti: “Mirë, shërbëtor i mirë e i besëm: mbi të pakta qeve i besëm, unë të vë mbi të shumta. Hyr te harea e zotit tënd”.

²⁴E si u qas ai që kish marrë një talent, i tha: “O zot, u dija se ti je njeri i ashpër, që korr tek nëng mbolle e mbledh tek nëng shprishje; ²⁵e, nga trëmbësia, vajta e fsheha talentin tënd te dheu: njo këtu tëndin”. ²⁶Dhe i zoti ju përgjegj atij: “Shërbëtor i lig e i varesur, dije se unë korr tek nëng mbolla e mbledh tek nëng shprisha, ²⁷duhej prandaj t’i lëje të rëgjëndat e mia bankjerëvet, dhe, si prirësia unë, kisha marrë të miat me interes. ²⁸Nxirni prandaj talentin këtij e jipnia atij që ka dhjetë talente; ²⁹sepse atij që ka do t’i jipet e do t’i mburohet, po atij që s’ka do t’i mirret edhe atë që ka. ³⁰E shërbëtorin e varesur shtjernie tek errësira e jashtme: atje do të jetë të qarë e ngërsimë dhëmbësh”. [Si tha këto, thërriti: “Kush ka vesh të gjegjë, le të gjegjë”].

Gjykimi i sprasëm i mbarimit të jetës

³¹“Kur të vinjë i biri i njeriut në lavdinë e tij e gjithë ëngjëllit me të, ahiera do të ulet mbi thronin e lavdisë së tij. ³²E do të mblidhen përpara atij gjithë popullit; dhe do t’i ndanjë njerin nga jetri, si delari ndan delet nga kaciqtë; ³³e do të vërë delet ka e djathta e kaciqtë ka e shtrëmbura.

genti, ed egli separerà gli uni dagli altri, come il pastore separa le pecore dai capri, ³³e porrà le pecore alla sua destra e i capri alla sinistra.

³⁴Allora il re dirà a quelli che stanno alla sua destra: “Venite, benedetti del Padre mio, ricevete in eredità il regno preparato per voi fino dalla fondazione del mondo. ³⁵Perché io ho avuto fame e mi avete dato da mangiare; ho avuto sete e mi avete dato da bere; ero forestiero e mi avete ospitato, ³⁶nudo e mi avete vestito, malato e mi avete visitato, carcerato e siete venuti a trovarmi”. ³⁷Allora i giusti gli risponderanno: “Signore, quando mai ti abbiamo veduto affamato e ti abbiamo dato da mangiare, assetato e ti abbiamo dato da bere? ³⁸Quando ti abbiamo visto forestiero e ti abbiamo ospitato, o nudo e ti abbiamo vestito? ³⁹E quando ti abbiamo visto ammalato o in carcere e siamo venuti a visitarti?”. ⁴⁰Rispondendo, il re dirà loro: “In verità vi dico: ogni volta che avete fatto queste cose a uno solo di questi miei fratelli più piccoli, l’avete fatto a me”.

⁴¹Poi dirà a quelli posti alla sua sinistra: “Via, lontano da me, maledetti, nel fuoco eterno, preparato per il diavolo e per i suoi angeli. ⁴²Perché ho avuto fame e non mi avete dato da mangiare; ho avuto sete e non mi avete vestito, malato e in carcere e non mi avete visitato”. ⁴⁴Anch’essi allora risponderanno: “Signore, quando mai ti abbiamo visto affamato o assetato o forestiero o nudo o malato o in carcere e non ti abbiamo assistito?”. ⁴⁵Ma egli risponderà: “In verità vi dico: ogni volta che non avete fatto queste cose a uno di questi miei fratelli più piccoli, non l’avete fatto a me”.

⁴⁶E se ne andranno, questi al supplizio eterno, e i giusti alla vita eterna».

³⁴Ahiera rregji do t’i thotë atyre ka e djabathta:”Ejani, ju të bekuarit e atit tim e trashëgoni rregjërinë, e ndrequr për ju që kur u bë jeta. ³⁵Sepse pata ú e më dhatë të haja, pata etë e më dhatë të pija, qeva i huaj e më mbloodhët, ³⁶i xheshur e më veshët, u sëmurta e erdhët e më patë, qeva në filaqi dhe erdhët tek unë”. ³⁷Ahiera do t’i përgjegjen atij të drejtët, tue i thënë:”O zot, kur të pamë të urëm e të dhamë të haje, ose të esur e të dhamë të pije? ³⁸Kur të pamë të huaj e të mbloodhëm, ose të xheshur e të veshëm? ³⁹Kur të pamë të sëmurë ose ndë filaqi dhe erdhëm tek ti?”. ⁴⁰E, tue ju përgjegjur, rregji i thotë atyre:”Me të vërtetë ju thom juve: sa herë ja bëtë njërit të këtyre vëllezërve të mi të vigjël, m’e bëtë mua”.

⁴¹Ahiera i thotë edhe atyre ka e shtrëmbura:”Largoheni ka u, ju të mallkuarit, te zjarri i përjetshëm, i ndrequr për djallin e për ëngjëlit e tij. ⁴²Sepse pata u e s’më dhatë të haja, pata etë e s’më dhatë të pija, ⁴³qeva i huaj e s’më mbloodhët, i xheshur e s’më veshët, i sëmurë e ndë filaqi e s’më vizituar”. ⁴⁴Ahiera i përgjegjen atij e dhe ata, tue i thënë:”O zot, kur të pamë të urëm, ose të esur, ose të huaj, ose të xheshur, ose të sëmurë, ose ndë filaqi e s’të shërbiem?”. ⁴⁵Ahiera i përgjegjet atyre ture thënë:”Me të vërtetë ju thom juve: sa herë nëng ja bëtë njërit të këtyre të vigjëlve, edhe mua s’m’e bëtë”. ⁴⁶E këta kanë të venë te pësimi i përjetshëm dhe të drejtët në jetën e pasosme”.

LA PASSIONE E LA RISURREZIONE

Il complotto contro Gesù

(Mt 14,1-2; Lc 22,1-2; Gv 11,47-55)

26¹ Terminati tutti questi discorsi Gesù disse ai suoi discepoli: ²«Voi sapete che fra due giorni è Pasqua e che il Figlio dell'uomo sarà consegnato per essere crocifisso». ³Allora i sommi sacerdoti e gli anziani del popolo si riunirono nel palazzo del sommo sacerdote, che si chiamava Caifa, ⁴e tennero consiglio per arrestare con un inganno Gesù e farlo morire. ⁵Ma dicevano: «Non durante la festa, perché non awengano tumulti fra il popolo».

Una donna di Betania profuma Gesù

(Mc 14,3-9; Gv 12,1-8)

⁶Mentre Gesù si trovava a Betania, in casa di Simone il lebbroso, ⁷gli si avvicinò una donna con un vaso di alabastro di olio profumato molto prezioso, e glielo versò sul capo mentre stava a mensa. ⁸I discepoli vedendo ciò si sdegnarono e dissero: «Perché questo spreco? ⁹Lo si poteva vendere a caro prezzo per darlo ai poveri!».

¹⁰Ma Gesù, accortosene, disse loro: «Perché infastidite questa donna? Essa ha compiuto un'azione buona verso di me. ¹¹I poveri infatti li avete sempre con voi, me, invece, non sempre mi avete. ¹²Versando questo olio sul mio corpo, lo ha fatto in vista della mia sepoltura. ¹³In verità vi dico: dovunque sarà predicato questo vangelo, nel mondo intero, sarà detto anche ciò che essa ha fatto, in ricordo di lei».

Giuda tradisce Gesù (Mc 14,10-11; Lc 22, 3-6)

¹⁴Allora uno dei Dodici, chiamato Giuda Iscariota, andò dai sommi sacerdo-

26,1 - 28, 20. Una persona domina questo racconto: Gesù. Egli si sottomette alla morte che pesa sull'uomo peccatore, ma esce dalla tomba vincitore della morte e del male. Matteo cita in continuazione la Scrittura per convincere i destinatari del suo scritto, provenienti dal giudaismo, che l'apparente fallimento di Gesù è in realtà il compimento

VDEKJA DHE NGJALLJA

Komploti kundër Jisuit

26¹E ndodhi se, kur Jisui mbaroi këto fjalë, i tha dhishipulvet të tij: ²Ju e dini se këtu e dy ditë janë Pashkët, dhe i biri i njeriut ka të jetë dhënë se të kryqësohet". ³Ahiera u mbloodhën kryepiftrat dhe pleqtë e popullit te shpia e kryepiftrit, çë thërritej Kajafë, ⁴dhe bënë këshillë se të zëjin Jisuin me gënjim e t'e vrisjin. ⁵Po thojn: jo te festa, të mos të turbullohet populli.

Një grua e Betanisë i shtie Jisuit val të mershëm

⁶Si pra Jisui ndodhej ndë Betani, te shpia e Simonit lebroz, ⁷ju qas atij një grua çë kish një rrogjë alabastrri, me aromë shumë të shtrëjtë, dhe ja derdhi mbi kryet e tij, çë rrij ulur mbë tryes. ⁸Si panë këtë, dhishipulit e tij u zëmëruan e thanë: "Pse këta të bjerrë? ⁹Këta mund të shitej shtrëjt e t'i jipej të nëmurvet". ¹⁰Po si njohu këtë, Jisui i tha atyre: "Pse dhistanoni këtë grua? Ajo bëri një shërbes të mirë mbi mua: ¹¹sepse të nëmurit ju i kini çdoherë me ju, po mua s'më kini çdoherë. ¹²Tue shtënë kjo këta val mbi kurmin tim, e bëri për varrimin tim. ¹³Me të vërtetë ju thom juve: kudo u predikoftë ky vangjel, do të rrëfyhet edhe çë bëri kjo grua, për kujtimin e saj".

Judha tradhton Jisuin

¹⁴Ahiera, si vate një ndër dymbëdhjetë dhishipulit, i thërritur Judhë Iskarjoti,

del piano di Dio 26, 3 Giuseppe, soprannominato Caifa, genero di Anna, fu sommo sacerdote, cioè capo supremo del sacerdozio giudaico e presidente del sinedrio, dal 18 al 36 d.C.

6-13. In Giovanni la donna si chiama Maria, e l'apostolo indignato è Giuda.

15. Matteo pensa alla profezia del giusto venduto per trenta sicli di argento (cfr. Zc 11, 12). Il compenso fissato era il prezzo di uno schiavo (cfr. Es 21,31).

ti¹⁵ e disse: «Quanto mi volete dare perché io ve lo consegna?». E quelli gli fissarono trenta monete di argento. ¹⁶Da quel momento cercava l'occasione propizia per consegnarlo.

I preparativi della cena pasquale (Mc 14,12-16; Lc 22, 7-13)

¹⁷Il primo giorno degli Azzimi, i discepoli si avvicinarono a Gesù e gli dissero: «Dove vuoi che ti prepariamo, per mangiare la Pasqua?». ¹⁸Ed egli rispose: «Andate in città, da un tale, e ditegli: "Il Maestro ti manda a dire: Il mio tempo è vicino; farà la Pasqua da te con i miei discepoli"». ¹⁹I discepoli fecero come aveva loro ordinato Gesù e prepararono la Pasqua.

Uno di voi mi tradirà (Mc 14,17-21; Lc 22,14.21-23; Gv 13, 21-30)

²⁰Venuta la sera, si mise a mensa con i Dodici. ²¹Mentre mangiavano disse: «In verità io vi dico, uno di voi mi tradirà».

²²Ed essi, addolorati profondamente, incominciarono ciascuno a domandargli: «Sono forse io, Signore?».

²³Ed egli rispose: «Colui che ha intinto con me la mano nel piatto, quello mi tradirà. ²⁴Il Figlio dell'uomo se ne va, come è scritto di lui, ma guai a colui dal quale il Figlio dell'uomo viene tradito: sarebbe meglio per quell'uomo se non fosse mai nato!».

²⁵Giuda, il traditore, disse: «Rabbì, sono forse io?». Gli rispose: «Tu l'hai detto».

L'ultima cena (Mc 14,22-25; Lc 22,18-20; 1 Cor 11,13-25)

²⁶Ora, mentre essi mangiavano, Gesù prese il pane e, pronunziata la benedizione, lo spezzò e lo diede ai discepoli dicendo: Prendete e mangiate; questo è il mio corpo».

²⁷Poi prese il calice e, dopo avere reso grazie, lo diede loro dicendo: «Bevetene tutti, ²⁸perché questo è il mio sangue dell'alleanza, versato per molti, in remissione dei peccati. ²⁹Io vi dico che da ora non berrò più di questo frutto della vite fino al giorno in cui lo berrò nuovo con voi nel regno del Padre mio».

26-29. Comincia qui la nuova alleanza promessa secondo Ger 31, 31-33, il nuovo sacrificio. Per Gesù questa cena è più che l'ultimo addio; tutta la sua opera si compendia in questo segno. Partecipa ai peccatori la sua vita e il suo amore, agisce come il Servo di

ndër kryepрифrat, ¹⁵i tha: "Ç'do të më jipni, e unë do t'ju e jap juve?". E ata i taksën tridhjetë të rëgjënda, ¹⁶e çë ahiera kërkonij herën e mirë se t'ja jip ndë duar.

Përgatitjet e darkës së Pashkëvet

¹⁷Tek e para ditë e bukëvet të pabrumë, ju qasën dhishipulit Jisuit e i thanë: "Ku do se të ndreqim të hashë Pashkët?". ¹⁸Dhe ai i tha: "Ecni te qyteti, tek akcili, e i thoni: "Mjeshtri thotë. Hera ime është afër, unë bën Pashkët tek ti, me dhishipulit e mi". ¹⁹E dhishipulit bënë si i kish urdhëruar atyre Jisui, e ndreqën Pashkët.

Një ndër ju më tradhton

²⁰E, si erdhi mbrëmja, u ul mbë tryes me të dymbëdhjetët; ²¹e si ata hajin, tha: "Me të vërtetë ju thom juve se një ndër ju do të më tradhtonjë".

²²E të helmuar shumë, zunë t'i thojin atij nganjë: "Mos jam unë, o zot?".

²³Dhe ai, tue u përgjegjur, tha: "Kush ngjyetei me mua dorën te taluri, ky do të më tradhtonjë". ²⁴I biri i njeriut vete si qe shkruar për të, po mjerezi atij për të cilin i biri i njeriut është tradhtuar: ish më mirë, për të, ndëse s'u kish lerë fare".

²⁵Dhe tue ju përgjegjur Judha, tradhëtari, i tha: "Mos jam u, rabì?". I thotë atij: "Ti e the"

Darka e sprasme

²⁶E si ata hajin, Jisui mori bukën e, si e bekoj, e çajti e ja dha dhishipulvet e tha: "Mirrni, hani, ky është kurmi im"; e, si mori qelqin, falënderoi e ja dha atyre, tue thënë: "Pini prej këtij të gjithë. ²⁸ky është gjaku im i dhjatës së re, çë për shumë do të derdhet, për ndjesë të mbëkatëvet". ²⁹Ju thom pra juve se u s'do të pi më, çë nani, të këtij fruti dhrije njera tek ajo ditë, kur t'e pi të ri me ju, te rregjëria e Atit tim.

Dio, il cui sacrificio riscatta il peccato dei suoi fratelli uomini e li riconcilia con il Padre (cfr. Is 42, 6; 49, 6; 53, 11-12). Gesù anticipa il suo sacrificio, anticipa il dono di se stesso: offrendo il suo corpo e il suo sangue sulla croce, egli salva gli uomini. Un'alleanza viene stabilita, in cui tutti i salvati avranno parte al medesimo amore (cfr. Ger 31, 31-34).

L'Eucaristia sostituisce il Sinai (cfr. Es 24, 6-8).

Voi tutti vi scandalizzerete per causa mia
(Mc 14,26-31; Lc 22,31-34.39; Gv 13,36-38; 18, 1)

³⁰E dopo aver cantato l'inno, uscirono verso il monte degli Ulivi. ³¹Allora Gesù disse loro: «Voi tutti vi scandalizzerete per causa mia in questa notte. Sta scritto infatti:

Percuoterò il pastore

e saranno disperse le pecore del gregge,

³²ma, dopo la mia risurrezione, vi precederò in Galilea».

³³E Pietro gli disse: «Anche se tutti si scandalizzassero di te, io non mi scandalizzerò mai». ³⁴Gli disse Gesù: «In verità ti dico: questa notte stessa, prima che il gallo canti, mi rinnegherai tre volte». ³⁵E Pietro gli rispose: «Anche se dovessi morire con te, non ti rinnegherò». Lo stesso dissero tutti gli altri discepoli.

L'angoscia di Gesù al Getsèmani (Mc 14, 32-42; Lc 22, 40-46)

³⁶Allora Gesù andò con loro in un podere, chiamato Getsèmani, e disse ai discepoli: «Sedetevi qui, mentre io vado là a pregare». ³⁷E, presi con sé Pietro e i due figli di Zebedeo, cominciò a provare tristezza e angoscia.

³⁸Disse loro: «La mia anima è triste fino alla morte; restate qui e vegliate con me». ³⁹E, avanzatosi un poco, si prostrò con la faccia terra e pregava dicendo: «Padre mio, se è possibile, passi da me questo calice! Però non come voglio io, ma come vuoi tu!».

⁴⁰Poi tornò dai discepoli e li trovò che dormivano.

E disse a Pietro: «Così non siete stati capaci di vegliare un'ora sola con me?

⁴¹Vegliate e pregate, per non cadere in tentazione. Lo spirito è pronto, ma la carne è debole».

⁴²E di nuovo, allontanatosi, pregava dicendo: «Padre mio, se questo calice non può passare da me senza che io lo beva, sia fatta la tua volontà».

⁴³E tornato di nuovo trovò i suoi che dormivano, perché gli occhi loro si erano appesantiti. ⁴⁴E, lasciatili, si allontanò di nuovo e pregò per la terza volta, ripetendo le stesse parole.

⁴⁵Poi si avvicinò ai discepoli e disse loro: «Dormite ormai e riposate! Ecco, è giunta l'ora nella quale il figlio dell'uomo sarà consegnato in mano ai peccatori. ⁴⁶Alzatevi, andiamo: ecco, colui che mi tradisce si avvicina».

Ju të gjithë do të skandalizoheni për mua

³⁰E pra çë kënduan himnin, vanë tek mali i ullinjvet.

³¹Ahiera thotë atyre Jisui: "Ju gjithë do të skandalizoheni për mua te kjo natë, se është shkruar:

"Do t'i bie delarit e kanë të shprishen gjithë delet e mëndrës",

po, pas ngjalljes sime, unë do të vete përpara juve ndë Galilé". ³³U përgjegj pra Pjetri e i tha: "Edhe ndëse gjithë do të skandalizohen për tij, unë s'do të skandalizohem kurrë". ³⁴I tha atij Jisui: "Me të vërtetë të thom tij, se, te kjo natë, më parë se të këndonjë gjeli, do të më nigosh tri herë". ³⁵Thotë atij Pjetri: "Edhe ndëse duhet të vdes u me tij, s'do të të nigonj. Kështu thanë edhe gjithë dhishipulit e tjerë.

Ankthi i Jisuit në Gjetseman

³⁶Ahiera Jisui vete me ta te një kopsht i thënë Gjetseman, e i thotë dhishipulvet të tij: "Uleni këtu, njera sa u të shkonj këtjje e të parkales". ³⁷E si mori Pjetrin e dy të biltë e Zebedheut, zu të merohej e të helmohej.

³⁸Ahiera i thotë atyre: "Shpirti im është i meruar njera në vdekje. Qëndroni këtu e rrini zgjuar me mua". ³⁹E, si vate më përpara, ra me faqen e tij përmyst, dhe parkalesnij e thoj: "Ati im, ndëse mund të jetë, le të shkonjë larg meje ky qelq, nëmos jo si dua u, po si do ti".

⁴⁰E vete te dhishipulit e tij e i gjën çë flëjin, e i thotë Pjetrit: "Kështu s'mund të rrijit një orë të zgjuar me mua?"

⁴¹Rrini zgjuar e parkalesni, të mos të bini në ngasje. Se shpirti është i aksëm po kurmi i sëmurë".

⁴²Për të dyjtën herë, u largua dhe parkalesi, tue thënë: "Ati im, ndëse ju qelq s'mund të shkonjë pa çë e pi, u bëftë vullimi yt".

⁴³E si vate njatër herë, i gjetë çë flëjin, sepse sytë e tyre ishin të rëndësuar ka gjumi. ⁴⁴E, si i la, vate e parkalesi të trejtën herë, tue thënë adhë ato fjalë.

⁴⁵Pra ju qas dhishipulvet të tij, e i thotë atyre: "Flëni prandaj e prëheni: njo, u qas hera e i biri i njeriut do të jetë dhënë ndër duart e mbëkatarëvet.

⁴⁶Ngrëheni e vemi. Njo, erruri ai çë më tradhton.

31. Zc 13,7.

36. Getsemani significa «pressoio delle ulive»; era un fondo rustico ai piedi del monte degli Ulivi.

Gesù si lascia arrestare (Mc 14,43-52; Lc 22,47-53; Gv 18,2-11)

⁴⁷Mentre ancora parlava, ecco arrivare Giuda, uno dei Dodici, e con lui una grande folla con spade e bastoni, mandata dai sommi sacerdoti e dagli anziani del popolo. ⁴⁸Il traditore aveva dato loro questo segnale dicendo: «Quello che bacerò, è lui: arrestatelo!».

⁴⁹E subito si avvicinò a Gesù e disse: «Salve, Rabbi!». E lo baciò. ⁵⁰E Gesù gli disse: «Amico, per questo sei qui!». Allora si fecero avanti e misero le mani addosso a Gesù e lo arrestarono. ⁵¹Ed ecco, uno di quelli che erano con Gesù, messa mano alla spada, la estrasse e colpì il servo del sommo sacerdote, staccandogli un orecchio. ⁵²Allora Gesù gli disse: «Rimetti la spada nel fodero, perché tutti quelli che mettono mano alla spada periranno di spada.

⁵³Pensi forse che io non possa pregare il Padre mio, che mi darebbe subito più di dodici legioni di angeli? ⁵⁴Ma come allora si adempirebbero le Scritture, secondo le quali così deve avvenire?».

⁵⁵In quello stesso momento Gesù disse alla folla: «Siete usciti come contro un brigante, con spade e bastoni, per catturarmi. Ogni giorno stavo seduto nel tempio ad insegnare, e non mi avete arrestato. ⁵⁶Ma tutto questo è avvenuto perché si adempissero le Scritture dei profeti». Allora tutti i discepoli, abbandonatolo, fuggirono.

Condannato dall'alto tribunale giudaico (Mc 14,55-65; Lc 22,54-55.63-71; Gv 18, 12-27)

⁵⁷Ora quelli che avevano arrestato Gesù, lo condussero dal sommo sacerdote Caifa, presso il quale già si erano riuniti gli scribi e gli anziani.

⁵⁸Pietro intanto lo aveva seguito da lontano fino al palazzo del sommo sacerdote, ed entrato anche lui, si pose a sedere tra i servi, per vedere la conclusione.

⁵⁹I sommi sacerdoti e tutto il sinedrio cercavano qualche falsa testimonianza contro Gesù, per condannarlo a morte; ⁶⁰ma non riuscirono a trovarne alcuna, pur essendosi fatti avanti molti falsi testimoni. ⁶¹Finalmente se ne presentarono due, che affermarono: «Costui ha dichiarato: "Posso distruggere il tempio di Dio e ricostruirlo in tre giorni"». ⁶²Alzatosi il sommo sacerdote

57-68. La legge (Dt 17, 6) esige la concordanza di due testimoni contro un accusato. Gesù si sarebbe attribuito il potere sul tempio, casa dell'Altissimo. Ma non aveva detto che il suo corpo era la vera dimora del Padre (Gv 2, 21)? Ora che ogni interpretazione

Jisui lë t'e rrëmbejnë

⁴⁷E si ai folnij adhë, njo Judha, një ndër dymbëdhjetët, e, bashkë me të, shumë gjindë me shpata e me hunj, e dërguar nga kryepiftrat dhe pleqtë e gjindjes. ⁴⁸Dhe ai çë e tradhtoi i dha atyre një shënjë, tue i thënë: "Atë çë të uth unë, ai është: rrëmbenie".

⁴⁹E shpejt, si ju qas, i tha: "Të fal, rabi" dhe e puthi. ⁵⁰Dhe Jisui i tha atij: "Mik, pse erdhe?". Ahiera ju qasën ata, vunë duart mbi Jisuin dhe e rrëmbyen. ⁵¹E njo se një ndër ata çë ishin me Jisuin, si ndëjti dorën, shkuli shpatën e tij e cënoi shërbëtorin e kryepiftrit, e i preu veshin. ⁵²Ahiera i thotë atij Jisui: "Vërë shpatën tënde tek vendi i saj, sepse gjithë ata çë marrin shpatën me shpatën kanë të vdesin.

⁵³Ose tij të duket se unë s'mund të parkales Atin tim, i cili do të më vërë mbanë më se dymbëdhjetë legjona ëngjëlsh? ⁵⁴Si prandaj kanë të bëhen shkrimet e shëjtë, sipas të cilëve kështu ka të jetë?". ⁵⁵E ndë atë herë i tha Jisui gjindjes: "Si për një kusar dolët me shpata e me hunj se të më zëjtit? Çdo ditë unë ulësha te tempulli e mbësoja e nëng më zutë. ⁵⁶Po gjithë këto ranë se të bëhëshin shkrimet e profetëve". Ahiera gjithë dhishipullit e lanë e ikën.

Jisui i dënuar nga tribunali i lartë i Judhenjvet

⁵⁷Ahiera ata, si rrëmbien Jisuin, e qellën te Kājafa, krei i priftravet, ku u kishin mbledhur skribët e pleqtë.

⁵⁸E Pjetri i venij pas prej së llargu, njera te shpia e kryepiftrit; e, si hyri mbrënda, rrinij ulët me shërbëtorët, tue parë si venij shërbesi.

⁵⁹E krerat e priftravet e gjithë këshilli kërkujn martëri të rremë kundër Jisuit, se t'e vrisjin. ⁶⁰E s'gjëjin një, megjithëse kishin dalë shumë martri të rremë.

⁶¹Pëstaj erdhën dy martri të rremë e thanë: "Ky tha: u mund të dërmonj tempullin e Perëndisë dhe t'e stisnij te tri ditë". ⁶²E si u ngre krei i priftravet, i tha: "Faregjë i përgjegje këtyre ç'thonë kundër teje?". ⁶³Po Jisui rrij qet. E krei i priftravet i tha: "U të lutem shumë, ndë ëmrit të Perëndisë, të na thuash ndëse je ti Krishti, i biri i Perëndisë të gjallë". Jisui ju përgjegj:

⁶⁴"Ti e the. Përkundra ju thom juve se, sotepara, do të shihni të birin e njeriut

politica e nazionalistica sembra esclusa, poiché è solo, rigettato, senza mezzi, egli osa affermare di essere il Messia, non solamente figlio, ma signore di Davide (Sai 109,1; Dn 7,13).

gli disse: «Non rispondi nulla? Che cosa testimoniano costoro contro di te?». ⁶³Ma Gesù taceva. Allora il sommo sacerdote gli disse: «Ti scongiuro, per il Dio vivente, perché ci dica se tu sei il Cristo, il Figlio di Dio».

⁶⁴«Tu l'hai detto, gli rispose Gesù, anzi io vi dico:

d'ora innanzi vedrete il *Figlio dell'uomo seduto alla destra di Dio*, e venire sulle nahi del cielo».

⁶⁵Allora il sommo sacerdote si stracciò le vesti dicendo: «Ha bestemmiato! Perché abbiamo ancora bisogno di testimoni? Ecco, ora avete udito la bestemmia; ⁶⁶che ve ne pare?». E quelli risposero: «È reo di morte!».

⁶⁷Allora gli sputarono in faccia e lo schiaffeggiarono; altri lo bastonavano, ⁶⁸dicendo: «Indovina, Cristo! Chi è che ti ha percosso?».

Non conosco quell'uomo (Mc 14,66-72; Lc 22,56-62; Gv 18,17.25-27)

⁶⁹Pietro intanto se ne stava seduto fuori, nel cortile. Una serva gli si avvicinò e disse: «Anche tu eri con Gesù, il Galileo!». ⁷⁰Ed egli negò davanti a tutti: «Non capisco che cosa tu voglia dire». ⁷¹Mentre usciva verso l'atrio, lo vide un'altra serva e disse ai presenti: «Costui era con Gesù, il Nazareno». ⁷²Ma egli negò di nuovo giurando: «Non conosco quell'uomo!». ⁷³Dopo un poco, i presenti gli si accostarono e dissero ai Pietro: «Certo anche tu sei di quelli; la tua parlata ti tradisce!». ⁷⁴Allora egli cominciò a imprecare e a giurare: «Non conosco quell'uomo!». E subito il gallo cantò. ⁷⁵E Pietro si ricordò delle parole dette da Gesù: «Prima che il gallo canti, mi rinnegherai tre volte». E, uscito all'aperto, pianse amaramente.

Gesù è consegnato a Pilato (Mc 15,1; Lc 22,66;23,1)

27¹Venuto il mattino, tutti i sommi sacerdoti e gli anziani del popolo tennero consiglio contro Gesù, per farlo morire.

²Poi, messolo in catene, lo condussero e consegnarono al governatore Pilato.

La fine di Giuda

³Allora Giuda, il traditore, vedendo che Gesù era stato condannato, si pentì e riportò le trenta monete di argento ai sommi sacerdoti e agli anziani ⁴dicendo: «Ho peccato, perché ho tradito sangue innocente». Ma quelli dissero: «Che ci riguarda? Veditela tu!». ⁵Ed egli, gettate le monete d'argento nel tempio, si allontanò e andò ad impiccarsi.

ulur nga e djathta e Atit, që vjen mbi retë e qiellit».

⁶⁵Ahiera kryepriifti shquar të veshurat e tija e tha: "Ky mallkoi, ç'na duhen më martri? Nani ju e gjegjët mallkimin. ⁶⁶Ç'ju duket?". Ata ju përgjegjën: "Ka të vdesë".

⁶⁷Ahiera i pështyjtin ndë çerët e i ranë me grushte, e të tjerë i dhanë shpëlaka,

⁶⁸tue i thënë: "Thuajna neve, o Krisht, kush të ra?".

Nëng e njoh atë njeri

⁶⁹Pjetri pra rrij përjashta tek dera e, qasur një shërbëtore, i tha: "Edhe ti ishe me Jisuin Galilë". ⁷⁰Po ai nigoi përpara gjithve, tue thënë: "Nëng di ç'thua".

⁷¹E, dalë ai jashtë ka dera, e pa njetër shërbëtore e i tha atyre që rrijin atje: "Ky ish me Jisuin Nazarë". ⁷²E ai nigoi njetër herë, tue thënë: "S'e njoh atë njeri".

⁷³E, pas një çik, ata që rrijin atje ju qasën e i thanë Pjetrit: "Vërtet edhe ti je një ndër ata, se të folurit tënd të zbulon". ⁷⁴Ahiera ai zu e vu nëmë e muar bë: "S'e njoh atë njeri". E njëhere gjeli këndoi. ⁷⁵E Pjetri u kujtua për fjalën që i kish thënë Jisui: "parë se të këndonjë gjeli ti do të më nigosh tri herë". E, dalë jashtë, qajti shumë tharët.

Jisui i vënur ndër duart e Pilatit

27¹Si u di, bënë këshill gjithë kryepriiftrat dhe pleqtë e gjindjes kundër Jisuit se t'e vrisjin; ²e pra që e lidhën, e qellën e ja dhanë guvernatorit Pilat.

Vdekja e Judhës

³Ahiera Judha që e tradhëtoi, kur pa se Jisui kish qënë dënuar, i metanosur, i prori tridhjetë të rëgjëndat kreravet të priftravet dhe pleqvet, ⁴tue thënë: "Bëra mëkat se tradhtova gjakun e paftesë". Po ata thanë: "Ç'duam t'e dimi na? Shihe ti".

⁵E ai, si shturi të rëgjëndat te tempulli, iku e vate e u vuar. ⁶E krerat e priftravet,

27,2 Pilato governò la provincia romana di Giudea dal 25 al 36 d.C.

3-10. Questo racconto è tipico di Matteo; il triste avvenimento gli suggerisce alcuni riferimenti alla Scrittura (Zc 11,12-13; Ger 18, 2-3; 32,6-15). Il ricordo di Giuda è pesato sui primi cristiani (cfr. At 1, 16-20).

⁶Ma i sommi sacerdoti, raccolto quel denaro, dissero: «Non è lecito metterlo nel tesoro, perché è prezzo di sangue». ⁷E, tenuto consiglio, comprarono con esso il campo del vasaio per la sepoltura degli stranieri. ⁸Perciò quel campo fu denominato «Campo di sangue» fino al giorno d'oggi. ⁹Allora si adempì quanto era stato detto dal profeta Geremia:

*E presero trenta denari d'argento,
il prezzo del venduto,
che i figli di Israele avevano mercanteggiato
¹⁰e li diedero per il campo del vasaio,
come mi aveva ordinato il Signore.*

Pilato abbandona il giusto al supplizio

(Mc 15,2-15; Lc 23,2-5.13-25; Gv 18,28-40; 19,4-16)

¹¹Gesù intanto comparve davanti al governatore, e il governatore l'interrogò dicendo: «Sei tu il re dei giudei?». Gesù rispose: «Tu lo dici». ¹²E mentre lo accusavano i sommi sacerdoti e gli anziani, non rispondeva nulla. ¹³Allora Pilato gli disse: «Non senti quante cose attestano contro di te?». ¹⁴Ma Gesù non gli rispose neanche una parola, con grande meraviglia del governatore.

¹⁵Il governatore era solito, per ciascuna festa di Pasqua, rilasciare al popolo un prigioniero, a loro scelta. ¹⁶Avevano in quel tempo un prigioniero famoso, detto Barabba. ¹⁷Quindi, mentre si trovavano riuniti, Pilato disse loro: «Chi volete che vi rilasci: Barabba o Gesù chiamato il Cristo?». ¹⁸Sapeva bene infatti che glielo avevano consegnato per invidia.

¹⁹Mentre egli sedeva in tribunale, sua moglie gli mandò a dire: «Non avere a che fare con quel giusto; perché oggi fui molto turbata in sogno, per causa sua». ²⁰Ma i sommi sacerdoti e gli anziani persuasero la folla a richiedere Barabba e a fare morire Gesù. ²¹Allora il governatore domandò: «Chi dei due volete che vi rilasci?». Quelli risposero: «Barabba!». ²²Disse loro Pilato: «Che farò dunque di Gesù chiamato il Cristo?». Tutti gli risposero: «Sia crocifisso!». ²³Ed egli aggiunse: «Ma che male ha fatto?». Essi allora urlarono: «Sia crocifisso!».

²⁴Pilato, visto che non otteneva nulla anzi che il tumulto cresceva sempre più, presa dell'acqua, si lavò le mani davanti alla folla: «Non sono responsabile, disse, di questo sangue; vedetevela voi!». ²⁵E tutto il popolo rispose: «Il suo sangue ricada sopra di noi e sopra i nostri figli!».

²⁶Allora rilasciò loro Barabba e, dopo avere fatto flagellare Gesù, lo consegnò ai soldati perché fosse crocifisso.

marrë të rëgjëndat, thanë:”S’është mirë të vëmë këto te thesari, se janë çmim gjaku”. ⁷E, mbajtur këshill, blejtin me ato dhenë e qaramidhërit, për varr të të huajvet. ⁸Për këtë ai dhe qe thërritur “dhë gjaku” njera sot. ⁹Ahiera u bë e thëna e Jeremisë profet që thotë:”

*E morën tridhjetë të rëgjëndat,
çmimi i të shiturit,
që biltë e Israelit kishin kontraktuar,
e i dhanë për dhenë e qaramidharit,
si më kish urdhëruar Ynzot”.*

Pilati i lëshon torturës të drejtin

¹¹E Jisuin e qellën përpara governorit, e governori e pyeji, tue i thënë:”Ti je rregji i Judhivet?”. E Jisui i tha atij:”Ti e thua”. ¹²E kur e ngalesjin krerat e priftravet dhe pleqtë, s’i përgjegjej faregjë. ¹³Ahiera i thotë atij Pilati:” Nëng gjegj ti sa thonë mbi tij martritë?”. ¹⁴E s’ju përgjegj atij për mos një fjalë, aq sa u çudit shumë governori.

¹⁵Te çdo kremtje, prana, governori kish zakon t’i lërenij popullit një të lidhur, atë që dojin. ¹⁶Kishin ahiera një të lidhur të njohur, që ja thojin Barabë. ¹⁷Nani, si ata u mblodhën, i tha Pilati:”Cilin doni t’ju lë? Barabën ose Jisuin, të thërritur Krisht?”. ¹⁸Sepse ai dij se për zili ja kishin dhënë ndër duar. ¹⁹E, si u ul mbi thronin e ligjës, i dërgoi thënë e shoqja e tij:”Mos patsh faregjë ti me atë të drejtë, se shumë pësova sot mbë ëndërr për të”. ²⁰E krerat e priftravet dhe pleqtë i thanë gjindjes të lipjin Barabën, e Jisuin t’e vrisjin. ²¹E tue ju përgjegjur, governori i tha atyre:”Cilin doni të ju lëshonj ndër këta të dy?”. E ata thanë:”Barabën”. ²²Thotë atyre Pilati:”Ç’kam të bënj prandaj me Jisuin të thërritur Krisht?”. I thonë atij gjithë:”Ka të vëhet mbë kryq”. ²³E i tha atyre:”Ç’lik bëri?”. E ata më shumë thërrisjin, tue thënë:”Ka të vëhet mbë kryq”. ²⁴E, si pa Pilati se s’kish që të bënij faregjë, po më shumë zhurmë bëhej, si mori ca ujë, lajti duart përpara gjindjes, tue thënë:”U s’kam ftesë për gjakun e këtij të drejti, shihnie ju”. ²⁵E përgjegjur gjithë gjindja, tha:”Gjaku i tij mbi ne e mbi gjithë biltë tanë”. ²⁶Ahiera i lëshoi atyre Barabën; e Jisuin, pra që bën e e rrahën, ja dha t’e vëjin mbë kryq.

11-26. Per la seconda volta, Gesù è chiamato «re dei giudei», dopo i magi (2,1-12), è di nuovo un pagano che adopera questo titolo. Il governatore si dichiara convinto dell’innocenza di Gesù (cfr. Dt 21, 6), ma cede alle richieste delle autorità giudaiche.

II Cristo oltraggiato

(Mc 15,16-20; Lc 23,11; Gv 19,1-3)

²⁷Allora i soldati del governatore condussero Gesù nel pretorio e gli radunarono attorno tutta la coorte. ²⁸Spogliatolo, gli misero addosso un manto scarlato ²⁹e, intrecciata una corona di spine, gliela posero sul capo, con una canna nella destra; poi, mentre gli si inginocchiavano davanti, lo schernivano: «Salve, re dei giudei!». ³⁰E sputandogli addosso, gli tolsero di mano la canna e lo percuotevano sul capo.

³¹Dopo averlo così schernito, lo spogliarono del mantello, gli fecero indossare i suoi vestiti e lo portarono via per crocifiggerlo.

Gesù crocifisso sul Calvario

(Mc 15, 21-32; Lc 23, 26. 33-40; Gv 19, 17-24)

³²Mentre uscivano, incontrarono un uomo di Cirene, chiamato Simone, e lo costrinsero a prendere su la croce di lui. ³³Giunti a un luogo detto Golgota, che significa luogo del cranio, ³⁴gli *diedero da bere vino* mescolato con *fiele*; ma egli, assaggiatolo, non ne volle bere.

³⁵Dopo averlo quindi crocifisso, si *spartirono le sue vesti tirandole a sorte*.

³⁶E sedutisi, gli facevano la guardia.

³⁷Al di sopra del suo capo, posero la motivazione scritta della sua condanna: «Questi è Gesù, il re dei giudei».

³⁸Insieme con lui furono crocifissi due ladroni, uno a destra e uno a sinistra.

³⁹E quelli che passavano di là lo insultavano scuotendo il capo e dicendo:

⁴⁰«Tu che distruggi il tempio e lo ricostruisci in tre giorni, salva te stesso! Se tu sei Figlio di Dio, scendi dalla croce!». ⁴¹Anche i sommi sacerdoti con gli scribi e gli anziani lo schernivano: ⁴²«Ha salvato gli altri, non può salvare se stesso. È il re di Israele, scenda ora dalla croce e gli crederemo». ⁴³Ha *confidato in Dio; lo liberi lui ora, se gli vuole bene. Ha detto infatti: "Sono Figlio di Dio!"*». ⁴⁴Anche i ladroni crocifissi con lui lo oltraggiavano allo stesso modo.

27-31. Gesù è consegnato alla sofferenza, all'incomprensione, alla derisione. «Disprezzato e reietto dagli uomini, uomo dei dolori che ben conosce il patire»; «non ho sottratto la faccia agli insulti e agli sputi» (Is 53,3; 50,6). Il pretorio è la residenza del procuratore romano.

32. Cirene: colonia greca sulla costa libica; vi risiedeva una numerosa comunità giudaica.

Krishti i shajtur

²⁷Ahiera ushtarët e governororit qellën Jisuin te Pretori e mblodhën rreth atij tërë koortën, ²⁸e, pra çë e xheshën, i vunë ngrah një mandjel të kuq. ²⁹E, pjeksur një kurorë gjëmbash, ja vunë mbë krye e një kallmër te dora e djathtë. E, përgjunur përpara atij, e shajin, tue i thënë: "Të falemi, o rregj i Judhivet". ³⁰E, ture i pështytur, i mirrin kallmrin e me të i bijin mbë kryet.

³¹E pra çë e shajtin, i xheshën mandjelin dhe i vunë ngrah të veshurat e tija, dhe e qellën pra t'e vëjin mbë kryq.

Jisui i vënë mbë kryq mbi Kalvarin

³²E, dalur përjashta, gjetën një njeri qirinë, me ëmër Simon: këtë e shtrënguan të ngrakonij kryqen e tij. ³³Ahiera, si errunë ushtarët te një vend i thënë "Golgothà", çë vjen me thënë "vend i kutulles", ³⁴i dhanë të pij verë të përzier me fell. E si e vu ndë buzët, s'dish t'e pij.

³⁵E si e vunë mbë kryq, ndajtin të veshurat e tija, tue shtënë shortazit; [se të bëhej çë u tha nga profeti: "Ndajtin të veshurat e mia e mbi të veshurën time shtunë shortazit"].

³⁶E, ulur, e ruajin atje.

³⁷E vunë, mbi kryet e tij, ftesmen e tij, shkruar: "Ky është Jisui rregji i Judhivet".

³⁸Ahiera qenë vënë me të mbë kryq dy kusarë, një ka e dhjathta e një ka e shtrëmbura.

³⁹E ata çë shkojin atej, e mallkojin, tue tundur krerët e tyre e thojn:

⁴⁰"Ti çë dërmon tempullin e me tri ditë e stis, shpëto vetëhenë tënde! Ndëse je i biri i Perëndisë, zbritu ka kryqja!". ⁴¹E kështu edhe krerët e priftravet e përqeshjin, bashkë me skribët e pleqtë, e thojn: ⁴²"Shpëtoi të tjerë e s'mund të shpëtonjë vetëhenë. Është rregji i Israelit, le të zbritet nga kryqja e do t'i kemi besë. ⁴³Ai pati besë tek Perëndia, le t'e lironjë ndëse e do mirë. Sepse tha: "Jam i biri i Perëndisë". ⁴⁴Edhe kusarët, mbë kryq bashkë me të, e shajin.

33. Cranio (latino *calvaria*) perché si trattava di un rialzo roccioso tondeggiante, alto circa 5 m.

34. Il vino con fiele doveva attenuare la sofferenza.

39-44. Quelli che deridono riconoscono in Gesù, senza volerlo né saperlo i; giusto tormentato e trionfante del Sal 21, che predicava appunto il loro comportamento (cfr. anche Lam 2,15; Ger 18,16; Sal 69,22; Sap 2,13.16-18). «Si è caricato delle nostre sofferenze» (Is 53,4).

Gesù muore in croce (Mc 15,33-41; Lc 23,44-49; Gv 19,28-30)

⁴⁵Da mezzogiorno fino alle tre del pomeriggio si fece buio su tutta la terra. ⁴⁶Verso le tre, Gesù gridò a gran voce: «Eli, Eli, lemà sabactàni?», che significa: «Dio mio, Dio mio, perché mi hai ablsandonato?». ⁴⁷Udendo questo, alcuni dei presenti dicevano: «Costui chiama Elia». ⁴⁸E subito uno di loro corse a prendere una spugna e, imbevutala di aceto, la fissò su una canna e così gli dava da bere. ⁴⁹Gli altri dicevano: «Lascia vediamo se viene Elia a salvarlo!».

⁵⁰E Gesù, emesso un alto grido, spirò. ⁵¹Ed ecco, il velo del tempio si squarcò in due da cima a fondo, la terra si scosse, le rocce si spezzarono, ⁵²i sepolcri si aprirono e molti corpi di santi morti risuscitarono. ⁵³E uscendo dai sepolcri, dopo la risurrezione, entrarono nella città santa e apparvero a molti. ⁵⁴Il centurione e quelli che con lui facevano la guardia a Gesù, sentito il terremoto e visto quello che succedeva, furono presi da grande timore e dicevano: «Davvero costui era Figlio di Dio!». ⁵⁵C'erano là anche molte donne che stavano ad osservare da lontano; esse avevano seguito Gesù dalla Galilea per servirlo. ⁵⁶Tra costoro Maria di Magdala, Maria madre di Giacomo e di Giuseppe, e la madre dei figli di Zebedeo.

Gesù è deposto nella tomba (Mc 15,42-47; Lc 23,50-55; Gv 19,38-42)

⁵⁷Venuta la sera, giunse un uomo ricco di Arimatea, chiamato Giuseppe, il quale era diventato anche lui discepolo di Gesù. ⁵⁸Egli andò da Pilato e gli chiese il corpo di Gesù. Allora Pilato ordinò che gli fosse consegnato. ⁵⁹Giuseppe, preso il corpo di Gesù, lo avvolse in un candido lenzuolo ⁶⁰e lo depose nella sua tomba nuova, che si era fatta scavare nella roccia, rotolata poi una grande pietra sulla porta del sepolcro, se ne andò. ⁶¹Erano lì, davanti al sepolcro, Maria di Magdala e l'altra Maria.

Le autorità giudaiche fanno sorvegliare la tomba

⁶²Il giorno dopo della Parasceve, si riunirono presso Pilato i sommi sacerdoti e i farisei, dicendo: ⁶³«Signore, ci siamo ricordati che quell'impostore

45-56. Tutto proclama che il Figlio di Dio morendo sulla croce trionfa sulle potenze del mondo e della morte; l'antica alleanza è terminata viene il tempo in cui il Regno si apre

Jisui vdes mbë kryq

⁴⁵E tek e gjashta orë u err mbi gjithë jetën, njera tek e nënta. ⁴⁶E tek e nënta orë thërriti Jisui me zë të math, tue thënë: "Ili lli lemà savathani", çë vjen me thënë: "Perëndia im, Perëndia im, pse më lëreve?". ⁴⁷E dica ndër ata çë rrijin atje, kur e gjegjën se thoj ashtu, thanë: "Ky thërret Elinë". E mbjatu një ndër ata vate e mori një sponxë, e ngjyjeti në uthull, e vu mbi një kallmër e i dha të pij. ⁴⁹E të tjerët thojn: "Le, shohim ndëse vjen Elia t'e shpëtonjë". ⁵⁰E Jisui, tue thërritur njetër herë me zë të math, vdiq. ⁵¹E njo se veli i tempullit u shquar dysh, çë lart njera poshtë; e dheu gjëmoi, e timbat u çajtin, ⁵²e varret u hapën, e shumë kurme shëjtrash të vdekur u ngrënë. ⁵³E, dalë nga varret, pas ngjalljes së tij, erdhën te qyteti i shëjtë e ju buhtuan shumë. ⁵⁴Qenturjoni dhe ata çë bashkë me të ruajin Jisuin, si panë dhenë çë tundej e shërbiset çë bëhëshin, u trëmbën shumë, e thojn: "Ky ish vërtet i biri i Perëndisë!". ⁵⁵E ishin atje shumë gra, çë ruajin prej së largu, të cilat kishin vatur pas Jisuit nga Galilea, se t'e shërbejin. ⁵⁶Ndër ato, ish Maria Magdalenë, Maria e jëma e Japkut e Sepës, dhe e jëma e të bilvet të Zebedeuth.

Jisui i vënë te varri

⁵⁷E, kur u err, erdhi një njeri i bëgatë nga Arimathea, me ëmër Sepë, çë ish edhe ai dhishipull i Jisuit. ⁵⁸Ky vate te Pilati e i lypi kurmin e Jisuit. Ahiera Pilati urdhëroi t'i jipej. ⁵⁹E si muar kurmin, Sepa e pështolli me pëlhurë të pastër, ⁶⁰dhe e vuri në varrin e tij të ri, çë e kish gërmuar te guri. Pëstaj rrukullisi një pllakë të madhe tek dera e varrit e iku. ⁶¹E ish atje Maria Magdalenë e jetra Marie, të ulura përpara varrit.

Krerët e Judhenjvet bëjnë të ruhet varri

⁶²E tek jetra ditë, çë është pas së prëmtës, u mblodhën kryeprifrat e farisenjtë te Pilati, e i thanë: ⁶³"Zot, u kujtuam se ai njeri i rremë tha, kur ish adhë i gjallë: "Pas tri ditësh do të ngjallem". ⁶⁴Prandaj urdhëro të ruhet varri njerë

a tutti gli uomini (cfr. Eb 9,12; 10,20; Ez 37; Dn 12,2; Ap 21).

46. Sal 21,1.

56. Magdala: un sito a ovest del lago di Tiberiade, presso Cafarnaò.

57-61. Il racconto della sepoltura fatta da un uomo ricco richiama certamente la profezia del Servo di Isaia (53,9).

disse mentre era vivo: “Dopo tre giorni risorgerò”. ⁶⁴Ordina dunque che sia vigilato il sepolcro fino al terzo giorno perché non vengano i suoi discepoli, lo rubino e poi dicano al popolo: “E risuscitato dai morti!”. Così quest’ultima impostura sarebbe peggiore della prima!». ⁶⁵Pilato disse loro: «Avete la vostra guardia, andate e assicuratevi come credete». ⁶⁶Ed essi andarono e assicurarono il sepolcro, sigillando la pietra e mettendovi la guardia.

È risuscitato dai morti (Mc 16,18; Lc 24,1-10; Gv 20,1-10)

28 ¹Passato il sabato, all’alba del primo giorno della settimana Maria di Magdala e l’altra Maria andarono a visitare il sepolcro. ²Ed ecco che vi fu un grande terremoto: un angelo del Signore, sceso dal cielo, si accostò rotolò la pietra e si pose a sedere su di essa. ³Il suo aspetto era come la folgore e il suo vestito bianco come la neve. ⁴Per lo spavento che ebbero di lui, le guardie tremarono tramortite. ⁵Ma l’angelo disse alle donne: «Non abbiate paura, voi! So che cercate Gesù il crocifisso. ⁶Non è qui. È risorto, come aveva detto; venite a vedere il luogo dove era deposto. ⁷Presto, andate a dire ai suoi discepoli: “È risuscitato dai morti, e ora vi precede in Galilea; là lo vedrete”. Ecco, io ve l’ho detto». ⁸Abbandonato in fretta il sepolcro, con timore e gioia grande, le donne corsero a dare l’annuncio ai suoi discepoli. ⁹Ed ecco, Gesù venne loro incontro dicendo: «Salute a voi!». Ed esse, avvicinate, gli cinsero i piedi e lo adorarono. ¹⁰Allora Gesù disse loro: «Non temete; andate ad annunciare ai miei fratelli che vadano in Galilea e là mi vedranno».

Un inganno inutile

¹¹Mentre esse erano per via, alcuni della guardia giunsero in città e annunziarono ai sommi sacerdoti quanto era accaduto. ¹²Questi si riunirono allora con gli anziani e deliberarono di dare una buona somma di denaro ai soldati dicendo: ¹³«Dichiarate: i suoi discepoli sono venuti di notte e lo hanno rubato, mentre noi dormivamo. ¹⁴E se mai la cosa verrà all’orecchio del governatore, noi lo persuaderemo e vi libereremo da ogni noia». ¹⁵Quelli, preso il denaro, fecero secondo le istruzioni ricevute. Così questa diceria si è divulgata fra i giudei fino ad oggi.

tek e trejta ditë; se të mos të venë dhishipulit e tij, natën, t’ë vjedhin e pra t’i thonë gjindjes:”U ngjall ka të vdekurit”. Dhe ky do të jetë i sprasmi gënjim, më i keq se i pari”. ⁶⁵E tha atyre Pillati:”Ju kini rojën, ecni dhe ruanie si dini”. ⁶⁶E ata, si vanë, siguruan varrin, vulosën gurin e vunë rojën.

U ngjall ka të vdekurit

28 ¹Si shkoi e shtuna, ture u dijtur e para ditë e javës, erdhi Maria Magdalenë e jetra Marie për me parë varrin, ²e njo se u bë një shkundulimë e madhe. E një ëngjëll i Zotit, ture u zbritur nga qielli e tue u qasur, nxori pllakën nga dera e varrit dhe u ul mbi atë. ³E faqja e tij ish si shkeptimë dhe e veshura e tij e bardhë si borë. ⁴Rojtarët, nga trëmbësia çë patën për atë, u drodhën, dhe u bënë si të vdekur. ⁵E ëngjëlli i tha gravet:”Mos trëmbeni. U e di se kërkoni Jisuin të kryqëzuarin: ⁶nëng është këtu, u ngjall, si kish thënë. Ejani e shihni vendin tek ish vënë, ⁷e mënjëherë ecni e i thoni dhishipulvet të tij se u ngjall ka të vdekurit, e njo se ai vete përpara juve ndë Galilë. Atje do t’ë shihni. Njo, u ju e thashë”. ⁸E ikën shpejt nga varri, me trëmbësi e harë të madhe, e vanë me shpejtësi e ja rrëfyejtin dhishipulvet të tij. ⁹E njo se Jisui i doli përpara dhe i tha:”Ju tëfal”. E ato, si ju qasën, i përqafulan këmbët e tija dhe e adhuruan. ¹⁰Ahiera i thotë atyre Jisui:”Mos trëmbeni! Ecni e thoni vëllezërvet të mi të venë ndë Galilë, e atje do të më shohin.

Një gënjim pa vlerë

¹¹E si vejnin ato, njo se dica të rojës vanë në qytet e i thanë kryepripravet gjithë ato çë kishin ndodhur. ¹²E ata, si u mbloodhën bashkë me pleqtë, u këshilluan e i dhanë shumë të rëgjënda ushtarëvet e i thanë: ¹³”Thoni se dhishipulit e tij erdhën natën dhe e kalluan kur na flëjnim; ¹⁴dhe ndëse kjo fjalë errën ndër veshët e governorit, na do t’i mblojmë mendjen e ju s’do të kini gjë të keqe. ¹⁵E ata, si morën të rëgjëndat, bënë si kishin qënë mbësuar. E kjo fjalë u përhap ndër judhenjtë njera sot.

62. La Parasceve! o Preparazione, designa il venera, in quanto si preparava il pasto per il sabato, che era di assoluto riposo.

28,1-10. La risurrezione del-Cristo è mistero di fede: non cade sotto i sensi come un qualsiasi avvenimento terrestre; si fonda per noi sulla parola dei testimoni del Risorto.

Io sono con voi fino alla fine del mondo
(Mc 16,14-18; Lc 24,36-49; Gv 20,19-23; At 1,6-8)

¹⁶Gli undici discepoli, intanto, andarono in Galilea, sul monte che Gesù aveva loro fissato. ¹⁷Quando lo videro, gli si prostrarono davanti; alcuni però dubitavano.

¹⁸E Gesù, avvicinatosi, disse loro: «Mi è stato dato ogni potere in cielo e in terra.

¹⁹Andate dunque e ammaestrate tutte le nazioni, battezzandole nel nome del Padre e del Figlio e dello Spirito Santo, ²⁰insegnando loro ad osservare tutto ciò che vi ho comandato.

Ecco, io sono con voi tutti i giorni, fino alla fine del mondo».

Unë jam me ju njera në mbarimin e jetës

¹⁶E njëmbëdhjetë dhishipulit vanë ndë Galilë, te mali që Jisui i kish shënuar atyre; ¹⁷e, si e panë, e adhuruan. Po dica e kishin e s'e kishin besë.

¹⁸E si ju qas, Jisui, i tëfali e i tha: "Më qe dhënë mua çdo fuqi në qiell e mbi dhe.

¹⁹Ecni prandaj e mësoni gjithë gjindjet ture i pagëzuar në ëmrin e Atit, të Birit dhe të Shpirtit të Shëjtë; ²⁰ture i mësuar të ruajnë të gjitha ato që ju urdhërova juve.

E njo se unë jam me ju gjithë ditët, njera në mbarimin e jetës. [Amin.]

